

Problematika drogové závislosti a záškoláctví u žáků Střední školy informatiky, elektrotechniky a řemesel Rožnov pod Radhoštěm

Ludmila Kulišťáková

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ludmila KULIŠŤÁKOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Problematika drogové závislosti a záškoláctví u žáků
SŠIEŘ v Rožnově pod Radhoštěm**

Zásady pro vypracování:

Stanovení tématu bakalářské práce

Shromažďování a prostudování odborně orientované literatury, zakotvení pojmů

Zpracování teoretické části

Kvantitativní výzkum na vzorku žáků SŠIEŘ Rožnov pod Radhoštěm formou dotazníkového šetření

Zpracování výsledků, závěry

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

POLÁKOVÁ, H. Školský zákon, Zákon o pedagogických pracovnících s výkladem. Žďár nad Sázavou : Fakta, 2004. ISBN 80-902614-3-4.

Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi. Sborník přednášek pro školní metodiky prevence. Ústí nad Labem : Univerzita J.E.Purkyně, 1998. ISBN 80-7044-206-9.

KYRIACOU, CH. Řešení výchovných problémů ve škole. Praha : Portál, 2005. ISBN 80-7178-945-3.

NEŠPOR, K., CSÉMY, L., PERNICOVÁ, H. Prevence problémů působených návykovými látkami. Praha : Besip MV, Příručka pro pedagogy, 1995.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Svatava Kašpárková, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

17. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 17. února 2009

L.S.

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

ABSTRAKT

Primární prevence sociálně patologických jevů je jako ucelený systém vytvořena a pevně zakotvena v legislativních normách. V českém školství je poměrně pečlivě rozpracován a zajišťován činností jednotlivých školských subjektů prostřednictvím školních metodiků prevence. Ministerstvo školství a zřizovatelé pak koordinují činnost pomocí krajských koordinátorů. Obecným smyslem je tedy dosahování stanovených cílů prostřednictvím práce lidí v rámci formálně organizovaných skupin, a tedy velmi záleží na tom, jak k němu jednotlivé školy přistupují, jak systematická je práce všech pedagogů školy.

Je-li prevence sociálně patologických jevů z oblasti, kde je možné se opřít o legislativu, neznamená to, že je v praxi tato možnost využívána. Ale existence pravidel usnadňuje u problémového žáka najít řešení, které bude výchovně vhodné.

Autorka práce mapuje činnost střední školy v oblasti primární prevence SPJ se zvláštním zřetelem na záškoláctví a drogovou problematiku. Nabízí také příslušný rámec legislativy a důležitých dokumentů vztahujících se k této oblasti.

Sociologický průzkum formou dotazníku pak zjišťuje stav v problematice záškoláctví a drogové závislosti ve škole, nabízí srovnání žáků ve čtyřletých maturitních oborech a žáků ve tříletých učebních oborech, dále srovnání žáků v 1., 2. a 3. ročníku střední školy, zkoumá závislost míry záškoláctví na prospěchu žáků. Na závěr popisuje funkční pravidla a postupy, jak má škola prostřednictvím pedagogického pracovníka postupovat, když jde „do tuhého“.

Klíčová slova :

legislativa, prevence sociálně patologických jevů, minimální preventivní program, drogová závislost, záškoláctví, prospěch žáků, školní metodik prevence, pedagog.

ABSTRACT

The primary prevention of socially-pathological events is as an integrated systém created and also well-established in the legislative rules. It is relatively elaborated and guaranteed

with the activity of individual educational facilities by preventative methodists. The Ministry of Education and founders coordinate the activity by the help of regional coordinators. The general purpose is achieving appointed aims by people's work in the frame of formally organized groups and so its success depends very much on the approach of particular schools to it and on how systematic the work of all the pedagogues at school is.

If the prevention of socially-pathological events is only one of the areas where it is possible to use the legislative support, it does not mean that this possibility is used in practice. But the existence of the rules simplifies finding such a solution for the problem pupil that will be appropriate from the educational point of view.

The author of the work surveys the activity of secondary school in the area of the primary prevention of socially-pathological events with the special regard to truancy and drug problem. It also offers the appropriate frame of the legislative and important documents concerning this area.

The sociological survey in the form of the questionnaire studies the situation in the truancy problem and drug addiction at school, it offers the comparison of the pupils in the four-year maturita branches and pupils in the three-year apprenticeships and the comparison of the pupils in the first, second and third year of secondary school, it studies the dependance of the extent of truancy on the pupils' school results. At the end it describes the functional rules and procedures how the school should- through the mediation of a pedagogical worker- react when the situation is complicated.

Keywords:

legislation, prevention of socially – pathological events minimal preventive programme, drug addiction, truancy, pupils' results, school preventative methodist, pedagogue

Poděkování :

Děkuji touto cestou své vedoucí závěrečné bakalářské práce Ing. Mgr. Svatavě Kašpárkové, Ph.D. za ochotu pomoci, za veškeré odborné konzultace, připomínky a cenné rady.

OBSAH

1	ÚVOD	9
I	TEORETICKÁ ČÁST	10
2	MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY – GARANT STRATEGIE V PREVENCI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ U DĚTÍ A MLÁDEŽE	11
2.1	PROGRAMY NA PODPORU AKTIVIT V OBLASTI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ U DĚTÍ A MLÁDEŽE NA ROK 2009	12
2.2	PRIORITY PRIMÁRNÍ PREVENCE MŠMT NA ROK 2009.....	12
3	LEGISLATIVA – PRÁVNÍ PŘEDPISY OŠETŘUJÍCÍ PROBLEMATIKU PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ VE ŠKOLÁCH	14
3.1	PLATNÉ PŘEDPISY V RÁMCI MŠMT	14
3.2	PLATNÉ PŘEDPISY V RÁMCI MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ	17
3.3	PLATNÉ PŘEDPISY V RÁMCI OSTATNÍCH RESORTŮ	18
4	ÚLOHA STŘEDNÍ ŠKOLY INFORMATIKY, ELEKTROTECHNIKY A ŘEMESEL V OBLASTI PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ	20
4.1	MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM – NEJDŮLEŽITĚJŠÍ KONCEPČNÍ MATERIÁL A ZÁKLADNÍ STAVEBNÍ KÁMEN PRIMÁRNÍ PREVENCE VE ŠKOLE.....	20
5	DROGOVÁ ZÁVISLOST	24
5.1	MLÁDEŽ A DROGOVÁ ZÁVISLOST VE 21. STOLETÍ.....	24
5.2	NA CESTĚ K DROGOVÉ ZÁVISLOSTI	26
5.3	PREVENCE A ŘEŠENÍ SPJ NA ŠKOLÁCH (ALKOHOL, TABÁK A OMAMNÉ LÁTKY VE ŠKOLE).....	28
5.4	ŠKOLA A DROGY	30
6	ZÁŠKOLÁCTVÍ	33
6.1	ZÁŠKOLÁCTVÍ A ODMÍTÁNÍ ŠKOLY, HLAVNÍ PŘÍČINY	33
6.2	VÝCHOVNÁ PÉČE A PŘÍSTUP K TOULAVÝM ŽÁKŮM.....	36
6.3	VLIV RODINY NA ŠKOLNÍ DOCHÁZKU	37
6.4	ŘÍZENÉ ABSENCE A ZISK ZE ZANEDBÁVÁNÍ POVINNOSTÍ	38
6.5	ŠKOLNÍ FOBIE	39
6.6	PŘÍČINY ZÁŠKOLÁCTVÍ.....	40
II	PRAKTICKÁ ČÁST	41
7	EMPIRICKÁ ČÁST	42

7.1	PŘEDMĚT VÝZKUMU, CÍLE VÝZKUMU	42
7.2	METODIKA VÝZKUMU A STANOVENÍ HYPOTÉZ	43
7.3	VZOREK RESPONDENTŮ	44
7.4	VÝZKUM POMOCÍ SOCIOMETRICKÉHO DOTAZNÍKU	46
7.4.1	Otázka č.1: Jak často (pokud vůbec) děláš následující věci?	46
7.4.2	Otázka č. 2: Kolikrát v životě jsi kouřil cigarety?	50
7.4.3	Otázka č. 3: Jak často a kolik cigaret jsi kouřil během posledních 30 dní?	51
7.4.4	Otázka č. 4: Jak často (pokud vůbec) jsi pil alkoholický nápoj?	52
7.4.5	Otázka č. 5: Když jsi naposled pil alkoholický nápoj, kde to bylo?.....	56
7.4.6	Otázka č. 6: Kolikrát jsi byl opilý?.....	57
7.4.7	Otázka č.7: Slyšel jsi někdy o následujících drogách?	61
7.4.8	Otázka č. 8: Kolikrát jsi užil marihuanu nebo hašiš?	63
7.4.9	Otázka č. 9: Kolikrát za svůj život jsi užíval některou z následujících drog?.....	68
7.4.10	Otázka č.10: Z jakého důvodu jsi zkusil poprvé drogu?.....	73
7.4.11	Otázka č.11.: Kde se dá podle tebe koupit marihuana nebo hašiš?	74
7.4.12	Otázka č.12: Napiš všechny důvody, které tě vedou k tomu, že chodíš do školy.....	75
7.4.13	Otázka č.13.: Proč nechodíš do školy?.....	77
7.4.14	Otázka č.14: Už se někdy stalo, že jsi nešel záměrně do školy?.....	79
7.4.15	Otázka č.15: Jaké jsou podle tebe 3 nejčastější příčiny záškoláctví ve tvé třídě?	80
7.4.16	Otázka č.16: Vědí tvoji rodiče, kde trávíš páteční a sobotní večery?	82
7.4.17	Otázka č.17: Závislost průměrného prospěchu tříd na počtu zameškaných hodin ve 2. pololetí školního roku 2007/08	84
7.4.18	Otázka č.18: Závislost průměrného prospěchu jednotlivců na počtu zameškaných hodin ve 2. pololetí školního roku 2007/08.	86
7.5	SHRNUTÍ ZÁVĚRŮ A OVĚŘENÍ HYPOTÉZ	87
7.5.1	Kouření	87
7.5.2	Konzumace alkoholu	87
7.5.3	Opilost.....	88
7.5.4	Drogy	88
7.5.5	Záškoláctví.....	88
7.5.6	Závislost prospěchu na počtu zameškaných hodin	89
	ZÁVĚR	90
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	92
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	94
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	95
	SEZNAM TABULEK	97
	SEZNAM PŘÍLOH.....	99

1 ÚVOD

Pro svoji práci jsem si po pečlivém zvážení zvolila téma, ke kterému mě inspiroval reálný život - moje dlouholetá pedagogická praxe. Problematika sociálně patologických jevů je závažný celospolečenský problém, se kterým se samozřejmě potýkáme i v naší Střední škole informatiky, elektrotechniky a řemesel v Rožnově pod Radhoštěm. Řešení tohoto problému je záležitost mnoha oborů. Ve školství tento problém přerůstá v problém skoro zásadní, neboť chybným vnímáním pojmu demokracie ze strany žáků dochází k explozi požívání návykových látek všeho druhu a obrovskému nárůstu záškoláctví. To velmi negativně ovlivňuje výchovně vzdělávací proces ve školách. Přitom škola má spolu s rodinou nejdůležitější roli v systému prevence sociálně patologických jevů.

Základní rámec pro práci školy určuje školní politika státu. Ta stanovuje nejdůležitější strategické cíle a kompetence, stanovuje hlavní nosné myšlenky i hodnoty, které pak školy realizují ve svých vlastních koncepcích a programech. Dnešní škola v sobě spojuje celou řadu funkcí. Není to jen funkce vzdělávací a výchovná, ale také socializační, informační, integrační a personalizační. Je hned po rodině druhou nejdůležitější institucí, která pomáhá formovat osobnost každého člověka a může velmi významně ovlivnit jeho budoucnost a hlavně jeho začlenění do společnosti. To bezesporu vyžaduje také její maximální propojení s reálným životem.

Realizace preventivních strategií, přístupů a metod je dnes hlavně záležitostí odborníků - ředitelů škol, učitelů a dalších pedagogických pracovníků. Role rodičů, zákonných zástupců a celé veřejnosti se bohužel zhoršuje. Proto musí škola přijmout zodpovědnost za oblast prevence. A to je úkol velmi obtížný.

Cílem práce je vytvořit materiál, který mapuje problematiku dvou významných atributů v oblasti sociálně patologických jevů: **drogové závislosti a záškoláctví**. Dále chce nabídnout příslušný rámec legislativy a důležitých dokumentů, které se vztahují k této oblasti, a shrnout důležitou a nezastupitelnou úlohu školy.

Úkolem empirické části je vyhodnocení odpovědí na výzkumné otázky, zanalyzovat situaci ve škole, nalézt vztah mezi drogovou závislostí, prospěchem žáků a docházkou do školy a společně s vedením školy navrhnout opatření, která povedou ke zlepšení situace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

2 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY – GARANT STRATEGIE V PREVENCI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ U DĚTÍ A MLÁDEŽE

Strategie prevence sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) u dětí a mládeže v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) je obvykle stanovena na tři až čtyři roky a vždy navazuje na výsledky, analýzy, cíle a hodnotový rámec té předchozí. Jejím základním principem je výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti.

Dle dokumentu *„Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005 – 2008“* plní ministerstvo v této oblasti několik důležitých úkolů. Jednak je to stanovování základních strategií v daných oblastech, stanovení priorit na budoucí období, podpora vytváření vazeb a struktury subjektů realizujících či spolupodílejících se na vytyčených prioritách a v neposlední řadě podpora vytváření materiálních, personálních a finančních podmínek nezbytných pro vlastní realizaci prevence ve školství.

V podmínkách současné informační revoluce patří mezi základní potřeby a dovednosti člověka zejména schopnost komunikace, schopnost týmové práce, dostatek sebedůvěry a dobrá odolnost vůči stresu. Mnoha mladým lidem se nedaří přiměřeně se vyrovnat s osobními a sociálními požadavky, problémy a konflikty, s různými náročnými životními situacemi. Zástupným řešením pak pro ně bývá užívání drog, alkoholu, vandalismus, šikana, záškoláctví a další formy patologického chování.

Součástí dokumentu *„Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005 – 2008“* je také SWOT analýza. Z jejich výstupů je kromě jiného jasné, že za slabé stránky stávajícího systému lze na úrovních škol považovat především špatné podmínky práce ve školách a školských zařízeních, dále pak podceňování úrovně vzdělání školních metodiků prevence a v neposlední řadě i nedostatečnou motivaci pedagogů a managementu škol ke změně sociálního klimatu. Jedinou cestou, jak je možné tyto nedostatky odstranit nebo snížit, je zkvalitnění systému vzdělávání pedagogických pracovníků na všech úrovních školy v oblasti prevence a také lepší finanční ohodnocení jejich práce. (MŠMT ČR : 2004, str.8)

2.1 Programy na podporu aktivit v oblasti sociálně patologických jevů u dětí a mládeže na rok 2009

MŠMT vyhlásilo na rok 2009 programy, které mají naplňovat cíle zejména těchto dokumentů:

Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2005 – 2008, Národní strategie protidrogové politiky na období 2005-2009 (usnesení vlády č. 1305/2004), Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011 (usnesení vlády č. 1150/2007), Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2007 – 2009 (usnesení vlády č.845/2007), Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky „Zdraví pro všechny v 21. století“ (usnesení vlády č. 1046/2002), Národního plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006 – 2008 (usnesení vlády č. 949/2006), usnesení vlády č. 795/2004 k Vyhodnocení účinnosti přijaté legislativy související se systémovým přístupem k péči o delikventní mládež, usnesení vlády č. 692 ze dne 9. června 2008 o Hlavních oblastech státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím pro rok 2009, usnesení vlády č. 693/2006 k zavedení systému certifikací v oblasti primární protidrogové prevence. Projekty podle těchto programů mají napomoci výchově dětí a mládeže ke zlepšování zdravotního stavu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti, k výchově ke zdravému způsobu života (ke zlepšení sociálního klimatu) ve školách a školských zařízeních, v rodinách a jiných společenstvích na regionální či celostátní úrovni. V rámci vyhlášených programů se rovněž podporují akreditované vzdělávací aktivity pro pedagogické pracovníky. Konkrétně se jedná tři dotační Programy:

Program I – Preventivní programy realizované školami a školskými zařízeními

Program II – Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti MŠMT

Program III – Prevence SPJ u dětí a mládeže ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. (Programy na podporu aktivit v oblasti SPJ u dětí a mládeže na rok 2009, MŠMT – Č.j.: 14734/2008-61)

2.2 Priority primární prevence MŠMT na rok 2009

a) prevence užívání legálních drog (alkohol, tabák, medikamenty)

- b) zdravý životní styl a tvorba pozitivního sociálního klimatu ve školách
- c) pozitivně ovlivňovat zdravý způsob života populace
- d) včasná intervence v oblasti specifické primární prevence
- e) analýza příčin komerčního sexuálního zneužívání dětí
- f) práce s rodiči a monitorování situace mimo školu (rodičovské skupiny, vliv rodičů na specifickou primární prevenci SPJ)
- g) práce s rizikovou populací (projekty zaměřené na problematiku prevence užívání návykových látek, šikany, násilí, domácího násilí, komerčního sexuálního zneužívání, záškoláctví apod.)
- h) zvyšování právního vědomí v oblasti specifické primární prevence SPJ a specifické primární prevence užívání návykových látek
- i) práce s národnostními menšinami specificky v oblasti prevence SPJ (Programy na podporu aktivit v oblasti SPJ u dětí a mládeže na rok 2009, MŠMT – Č.j.: 14734/2008-61).

3 LEGISLATIVA – PRÁVNÍ PŘEDPISY OŠETŘUJÍCÍ PROBLEMATIKU PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ VE ŠKOLÁCH

Prevence sociálně patologických jevů v našem státě je ucelený systém jasně vymezený zákonnými normami, které povinnosti a pravomoci pedagogickým pracovníkům určují, stejně tak jako jeho cíle, obsah, formy i metody. Garantem je MŠMT, které jej dále rozpracovává do podoby vyhlášek a metodických pokynů tak, aby se všichni účastníci v tomto systému správně orientovali a působili na mládež pokud možno jednotně a hlavně soustavně po celou dobu její školní docházky.

Období školního vzdělávání má velmi významnou funkci v oblasti formování osobnosti mladých lidí a vše, co se v tomto období nepodaří, se jen velmi obtížně napravuje v období dospělosti. Toto je také důvod, proč je oblasti prevence sociálně patologických jevů u školní populace věnována mimořádná pozornost, a to nejen ze strany ministerstva, ale i všech dalších složek podílejících se na řízení školství, zvláště pak krajů a obcí.

3.1 Platné předpisy v rámci MŠMT

Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon je základní legislativní normou, kterou každý pedagog jakékoliv školy musí velice dobře znát. Oblastí prevence a ochrany před SPJ se zabývá v §29,odst.1.,kde je uvedeno: „*Školy a školská zařízení jsou při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů*“. A dále pak v §30 odst. 1 písm.c), kde se říká: „*Školní řád a vnitřní řád upravuje podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí*“. V § 164 pak tento zákon přímo stanoví, o čem ředitel školy rozhoduje, za co všechno odpovídá, co má vytvářet a co zajišťuje.

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Tato vyhláška definuje personální zajištění systému primární prevence na regionální úrovni a na úrovni škol a školských zařízení a rozsah a obsah standardní činnosti školských poradenských zařízení. Dále stanovuje, že realizace SPJ je pro školy povinná a koordinací tvorby a kontrolou realizace preventivního programu je ředitelem školy pověřen školní metodik prevence. V příloze č. 3 k této vyhlášce jsou také vyjmenovány všechny jeho standardní a koordinační činnosti.

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)

V tomto dokumentu je zakotvena dohoda ministerstva školství a ministerstva zdravotnictví k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví. Z tohoto pokynu, článku II cituji:

„Způsob omlouvání nepřítomnosti, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů“

- (1) Nepřítomnost nezletilého žáka základní a střední školy omlouvá v souladu s platnými právními předpisy zákonný zástupce žáka (popřípadě vychovatel domova mládeže), zletilý žák omlouvá svou nepřítomnost sám.*
- (2) Základní a střední škola může požadovat, pokud to považuje za nezbytné, doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci ošetřujícím lékařem žáka, resp. praktickým lékařem pro děti a dorost, a to pouze jako součást omluvenky vystavené zákonným zástupcem nezletilého žáka nebo omluvenky vystavené zletilým žákem, a to pouze v případě, že nepřítomnost žáka ve škole přesáhne tři dny vyučování.“*

(3) Ve zcela výjimečných, individuálně stanovených případech (především v případě časté nepřítomnosti žáka nasvědčující zanedbávání školní docházky) může škola požadovat jako součást omluvenky potvrzení ošetřujícího lékaře o nemoci žáka i v případě nepřítomnosti, která nedosahuje délky, uvedené v odstavci 2.“

V praxi to vypadá tak, že absenci nezletilého žáka skutečně omlouvá zákonný zástupce. Když má ale škola podezření na záškoláctví, nařídí písemně zákonnému zástupci, že veškerá absence ze zdravotních důvodů bude doložena kromě něj i lékařem. Zákonný zástupce toto nařízení předloží lékaři, který následně vystaví bezplatně lékařské potvrzení.

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 20 006/2007-51 (Věstník MŠMT sešit 11/2007).

Toto je velmi důležitý dokument pro práci školy v oblasti SPJ, kterému by měl každý ředitel věnovat zvýšenou pozornost. Tento metodický pokyn jednak stanovuje kompetence MŠMT, odboru školství, mládeže a tělovýchovy krajského úřadu, krajského školského koordinátora prevence, okresního metodika preventivních aktivit, ředitele školy a školského zařízení, školního metodika prevence, ředitele pedagogicko psychologické poradny, ředitele střediska výchovné péče pro děti a mládež a ředitele diagnostického ústavu, tedy všech jednotlivých institucí v systému primární prevence. Stanovuje také úlohu pedagogického pracovníka a vymezuje terminologii a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu.

Zároveň také definuje **Minimální preventivní program** jako základní nástroj každé školy. Jedná se o průběžný program zaměřený na zdravý rozvoj osobnosti a sociální začlenění žáků, který povede k pozitivním změnám školního klimatu tak, aby minimalizoval problémy výchovné i kázeňské. MPP je jednou ročně vyhodnocen a je sledována jeho účinnost, to je dosažení stanovených cílů a efektivita jednotlivých aktivit.

Tento metodický pokyn doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže. Řediteli školy je zde v článku 4 odst. 5 uložena celá řada aktivit.

„Ředitel školy vytváří podmínky pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů zejména

- a) *zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole a zaměřením na primární prevenci sociálně patologických jevů,*
- b) *koordinací tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním Minimálního preventivního programu a začleněním Školního preventivního programu do osnov a učebních plánů školního vzdělávacího programu školy,*
- c) *řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem sociálně patologických jevů ve škole,*
- d) *jmenováním školním metodikem prevence pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, případně mu umožní studium k výkonu specializovaných činností v oblasti sociálně patologických jevů,*
- e) *pro systematické další vzdělávání školního metodika v oblasti specifické primární prevence a pro činnost školního metodika s žáky a zákonnými zástupci ve škole,*
- f) *podporu týmové spolupráce školního metodika, výchovného poradce, školního psychologa/školního speciálního pedagoga, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování Minimálního preventivního programu,*
- g) *spoluprací s metodikem prevence v pedagogicko psychologické poradně (PPP) a s krajským školským koordinátorem prevence,*
- h) *podporou aktivit příslušného obecního úřadu zaměřených na využívání volného času žáků se zřetelem k jejich zájmům a jejich možnostem a spoluprací se zájmovými sdruženími a dalšími subjekty.“*

Školní metodik prevence (dále jen ŠMP) je nejbližším spolupracovníkem ředitele. Jeho standardní činnosti jsou vymezeny v příloze č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. ŠMP je ředitelem školy jmenován a za svoji práci také ředitelem školy hodnocen.

3.2 Platné předpisy v rámci ministerstva zdravotnictví

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

3.3 Platné předpisy v rámci ostatních resortů

Trestní zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

Tato legislativní norma jasně říká, jak bude postupovat stát vůči osobám nezletilým, tedy mladším 15 let, které se dopustily činu jinak trestného, ale které nejsou podle právního řádu České republiky trestně zodpovědné.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon hovoří kromě jiného o zanedbávání péče o povinnou školní docházku a ohrožování výchovy a vzdělávání nezletilých.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, v platném znění.

Z tohoto zákona vyplývá oznamovací povinnost školy. Podle něj je každý oprávněn upozornit na závadné chování dětí jejich rodiče (§ 7 odst.1) a orgány sociálně - právní ochrany pak na porušení povinnosti nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti (§ 7 odst.2). Tento zákon zavazuje všechny školy bezodkladně oznamovat orgánům sociálně - právní ochrany všechny skutečnosti, které naznačují, že děti zanedbávají školní docházku, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, páchají trestnou činností apod. (§ 6 odst.1 písm.c).

V § 8 odst.1 stanovuje: *„Dítě má právo požádat orgány sociálně-právní ochrany a zařízení sociálně-právní ochrany, státní orgány, kterým podle zvláštních právních předpisů přísluší též ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, pověřené osoby, školy, školská zařízení a zdravotnická zařízení o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv: tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte.“*

§10 odst.4 také říká: „Státní orgány, pověřené osoby, školy, školská zařízení a zdravotnická zařízení, popřípadě další zařízení určená pro děti jsou povinny oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6 odst.1, a to bez zbytečného odkladu po tom, kdy se o takové skutečnosti dozvědí. Při plnění povinnosti zachovat mlčenlivost podle zvláštního právního předpisu 9a).“

§53 pak obsahuje povinnosti státních orgánů, dalších právnických, fyzických a jiných pověřených osob. V odst.1 bodu c) stanoví, že „na výzvu orgánů sociálně-právní ochrany jsou další právní osoby, zejména školy, školská, zdravotnická a jiná obdobná zařízení, povinny sdělit bezplatně údaje potřebné podle tohoto zákona pro poskytnutí sociálně-právní ochrany nebo pro účely rozhodování o vydání pověření, nebrání-li tomu zvláštní právní předpis. Povinnosti zachovávat mlčenlivost podle zvláštního právního předpisu 49a) se nelze dovolávat, jestliže mají být sděleny údaje o podezření z týrání, zneužívání dítěte nebo ze zanedbávání péče o něj. Jde-li však o údaje týkající se zdravotního stavu vyžádané orgánem sociálně-právní ochrany, platí o úhradě zdravotních výkonů ve zdravotnickém zařízení zvláštní právní předpis 50)“

§ 59 i v odst.1 a 2 hovoří o sankcích pro právní osoby, které se dopustí správního deliktu. „(1) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se jako zaměstnavatel, škola, školské, zdravotnické nebo jiné obdobné zařízení nebo jako pověřená osoba dopustí správního deliktu tím, že nesplní povinnost sdělit bezplatně údaje potřebné pro poskytnutí sociálně-právní ochrany nebo pro účely rozhodování o vydání pověření podle § 53 odst. 1.

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do 50 000 Kč“. Otázku ohlašovací povinnosti dále vymezují v několika paragrafech zákony č. 140/1961 Sb., a zákon č. 141/1961 Sb.

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

4 ÚLOHA STŘEDNÍ ŠKOLY INFORMATIKY, ELEKTROTECHNIKY A ŘEMESEL V OBLASTI PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Střední škola informatiky, elektrotechniky a řemesel v Rožnově pod Radhoštěm (SŠIEŘ) má 850 žáků ve 31 třídách. Tento velký počet je rozdělen do dvou sekcí. Větší je sekce 16, která má 450 žáků v 16 třídách (před sloučením třídy bývalé Střední průmyslové školy elektrotechnické), menší je sekce 15, která má 400 žáků v 15 třídách (před sloučením třídy bývalého Středního odborného učiliště). Každá sekce má svého výchovného poradce a svého metodika prevence. Ti samozřejmě řeší především problémy, které se vyskytnou u žáků vlastní sekce, ale také úzce spolupracují ve všech příslušných oblastech: tvorba a vyhodnocení Minimálního preventivního programu, tvorba projektů, příprava společných akcí, metodika pro učitele a podobně.

Základním stavebním prvkem v této oblasti práce je Minimální preventivní program.

4.1 Minimální preventivní program – nejdůležitější koncepční materiál a základní stavební kámen primární prevence ve škole

Základním koncepčním materiálem školy a východiskem pro veškerou práci v oblasti primární prevence je přijatý Minimální preventivní program (MPP). Správně formulované cíle v MPP by měly ujasnit priority v daných podmínkách školy. Při jeho tvorbě je třeba se zamyslet nad tím, jaký problém má pomoci řešit. Je tímto problémem u žáků kouření, alkohol, zneužívání drog, promiskuita, kriminalita apod., nebo je to pouze následek jejich života v citovém zanedbání, v nudě, v nízkém sebehodnocení, v nepochopení ze strany dospělých, kteří na ně nemají čas, v nedostatku finančních prostředků rodin na zaplacení zájmových kroužků apod.? Zde je nutno navodit jednotnou filozofii školy, která je následně přijatá všemi zaměstnanci školy a v ideálním případě i rodičovskou veřejností. Povinností rodičů a školy je posilovat sociální imunitní systém mladého člověka, pomoci mu najít sebe sama, svoje místo ve společnosti, najít pravé hodnoty lidského života. K tomu pak vytvářet podmínky.

Struktura MPP ve SŠIEŘ pro školní rok 2007/2008, která je v souladu s metodickým pokynem MŠMT 20 006/2007-51

a) Úvod

Hlavní náplň programu, problematika SPJ a její dopad na žáky konkrétní školy, nutnost komplexního působení na žáky, legislativní zakotvení problematiky apod. Nutné je uvedení garanta programu, případně supervizita (nejlépe externího odborníka) a také realizátora jednotlivých složek programu.

b) Popis současného stavu

Jaké tradice má škola v oblasti primární prevence, stav informovanosti žáků, učitelů, rodičů, nynější výskyt SPJ, aktivity žáků, znalost odborných publikací (např. školní knihovna, knihovna metodika prevence nebo výchovného poradce), videotéka, názorná ukázka SPJ apod.

c) Věkové složení

Mladiství od 15 do 20 let.

d) Koncepce školy v primární prevenci

Které priority vidí škola, jaké formy činnosti byly zvoleny. Také zde patří potenciál školy (rozdělení kompetencí, vyškolení pedagogové).

Koncepce školy sleduje například tyto linie:

- studijní selhávání
- poruchy chování (s kterými odborníky škola spolupracuje)
- sexuální výchova
- výchova k právnímu a etickému vědomí
- mimoškolní aktivity
- rozvoj osobnosti žáka

e) Rozpracování

Zde patří rozdělení působení dle jednotlivých oborů či ročníků, např.

ve vyučovacích předmětech, v působení třídního učitele a učitele odborného výcviku, v působení školního pedagoga, školního psychologa, výchovného poradce apod., v primárně preventivních blocích, v besedách s odborníky, v návštěvách akcí s tematikou prevence apod., v nabídce volnočasových aktivit, např. kroužky, posilovna apod.

f) Struktura působení

žáci - jaké formy práce škola zvolila (filmy, akce, besedy apod.)

učitelé - konkrétní participace na MPP, pravidelné informování, další vzdělávání

rodiče – poradenství, způsob informování, besedy, účast na školních akcích

g) Seznam přizvaných odborníků

Zařazení různých besed do MPP (etoped, sexuolog, sociální kurátor, HIV pozitivní pacient, odborník na toxikologii, kriminalista, pracovník linky důvěry, odborník na sekty apod.) je dobré si rozmyslet a jasně naplánovat, jakou formou se tyto besedy uskuteční.

h) Obsah MPP

Obsahem MPP jsou různorodé aktivity, které škola organizuje a jejichž úkolem je podporovat zdravý životní styl, rozvíjet sebepoznání, sociální a profesionální vztahy, zájmovou orientaci, posilovat jejich zdravé sebevědomí. Aktivity probíhají po celý školní rok, procházejí jak výukou, tak mimoškolní činností, jsou dobrovolné a zahrnují různé oblasti (sportovní, kulturní, výtvarnou, hudební apod.), ze kterých si každý může vybrat. Pro příklad některé uvádím:

úvodní adaptační kurzy pro studenty a žáky 1.ročníku

- letní vodácký kurz
- školní výlety jednotlivých tříd
- kulturní a sportovní vyžití žáků
- výchovné besedy a přednášky
- zařazení aktuálních společenských témat sociálně patologického charakteru do výuky

- schránka důvěry a samostatné pracoviště výchovného poradce a metodika prevence

Koncepce prevence MŠMT a minimální preventivní program

Zvyšující se výskyt sociálně patologických jevů u dětí a mládeže vedl vládu ČR a následně MŠMT a další ministerstva k vypracování programů prevence těchto jevů.

Typy prevence:

- primární prevence je zaměřena na populaci celkově, vytváří podmínky pro optimální vývoj jedinců
- sekundární prevence má zabránit vzniku patologických jevů u ohrožených jedinců nebo zachytit vznikající problémy v počátečním stádiu
- terciární prevence předchází zhoršování stavu, snižuje důsledky SPJ, resocializuje

Na primární prevenci se podílí téměř celá společnost formou zákonodárskou, ekonomickou podporou aktivit společnosti, sociální politikou a výchovou:

- školou procházejí všechny děti
- ve škole děti tráví až třetinu denní doby
- škola disponuje odbornými pracovníky a je schopna zachycovat vznikající problémy
- má určitý dosah na rodiče dětí – může si vytvářet kontakty na vlastní poradenskou síť i na síť sociální

Vytváření minimálních preventivních programů předpokládá:

- a) Znalost výskytu SPJ v regionu, což umožňuje flexibilní změny v preferenci úkolů či věkových kategorií. Poznání programů měst a participujících složek pro navázání účinné spolupráce.
- b) Diagnostickou vybavenost učitelů pro včasné rozpoznání selhání dítěte. Další vzdělávání pedagogů k úspěšné realizaci projektů. (Krestová, 1998, str.11-12)

5 DROGOVÁ ZÁVISLOST

Existuje nepřehledné množství literatury, která se věnuje problematice drog a drogové závislosti. Nikde se ale nenajde komplexní návod či postup, jak se k problematice drog má škola postavit. Lze najít doporučení, která by mohla zamezit zbytečným chybám. Nejpodstatnější je znalost situace užívání drog na škole. To je základní předpoklad k tomu, abychom se pokusili vytvořit ze školy bezpečné prostředí, to znamená prostředí bez drog. I proto jsem věnovala empirickou část své práce této problematice.

5.1 Mládež a drogová závislost ve 21. století

Už ve druhé polovině dvacátého století nabyla závislost na psychotropních látkách šokující rozměrů a její nebezpečí se vystupňovalo poté, co začala zasahovat do stále mladší věkové skupiny. Pocit ohrožení se prohluboval, když společnost poznala, že přestává být schopna se dostatečně bránit a nedokáže mobilizovat síly proti šíření nebezpečných návyků. Individuální odchylky v chování lze sice s určitými potížemi zvládnout jako nemoc prostředky psychologické a psychiatrické pomoci. Ale vedle organizované formy zločinnosti spjaté s distribucí návykových látek se odehrálo i to, že adorace drog začala ovlivňovat alternativní životní nálady a styly a nalezla přitom i podporu ve filosofujících, politických a uměleckých teoriích. Vzrůstající zneužívání psychotropních látek se stalo součástí některých programových protestních proudů, prosazujících se v průmyslově vyspělých zemích. (Kolektiv autorů, 1997, str.11)

„Viděl jsem nejlepší hlavy své generace zničené

šílenstvím, hysteriky obnažené a o hladu,

vlekoucí se za svítání černošskými ulicemi a vztekle

shánějící dávku drogy,

hipstery s andělskými hlavami, celé žhavé

po prastarém nebeském kontaktu s hvězdným dynamitem

ve strojojně noci,

kterí v bídě a hadrech a se zapadlýma očima

*a podnapilí vysedávali a kouřili v nadpřirozené
temnotě bytů se studenou vodou, vznášeli se přitom
nad vrcholky velkoměst a komtemplovali o džezu,
kteří odhalili mozky Nebesům pod nadzemní dráhou
a spatřili mohamedánské anděly, jak se potácejí
podezřelí po střechách činžáků... “*

(Ginsberg, in: kolektiv autorů, 1990, str.38)

Závislost se skutečně zdá být novým masovým fenoménem, který děsí tím, že zbavuje člověka nejprve zábran a vzápětí poté i vůle. Drogová závislost jako silná, někdy přemáhající touha užívat psychotropní látky je klasifikována jako nemoc. A jakmile je jako nemoc diagnostikována - pak veškerá další náprava již patří do rukou lékaře. Není-li takto ošetřena, poškozují jedince, a to jak psychicky, tak i biologicky a sociálně.

A je tu další otázka. Jaké pozitivní životní programy nabízí dnešní společnost adolescentům?

Je schopna porozumět krizi postpubescentů a adolescentním revoltám? Jestliže ano, jak potom prakticky naplňuje život teenagerů nabídkou kulturních programů? Zdá se, že jim zatím dokáže nabídnout jen silové a často intelektuálně málo přitažlivé vyžití v oblasti komercializovaného sportu. A ostatní je už jen kultura disko, undergroundové koncerty, house party a kluby. Dokáže je zahrnout záplavou braku a kýče v odívání, hudbě, ve videoklipech a kazetách. To by nemuselo být zdaleka nejhorší, protože děti a mládež jsou již delší dobu v moderních společnostech ponechány v jakémsi institucionálním vakuu, tj. v prostoru, který není vybaven žádným stabilnějším systémem hodnot. Ale co je stále více zřetelnější, je to, že rodičovská generace je fascinována fantazijním nebezpečím, které ohrožuje jejich děti. Protože není většinou sama zralá, reaguje neuroticky a brání dospívajícím v hledání vlastní cesty. Nedokáže jim také dát hodnotný kulturní program – poskytuje mládeži velmi malý prostor pro autentickou komunikaci a vzory života, které nejsou hodny jakéhokoli následování. Mnozí dospělí, kteří podvědomě cítí, že selhávají, reagují neadekvátně na jakékoli přirozené projevy vzdoru a odmítání jejich životního stylu. Mládež vždy revoltuje a neguje hodnoty otců v období dospívání. Ale dnešní rodiče se stále více obávají, že jejich děti budou žít ve světě zbaveném jakýchkoli hodnot. Proto se snaží znovu a znovu neúspěšně stále více direktivně prosazovat do života dítěte povolené sny a fantazie: četbu, film a divadlo.

Jenže část mladých již není schopna akceptovat celou tu neupřímnou hru na spořádanou společnost, která chce ve skutečnosti především jediné. Aby se na ni mládež bezvýhradně adaptovala. A neklade i přitom otázku, na co se vlastně má adaptovat? Jaká je společnost dvacátého století a zda jsou její technokratické hodnoty pro všechny přitažlivé. Měšťák je upřímně přesvědčen, že svůj životní program volil správně a vždy vyžadoval, aby dospívající jeho volbu přijali jako samozřejmou. Ale mladá generace odmítá číst Němcovou, Jirásků či Háalku. Odmítá učit se chemii nebo fyziku jen proto, aby nakonec mohla nastoupit na průměrnou dráhu podprůměrného úředníka. A i to se některým dospělým jeví jako konec jejich světa.

Snahy o pozitivní kroky k tvorbě výchovných programů.

Nárůst drogové závislosti znepokojuje nejen jako problém nárůstu nemocných lidí, ale děsí i z morálních důvodů. Zdá se, že rozsah katastrofy je už takový, že by bylo nutné sáhnout po radikálním opatření. Společnost zatím řeší otázky svého špatného svědomí z výchovy mládeže tím, že poskytuje velké sumy peněz na experimentální a výzkumné programy. Tím se vykupuje z morálních výčitek. Stále se snaží vyhnout zavedení souboru těžkých represí. A možná i proto, že jí schází sjednocující optimistická vize. Protože špatně skrývané úsilí o absolutní potření určitého společenského neduhu potřebovalo vždy k uvedení do chodu nějaký mocný ideologický impuls. Pragmatická doba cítí, že jí nepříznivá situace přerůstá přes hlavu. Zde se nabízí otázka. Jak dál v zápase s novými společensky patologickými jevy? Zdá se, že tento proces bude mnohem delší a složitější, než jsme schopni si připustit. Nejspíš bude třeba tvořit ozdravné programy pro celou společnost. Půjde především o prohloubené studium osobnosti a jejich možností v postmoderní civilizaci, o mezigenerační soužití, o průběh výchovy, adaptace dětí z mladých lidí na společnost a podobně. (Kolektiv autorů, 1997, str.64 - 65)

5.2 Na cestě k drogové závislosti

Slovo droga nabylo hrozivých rozměrů. A to přesto, že byla původně užívána k léčení. Nyní označuje látku s psychotropním účinkem, která je schopna vyvolat chorobnou závislost. Ovlivňuje chování člověka, jeho nálady, vnímání a stavy vědomí. Zpočátku vyvolává příjemné efekty, ale postupně se projevují změny v chování, a to poruchy vědomí, stavy vnitřní nejistoty, úzkosti, zmatku, paniky, prohlubují se deprese. Někdy se přidruží i halucinace

a bludy. Pokud nabudou paranoidně persekucního rázu, začne se stupňovat pocit špehování, pronásledování a odposlouchávání. Jedinec má pocit, že okolí usiluje o jeho svobodu, zdraví a bezpečnost. Přibývají i komplikace tělesné. Bolesti hlavy, záněty žil, záněty dýchacích cest, zvracení a mnohé další.

Proč se mládež vydává na cestu k drogové závislosti? Výzkumy uvádějí jako důvody sociální odcizení, fascinaci neobvyklostí zážitku, přímý vliv vrstevníků a přátel, životní apatii, touhu po úniku z tíže každodennosti, nedostatečnou sebeidentitu a snahu dosáhnout životního potěšení. Na počátku bývá nejen zvědavost, ale i touha zlepšit si náladu, vyřešit některé životní konflikty, zahnat nudu plynoucí z nedostatku podnětů. Roli zde může sehrát i touha být nápadný či na sebe upozornit. Za poměrně okrajové se považuje užití drogy jako formy svérázného protestu a pro účely tvorby či zvýšení výkonnosti.

Často bývá konstatováno, že společnost má vysokou toleranci k užívání celé řady návykových látek - ke kouření, čaji, kávě, alkoholu, lékům. Závislost na počítačích, televizi, hracích automatech - to je jen téma na novinový článek, který zítra beznadějně zapadne. Asi jako když si někdo podřeže žíly nebo skočí z mostu. Nezneklidňuje ani to, že televizní reklamy nabízejí prášky proti bolestem a stresu stejně jako prášky na praní.

Drogy nakonec vždy vyvolávají psychickou a somatickou závislost. Ale návykový potenciál, to je pravděpodobnost vzniku závislosti, se u rozličných látek liší. Různě dramatický bývá též abstinenci syndrom, který se projevuje po odebrání drogy. Jako příklad lze uvést rozdíl mezi závislým na opiátech, alkoholu a nikotinu. Náruživý kuřák bude pociťovat nervozitu, podrážděnost, napětí, náhlou nevolnost a možná i nespavost. Abstinence u alkoholika se navíc může projevit bolestí hlavy a končetin, třesem, pocením, změnami nálad – od výbuchů vzteku až po pláč a deprese. Odejmutí opiátů vedle intenzivní úzkosti, neklidu, průjmů, zvracení, bolesti kloubů a svalových křečí může být provázeno též dušností, poruchou srdeční aktivity a v mezních případech končí i smrtelně.

V populaci mládeže se často setkáváme s **misuzem** nebo s **abuzem** škodlivých látek. Úzus v medicíně značí běžné užívání. Například je-li opiát ordinován lékařem na utišení bolesti po operaci. I alkohol lze užívat jako pochutinu v přijatelném množství, v odpovídajícím věku, uspokojivém zdravotním stavu a ve vhodné době a situaci. Misuzus označuje zneužívání psychoaktivních látek. I jednorázové užití je nevhodné buď vzhledem k věku konzumenta, nebo k situaci. Alkoholické nápoje jsou zapovězeny například u řidičů

automobilu nebo strojvedoucích, u nichž i drobné poruchy koordinace či zpomalené reakce mohou mít tragické důsledky. O misuzu se hovoří i v souvislosti s užíváním alkoholu či drog těhotnou ženou nebo osobou trpící záchvatovým onemocněním. Abúzus již označuje nadužívání návykových látek. Ať jde o nadměrné pití alkoholu či užívání drog mimo medicínské určení a doporučení. Nadužívání probíhá bez ohledu na běžné léčebné indikace a předepsaná dávkování. U abuzu se jedná o poruchu chování, zatímco u závislosti jde již o chorobu. Tyto stavy se liší nejen kvantitativně, ale především kvalitou. Ale přechod jde zpravidla jedním směrem – a to od abuzu k plné závislosti a nikoli naopak. Pro závislost je charakteristická ztráta zábrán a jakékoli kontroly. Nutkavá a přemáhající touha po droze graduje. Závislý jedinec se může chránit jedinečně důslednou abstinencí. I když si poměrně dlouho dokáže namlouvat, že může přestat, kdy bude chtít. To je pro závislé typické. Oddaluje to jen nástup do léčby. (Kolektiv autorů, 1997, str.130 - 133)

5.3 Prevence a řešení SPJ na školách (alkohol, tabák a omamné látky ve škole)

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Tento zákaz je stanoven § 8 odst. 1 písm. B) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a je třeba k němu přistupovat jako k zákonnému omezení. To v praxi znamená, že v prostorách školy nesmějí kouřit žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená. V prostorách, kde je zakázáno kouřit, je provozovatel povinen umístit viditelný text zákazu kouření, který musí být pořízen v českém jazyce černými tiskacími písmeny na bílém podkladě na ploše o velikosti písma nejméně 5 cm, a grafickou značku zákazu kouření, jejíž vzhled je také stanoven nařízením vlády. Takto je třeba označit vnitřní i vnější prostory školy. Celý základ bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (kam SPJ bezpochyby patří) je dán ustanovením § 29 školského zákona a vše ostatní je na řediteli, aby v rámci školního řádu stanovil, co se smí a co nesmí, a případné sankce za porušování stanovených zásad. Školním řádem je nutné kouření v prostorách školy zakázat a stanovit sankce za porušování tohoto zákazu.

V případě, že žák je přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. Tabákový výrobek je třeba zajistit, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat. Dále pedagogický pracovník postupuje podle školní-

ho řádu školy . Sepíše o události záznam s vyjádřením žáka , který založí školní metodik prevence do své agendy. Třídní učitel informuje zákonného zástupce nezletilého žáka. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně - právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně - právní ochrany obce vyžadovat pomoc.

Podle výše uvedeného ustanovení je v České republice uzákoněn zákaz prodeje nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let. Zakázáno je rovněž nezletilým osobám alkohol nabízet anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Z toho důvodu musí škola stanovit školním řádem zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích školou pořádaných.

V případě, že je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. Alkohol je třeba odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí. V případě ohrožení na zdraví a životě zajistí škola nezbytnou pomoc a zavolá lékařskou službu první pomoci. Pokud akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy. Dále o události vyrozumí zákonného zástupce žáka. Pokud není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně- právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Z konzumace ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů. V případě, kdy pracovníci školy naleznou ve škole alkohol, postupují následovně. O nálezu uvědomí vedení školy. Tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu. Zpracují stručný záznam o události.

Podle § 187 trestního zákona platí, že kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří, nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Pro školy to tedy znamená, že obecně zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Je třeba školním řádem škol stanovit zákaz užívání omamných a psychotropních látek. Současně je třeba stanovit i zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem a sankce za porušení těchto zákazů. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u žáka

omamnou nebo psychotropní látku, postupují následovně. Žákovi je primárně nutné v další konzumaci zabránit. Návykovou látku je třeba odebrat a zajistit ji. Pedagogický pracovník posoudí, zda žákovi nehrozí nějaké nebezpečí. V případě, kdy je žák ohrožen na zdraví nebo životě, zajistí škola pomoc a přivolá lékařskou službu první pomoci. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Vyrozumí zákonného zástupce žáka a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Zákonný zástupce je o této skutečnosti vyrozuměn i v případě, že žák je schopen výuky. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace. Z konzumace omamných látek je nutno vyvodit sankce dané školním řádem školy.

Co říci závěrem? Je smutné, že školy se musí v dnešní době touto problematikou zabývat. Vedení školy nesmí podceňovat zpracování školního a vnitřního řádu. Nutno do něj zapracovat i zásady prevence před sociálně-patologickými jevy. Školní řád je v tomto směru základním dokumentem školy. (Řízení školy, 2009, č.1 a č.2, str. 24 - 27)

5.4 Škola a drogy

Velmi důležité pro jakékoli preventivní působení je znát aktuální situaci ohledně užívání drog žáky na škole. Zjistit tyto informace není jednoduchý úkol. Užívání drog na školách není tak zřídkačným jevem. Nemusíme se tedy bát na škole drogy odhalit. Pracovníci školy by se neměli stydět či zodpovídat za to, že vědí o žácích, kteří mají s drogami zkušenosti nebo je užívají. Je žádoucí, abychom pamatovali na pravidelný monitoring užívání drog na škole. Můžeme toho dosáhnout několika způsoby či jejich vzájemnou kombinací. Nejpřirozenější metodou je pozorování. Buďme všímaví ke změnám v chování žáků a komunikujme o tom pravidelně s kolegy pedagogy. Věnujme zvýšenou pozornost například těmto příznakům: absence, zhoršení prospěchu, ztráta původních zájmů, změna přátel či nová parta, častá návštěva diskoték, neobvyklá veselost nebo naopak skleslost, spaní přes den, konflikty s autoritami, hubnutí, kožní defekty, vpichy na končetinách, krádeže apod.

Hovořme s žáky o drogách, a to jak individuálně, tak ve skupině. Rozhovory jsou kvalitativní metodou, to znamená, že přinesou mnoho podrobných informací zařazených do kontextu dané třídy a školy. Při rozhovoru se cíleně dotazujeme s počáteční pozicí laika,

ten koho se ptáme (žák), je v danou chvíli odborník na danou problematiku. Nezbytně nutné je mít s žáky méně formální vztah, vytvořit atmosféru důvěry a otevřenosti.

Častou metodou jsou též anonymní dotazníky. Jsou časově příznivější při administraci, i když jejich modifikace je složitou a časově náročnou činností. Vyrobit opravdu dobrý a funkční dotazník není vůbec jednoduché. Máme však možnost opakovat dotazník po určitém období, srovnávat data a zjišťovat trendy. Dotazník se může též stát součástí uceleného protidrogového programu v každé škole. Testu by měly předcházet následující aktivity: předání informací a diskuse o smyslu šetření a zabezpečení o anonymitě výstupů. Dotazníky mají omezení v tom, že poskytují většinou jen kvantitativní údaje, čísla a procenta bez konkrétního příběhu.

Vytvořme si na škole funkční pravidla, krizové scénáře, pracujme s ohroženými jedinci. Povinností školy je vytvořit bezpečné prostředí bez drog. K tomuto nám slouží jednak metodické pokyny, zákony a také školní řád. V první řadě musí každý žák vědět, že nemá jakékoliv drogy do školy nosit, nabízet je spolužákům nebo je konzumovat. Měl by vědět, že se jedná o porušování zákona a že za takové jednání hrozí i zákonné sankce. V případě objevení důkazů, že někdo prodává drogy, nezbyvá nic jiného, než kontaktovat policii.

Poněkud jiná je situace, kdy se pouze domníváme, že žák nabízí nebo konzumuje drogy. V tom případě je vhodné si příležitostně s daným žákem promluvit spíše o samotě a upozornit ho na to, že víme, že se něco děje. Při tomto kontaktu by také měla padnout nabídka individuální pomoci. Na místě je navození důvěry, neslibujme mu však mlčenlivost. Dostáváme se do nejtěžšího bodu, jak rozpoznat, kdy se jedná o problém, který zvládneme sami a kdy zkontaktovat odbornou pomoc či zvolit represivní postup. Mějme na paměti, že dlouhodobí a problémoví uživatelé drog jsou skupinou, u které je spíše pravidlem, že pochází z nefunkčních rodin a z obecně sociálně spíše méně podnětného prostředí. Jsou ohroženi sociálním vyloučením a škola jakožto jedna z prvních institucí v tomto procesu sehrává svou roli. Pokud žák například střední školu předčasně opustí a zůstává mu v budoucnu uzavřena, posiluje to negativní pocity ke všem ostatním institucím a také pocit bezmoci či nemožnosti změny.

Jak se zachovat, když se dostanete k jedinci, který jeví známky nezvládnuté intoxikace drogou?

- Zamezte dalšímu požití drogy a pokuste se zjistit, jakou drogu požil.

- Zjistěte stav vědomí a základních životních funkcí. Zvažte přivolání záchranné služby první pomoci. Je lepší planý poplach než výčitky, že jste něco zanedbali.
- Pokud je osoba bezvládná, položte ji do stabilizované polohy na bok, aby se neudusila zvratkou.
- Nenechte ji ani na okamžik o samotě. Nenechte ji prochladnout.
- Hovořte klidným hlasem, pomalejším tempem, srozumitelně a přátelsky. Chovejte se klidně a maximálně přirozeně.
- Intoxikovaného ujistěte, že je v pořádku a všechny nepříjemné stavy a halucinace brzy pominou. Nepřipomínejte mu jeho osobní problémy. (Studijní texty pro metodiky SPJ, 2007, str.62 - 64).

6 ZÁŠKOLÁCTVÍ

Důležité je si uvědomit, že mládež není žádná homogenní skupina. Proto jsou veškerá zobecnění předem odsouzená k selhání. Ale jedno je snad jisté, změněná mládež vyžaduje změněné pedagogické prostředky. Není v zásadě horší, než bývala v minulosti, ale je jiná. Změna je vždy pocíťována jako určitá obtíž. Přesto mají lidé značnou tendenci k setrvačnosti a používají i nadále výchovné metody a prostředky, které jsou již neživotné a již předem jsou určeny k ztroskotání.

Stupňují se nářky nad mládeží, ale téměř nic nepřináší pro naplnění jejího života. Ukazuje se, že dospělí nejsou schopni vytvořit odpovídající pedagogické prostředí. Nepředkládají žádné poutavé myšlenky či vhodné cíle, které by mladou generaci zaujaly. (Kolektiv autorů, 1997, str.35)

6.1 Záškoláctví a odmítání školy, hlavní příčiny

Záškoláctvím trpí nejen jedinec, který se ho dopouští, ale celá společnost, protože jeho důsledkem jsou špatné studijní výsledky žáků, následně jejich horší uplatnění v životě, kriminální činnost. Míra záškoláctví je také indikátorem správné funkce vzdělávacího systému. Pokud mají žáci pocit, že školní vzdělání nemá smysl, a proto do školy nechodí, potom se musíme zamyslet nad způsoby a intervenčními prostředky, jakými s takovou situací můžeme bojovat.

Omluvená nepřítomnost je nepřítomnost, kterou dovolil učitel nebo jiný oprávněný zástupce školy. Zde patří případy absencí, pro které bylo poskytnuto uspokojivé vysvětlení. Například nemoc žáka. Neomluvená nepřítomnost je nepřítomnost, k níž učitel nebo jiný oprávněný zástupce školy své povolení nedal. Patří zde veškeré nevysvětlené, neoprávněné absence.

Pojmem záškolák označujeme žáka, který nemá pro absenci legální důvod (neomluvená nepřítomnost). Vymezit obsah tohoto pojmu připadá na první pohled jednoduché, často se však při pokusu shromáždit údaje o záškoláctví ukazuje, že je velmi složité popsat chování takovým souborem kategorií, které by jednoznačně určily, zda konkrétní případ máme považovat za záškoláctví, nebo ne. Uvádím pět hlavních kategorií, které se k tomuto účelu používají.

a) Právě záškoláctví

Žák se jednoduše ve škole neukazuje, ale rodiče si myslí, že do školy chodí

b) Záškoláctví s vědomím rodičů

Žák do školy nechodí, ale rodiče jsou o tom informováni a také vědí, že k tomu nemá žádný oprávněný důvod. Žák například strávil jeden den tím, že rodičům s něčím pomáhal nebo se doma staral o někoho nemocného. Někteří rodiče nechají dítě doma, když má narozeniny. Na této kategorii záškoláctví se podílejí různé typy rodičů, z nichž někteří se ke vzdělání staví nepřátelsky, druzí jsou prostě slabí a potvrdí všechno, co jejich dítě chce, a další, kteří jsou závislí na podpoře dítěte a potřebují ho mít doma.

c) Záškoláctví s klamáním rodičů

Existují žáci, kteří dokážou přesvědčit své rodiče, že je jim tak špatně, že nemohou jít do školy, i když se ve skutečnosti cítí dobře. Rodič pak napíše žákovi omluvenku z důvodu zdravotních problémů. Tuto kategorii lze těžko rozlišit od záškoláctví s vědomím rodičů. Pro některé rodiče je stručné prohlášení o tom, že dítěti není moc dobře, dostatečné k tomu, aby omluvenku napsali. Často jsou s dítětem zajedno a ve skutečnosti ani podvedeni nejsou.

d) Útěky ze školy

K tomuto druhu záškoláctví (někdy se mu říká „interní záškoláctví“) patří případy, kdy žáci do školy chodí, nechají si zapsat přítomnost, během dne pak ale na hodinu nebo dvě odejdou. Přitom někdy zůstávají v prostorách školy, jindy odejdou na určitou dobu pryč.

e) Odmítání školy

Tato kategorie se týká žáků, kterým představa školní docházky činí psychické potíže. Patří sem poruchy, které pramení z potíží ve škole. Například z pocitu, že učení je moc těžké, strach, že žák bude šikanován, školní fobie nebo deprese. V takovém případě se žák bojí představy, že by měl jít do školy, že rodiče mohou sotva udělat něco pro to, aby ho přesvědčili o opaku, a zde bude na místě určitý typ odborné intervence. Hranice mezi žáky, kteří jsou doopravdy psychic-

ky narušení, a žáky, kteří do školy chodit nechtějí a jejichž rodiče nejsou schopni je k tomu přimět, je i zde nejednoznačná. (Kyriacou, 2005, str.44 - 45)

Početné studie se zabývaly důvody, které záškoláci pro své absence uvádějí (Malcolm a kol.,1995, Reid, 1999). K nejčastějším důvodům patří tyto:

- hodiny byly nudné
- práce v hodinách byla moc těžká
- atmosféra ve škole byla příliš přísná
- žáci měli problémy s některými učiteli
- měli pocit, že je škola odmítá
- škola se jim dostatečně nevěnovala
- byli šikanováni
- chtěli trávit čas s kamarády nebo chtěli být sami
- nelíbily se jim učební osnovy školy

Studie Grahama a Bowlinga (jak je uvádí Kyriacou, 2005, str. 50 - 55) vycházela z dotazníku, který vyplnilo 2529 osob ve věku 14 až 25 let. 37% mužů a 28 % žen uvedlo, že měli ve škole alespoň jednodenní neomluvenou absenci. Studie zjišťovala faktory související se záškoláctvím a zjistila, že pro obě pohlaví platí do značné míry tato fakta:

- v jejich rodině je špatná péče
- mají špatný vztah k rodině a sourozencům
- navazují kamarádství s jedinci, kteří již byli vyšetřováni policií

Graham a Bowling zjistili, že celkově byl vliv rodiny nejdůležitějším faktorem ovlivňujícím záškoláctví. Rodiče záškoláků často nevědí, kde nebo s kým jejich děti jsou. Tyto děti mívají častěji se svými rodiči špatný vztah. Uvedli, že navzdory nejrůznějším opatřením ke snížení záškoláctví je třeba věnovat ještě více pozornosti odpovědnosti rodičů k tomu, aby v případě, že se absence začnou hromadit, byli rodiče co nejdříve informováni, zejména pokud má záškoláctví souvislost se špatnou péčí v rodině. Graham a Bowling také uvádějí, že si žáci, kteří chodili za školu na základní škole, často přinášejí tuto pověst i na novou školu. Tvrdí,

že „nový začátek“, který se při přechodu na novou školu nabízí, je třeba využít k tomu, aby se tato reputace v nové škole neobjevila.

Dalším důležitým aspektem záškoláctví je rozsah emocionálních reakcí žáků na školní absence. Zeptáme-li se například žáků, jak se cítí, když z výše uvedených pěti důvodů nejsou ve škole, pak asi polovina odpoví, že „nijak“. Další sdělují, že prožívají pocity vzrušení a hrdosti, jiní naopak vinu a stud. Tato rozdíly často odrážejí podmínky, které vedly k záškoláctví. Například žák, který nešel do školy, protože neměl peníze na nákup potravin potřebných na hodinu vaření, protože neměl vypraný cvičební úbor a podobně, se bude spíše stydět. Ale skutečnost, že většina žáků nemá „žádné pocity“, naznačuje určitou prázdnotu zvyku, který záškolákům nepřináší skutečné potěšení, ale ani žádné výčitky z toho, co udělali. Chodit za školu jsou prostě zvyklí.

Mnozí autoři zdůrazňují, že pro první neomluvenou nepřítomnost vždy existuje jasný důvod. Může jím být šikana, nevypracovaný domácí úkol, nutnost postarat se doma o nemocného, případně snaha vytáhnout se před kamarádem. Důležité je, co následuje. Když rodiče ani škola pravé důvody absence neodhalí, nebo když je dokonce ani nezajímají, může dojít k opakovanému záškoláctví vždy, kdykoli bude mít žák pocit, že nedokáže zvládnout nějaký úkol, nebo když nebude chtít trhat partu kamarádů. Pak vzniká začarovaný kruh, ve kterém je záškoláctví zdrojem další nespokojenosti.

6.2 Výchovná péče a přístup k toulavým žákům

V zásadě platí, že učitel by se měl zdržet vůči navracejícímu se dítěti všech výrazů jako nenapravitelný, nevychovatelný, zralý pro kriminál apod. Říci něco takového mladistvému provinilci se považuje za jasný pedagogický přestupek a z hlediska právního i psychologického za hrubý přečin. Učitel, i když je sám uražen, ani v hněvu není nikdy oprávněn k takovýmto výrokům. Zjevná neúcta k žákovi a přezíravý skepticismus vyvolají pouze nepřátelství.

Sociologie nás učí, že dětská provinění a tuláctví jsou do značné míry výsledkem výchovy a prostředí. Humanistická pedagogika již vícekrát zdůraznila skutečnost, že na žáka je třeba pohlížet jako na jedinečnou osobnost, která má také svá práva. Jsou-li školní budovy, místnosti, knihy, předměty, učební plány a vzdělávací metody podřízeny zvláštnostem dítěte, je třeba také domyslet otázky jeho vychovatelnosti. V zásadě se při jeho vý-

chově nelze řídit mravními hledisky a předpisy dospělých. Ačkoli takový tón někdy mívají policejní hlášení, v nichž bývá nezletilý posuzován jako zmenšený dospělý jedinec.

Náprava toulavého dítěte s delikventními nebo agresivními sklony představuje pro vychovatele značnou zátěž. A nelze se s ní vypořádat bez náležité pedagogické erudice. Zde je nutné využít výchovného prostředí, zapojit dítě do přiměřených činností, do her a do spontánních aktivit. U některých typů dětí můžeme dojít k překvapivě dobrým výsledkům, když se nám je podaří zapojit do kolektivních sportů. (Jedlička, Kořa, 1998, str.52 – 53)

6.3 Vliv rodiny na školní docházku

Problematika záškoláctví zapříčiněného antisociálními sklony dítěte představuje téměř klasickou formu. Důvody jsou často obdobné jako u toulavého dítěte. Rozvrat rodiny, kriminalita, hrubé fyzické násilí v rodině, nepříznivé sociální poměry či alkoholismus bývá doplněno tím, že rodina nemá zájem o dítě a ztrácí nad ním kontrolu. Sociální prostředí je málo kulturně podnětné. Lhostejnost či dokonce averze vůči škole ze strany rodičů mohou vést žáka k tomu, že se začne vyhýbat školní docházce. A to zvláště tam, kde se vedle domácích konfliktů často objeví i problémy ve škole a ty ovlivní prospěch a chování žáka, jakož i jeho hodnocení ze strany učitelů a spolužáků. Dítě najde východisko z beznadějně situace a z nároků školního prostředí v záškoláctví. Podobu této formy chození za školu doplňují delikventní sklony a antisociální postoje. Žák nemívá v pořádku omluvenky a v době vyučování i mimo něj bloumá venku. Ve škole začíná lhát, kombinuje zapírání se sliby, že se napraví, ale vzápětí se chová vzdorovitě. Občas bývá přistižen při drobných krádežích, objeví se v závadné partě, u hracích automatů nebo v kině na dopoledním představení. Právě tato forma záškoláctví hrozí přerůst v kriminalitu. Občas na ni bývá škola upozorněna i policií, která toulajícího žáka zadrží. Spolupráce pedagogů se sociálními kurátory je zde nezbytnou součástí nápravných opatření.

Neomluvená absence vznikající z obav z přílišných nároků rodiny a následných sankcí je příznakem poměrně závažné krize v životě dítěte. Obraz takové rodiny může být poměrně pestrý. Často například bývá strohá přísnost východiskem z výchovné bezradnosti rodičů.

S výrazně autoritativními postoji se můžeme setkat i v rodinách vzdělaných rodičů, kteří mají dobré společenské postavení a navenek žijí zcela spořádaným životem.

Dospělí naplánují dítěti život a programují je na dosažení úspěchu. K základnímu paradoxu této výchovy patří, že na dítě jsou kladeny vysoké nároky, ale jejich autoritativní vymáhání mu zabraňuje, aby rozvinulo svou spontaneitu a soběstačnost. A nesamostatné dítě nadměrným požadavkům nemůže dostát. Typické je, že žák z takových poměrů je vnitřně zmatený, plný obav a strachu z možného selhání, úzkostně závislý na uznání učitele nebo na jeho podpoře. Může pociťovat zvýšené psychické napětí před započítím jakékoliv práce a zvláště pak té, která je klasifikována. Obává se již předem neúspěchu a následného trestu. Což samo o sobě může vést ke zvýšenému množství chyb. A tak se opět jen potvrdí pochyby o vlastních možnostech vyhovět rodičům a být takovým, jak si přejí. Namísto toho, aby dítěti byla dána možnost prožít drobné úspěchy v jakékoli činnosti nebo učení, je vystaveno trvalému napětí z možného selhání. Tato situace může vyústit až v krizi, kdy se žák začne vyhýbat jakémukoliv dalšímu neúspěchu záškoláctvím. Ráno odejde z domova, ale v době vyučování bloudí po ulicích. Chybné tvrdé autoritativní postoje rodičů a přehlédnutí akutní krize dítěte čas od času ukončí náhlá sebevražda. Vypodobnění dítěte vedeného příliš autoritativně doplňují zprávy o útěcích z domova a o sebevražedných pokusech školácků v období, kdy se vydává vysvědčení. Z uvedeného vyplývá, že ozdravná opatření je třeba cílit nejen na zvýšení sebedůvěry žáka, ale i na celou výchovnou atmosféru rodiny. (Jedlička, Kořa, 1998, str.56 – 57)

6.4 Řízené absence a zisk ze zanedbávání povinností

Občas se objevují záměrné absence i u nejlépe prospívajících žáků. Ty nebývají příliš časté, ale jsou přesně načasovány tak, aby umožnily vyhnout se písemným pracím nebo rozhodujícím zkoušením v době, kdy dítě není náležitě připraveno. Nebývá jich mnoho a bývají poměrně krátkodobé. Výzkumy v této oblasti ukazují, že dobře naplánované absence výborných žáků umožňují zlepšovat celkový prospěchový průměr. Což je také jejich účel. A proto jinak vůči škole vysoce konformní rodiče občas tuto formu záškoláctví skrytě podporují. Po dobu absence ve škole se dítě zpravidla nachází doma, věnuje se svým zálibám, koníčkům nebo přípravě na nadcházející období zkoušek.

I „účelové záškoláctví“ patří většinou ke skrytým formám, odehrávajícím se za plného vědomí rodičů. Ale cílem není vyhnout se zkoušením nebo stresujícím situacím ve škole. Slouží tomu, aby se dítě mohlo věnovat nějaké činnosti, která je pro něj dle mínění rodiny důležitější než výuka. Takovou aktivitou může být účast na sportovní soutěži, taneční nebo hu-

dební vystoupení apod. Většinou jde o realizaci zájmové činnosti, kterou žák dlouhodobě provozuje v mimoškolní době. Ale může jít také o to, že dítě je pozváno k natáčení filmu nebo se má účastnit nějakého rodinného podniku, který však nepředstavuje „legitimní“ důvod k tomu, aby žák zanedbával školní povinnosti.

V dnešní společnosti, postížené liberálností, často také dochází k tomu, že rodiče neoznámí škole rekreační pobyt na horách nebo v zahraničí a vystaví dítěti fiktivní omluvenku. (Jedlička, Kořa, 1998, str.59)

6.5 Školní fobie

Zvláštní a zcela patologickou formou zanedbávání povinnosti školní docházky je tzv. školní fobie. Zde se již setkáváme s onemocněním dítěte, kterým se rozumí soubor psychických a psychosomatických příznaků, pro které žák nechce a nemůže chodit do školy. Jedná se zejména o pocity úzkosti, napětí a strachu ze selhání, provázené zpravidla bolestmi hlavy, břicha, nevolností, zvracením, nechutenstvím, průjmem, slabostí, pocením, třesem, neurčitými bolestmi ve svalech, dýchacími obtížemi, bušením srdce, častým nucením k močení apod. Mezi symptomy se objevuje též mírně zvýšená teplota. Příznaky bývají natolik různorodé, že i pro zkušeného lékaře může být obtížné stanovit diagnosu.

Na školní fobie lze pomyslet zejména tehdy, jsou-li lékařská vyšetření negativní a bohaté vegetativní a psychické příznaky u dítěte mizí o víkendech, ve dnech volna a v době prázdnin. Je však třeba se rychle a bezpečně orientovat v situaci, protože školní fobie představuje akutní stavy, které vyžadují neodkladná řešení. Právě v tomto okamžiku je velmi důležitá dobrá spolupráce školy s pedagogicko-psychologickou poradnou, s pediatrem a samozřejmě s rodinou.

Krizový stav, ve kterém se školák nalézá, nemusí být zcela zřejmý. Při běžném pozorování se může načas zdát, že příčina obav dítěte pochází odněkud ze školního prostředí. Ve skutečnosti se však setkáváme s dítětem, které již není schopno opustit domov. A to z toho důvodu, že má rozvinutou příliš silnou citovou závislost na některého z členů rodiny. Proto se u pravé školní fobie málokdy naleznou reálné důvody ve škole, které by umožnily je pojmout jako hlavní příčiny obav dítěte (například šikana nebo velmi přísný učitel). Tyto faktory by fobii zcela jistě zhoršily, ale principiálně jde o projevy vnitřních neuroticky konfliktních stavů dítěte, které by se projevíly i při změně školy. (Jedlička, Kořa, 1998, str.60)

6.6 Příčiny záškoláctví

Lze konstatovat, že nejúčinnějším opatřením proti záškoláctví je rychlé a konzistentní jednání a včasné informování rodičů ihned po absenci žáka. Z toho plyne, že škola záškoláctví netoleruje a rodiče ho rovněž nemohou ignorovat. Také lze vyjmenovat pět součástí účinných opatření proti záškoláctví.

1. Zavedení přísných opatření proti záškoláctví musí být předmětem celoškolské politiky. Musí se do nich zapojit všichni žáci, učitelé, rodiče, pomocné síly i místní společenství. Součástí projektů může být rovněž spolupráce s policií, místními podniky a dalšími organizacemi.
2. Jednoznačně stanovená pravidla chování je třeba konzistentně uplatňovat tak, aby se vyloučila šikana a negativní vliv spolužáků.
3. Docházka žáků by měla být zpravována elektronicky, protože to může pomoci rozpoznat určité vzorce a možné příčiny absencí (například určité skupiny dětí, které chodí za školu, nebo konkrétní vyučovací hodiny, jimž se děti vyhýbají).
4. Je nutné včas řešit problémy žáků se čtením, psaním a základními početními úkony, pomoci při doplnění zameškané látky a případně uzpůsobit osnovy těm, kteří by pravděpodobně jinak nezvládli závěrečné zkoušky.

Nad rámec osnov by měly být zpřístupněny zájmové činnosti – například sportovní aktivity, práce v družinách a zájmových kroužcích a jejich propojení na odborně specializované kluby. Cílem je motivovat žáky, u kterých je nebezpečí averze vůči škole. (Kyriacou, 2005, str.55)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 EMPIRICKÁ ČÁST

Když jsem hledala vhodný námět pro svou práci, navrhl mi ředitel školy, abychom vytvořili společně sociometrický dotazník, který zmapuje situaci ve škole v oblasti záškoláctví a drogové závislosti a pomůže povinné autoevaluaci školy. Zároveň jsme se dohodli, že mohu použít výstupy z informačního systému školy „Bakalář“ a že pomohu nalézt vztah mezi docházkou do školy a prospěchem žáků. Při podrobnější diskuzi o zaměření práce se začaly objevovat otázky, na které jsme chtěli znát odpovědi. Jak to vlastně je s užíváním drog v naší škole? Dají se ve škole sehnat drogy? Má lajdácká docházka do školy vliv na prospěch žáka?

V teoretické části jsou poznatky k této problematice podrobně popsány. Například opatření proti záškoláctví vypadají na první pohled jednoduše a lehce realizovatelné. Ale praxe tak jednoduchá není, naopak. Chtěla bych svou prací pomoci vedení školy podrobně analyzovat současnou situaci a navrhnout taková opatření, která jsou účinná a realizovatelná.

7.1 Předmět výzkumu, cíle výzkumu

Předmětem této práce je zpracování části autoevaluace naší školy, která bude sloužit k praktickému využití pedagogům, zvláště třídním učitelům, výchovným poradcům a metodikům prevence SPJ.

Cíle výzkumu :

- Vytvoření sociometrického dotazníku ke zjištění výskytu nejvíce problémových SPJ na naší škole – drogové závislosti a záškoláctví.
- Výběr vhodných tříd, vytvoření reprezentativního vzorku žáků školy.
- Zjištění nejčastějších činností našich žáků ve volném čase.
- Získání informací o kouření, konzumaci alkoholu a užívání drog.
- Získání informací o záškoláctví ve škole a jejich příčinách.
- Zjištění vztahu mezi vysokou absencí a prospěchem žáků.
- Shrnutí poznatky do závěrů, potvrdit či vyvrátit hypotézy, navrhnout opatření, která jsou v kompetenci vedení školy a podílet se tím na řešení současného stavu.

7.2 Metodika výzkumu a stanovení hypotéz

Pro dosažení stanovených cílů byl realizován průzkum pomocí sociometrického dotazníku, který jsem sestavila po konzultaci s ředitelem školy Mgr. Miroslavem Trefilem a metodikem z Pedagogicko psychologické poradny ve Vsetíně Ing. Petrem Palou. Úplné znění dotazníku je přílohou č.1. Z celkem 35 otázek, které dotazník obsahuje, jsem pro svou práci zpracovala odpovědi na 16 otázek, které nejvíce charakterizují danou problematiku a mají poměrně velkou vypovídající hodnotu. Závislost průměrného prospěchu na počtu zameškaných hodin (otázka č.17 a č.18) jsem zkoumala z informačního systému školy „Bakalář“ (viz Podklady pro bakalářskou práci – klasifikace žáků za 2.pololetí 2007/2008).

Většina otázek byla uzavřená, což umožňuje jednodušší kvantitativní zpracování. V nabídce odpovědí bylo zvoleno různé škálování podle charakteru otázky. Několik otázek bylo otevřených, což umožnilo respondentům doplnit výčet nabízených možností. Při vyhodnocování jsem si však uvědomovala, že kdybych tvořila podobný dotazník znovu, určitě bych řadu otázek formulovala jinak a rovněž škálování by bylo jednodušší a hlavně uzavřené.

U většiny otázek se vyhodnocuje

- a) srovnání žáků 4-letých maturitních oborů a žáků 3-letých učebních oborů,
- b) srovnání žáků 1. ročníku, 2. ročníku a 3. ročníku.

U několika otázek je vyhodnoceno jen srovnání a), neboť například při zjišťování, kde se dají sehnat drogy, není důležité, jestli na to odpovídá žák 1. , 2. nebo 3. ročníku.

Formulace hypotéz:

Hypotéza č.1 :

Naše škola není místem, kde se dají sehnat drogy.

Hypotéza č.2 :

Ve škole je maximálně 15 % žáků, kteří mají zkušenosti s drogou.

Hypotéza č.3 :

Se záškoláctvím má zkušenosti více než třetina žáků.

Hypotéza č.4 :

Vysoká absence ve škole negativně ovlivňuje prospěch žáků.

7.3 Vzorek respondentů

Pro úplnost a lepší přehled uvádím v tabulce počty žáků v jednotlivých oborech a ročnících ve školním roce 2007/2008. (viz informační systém školy „Bakalář“)

Tab. I. Počty žáků v jednotlivých oborech a ročnících

Vyučované obory ve školním roce 2007/2008	Kód oboru (KKOV)	Počet žáků k 30. 5. 2008				
		denní studium				
		1. r.	2. r.	3. r.	4. r.	celkem
Sekce SPŠ						
Elektrotechnika	26-41-M/002	61	30	24	27	142
Slaboproudá elektrotechnika	26-43-M/004	-	-	-	29	29
Elektronické počítač. systémy	26-47-M/002	59	79	88	60	286
Celkem sekce SPŠ		120	109	112	116	457
Sekce SOU						
Mechanik elektronik	26-43-L/001	30	27	29	28	114
Zámečnick	23-51-H/001	8	12	16		36
Obráběč kovů	23-56-H/001	10	8	5		23
Elektrikář – slaboproud	26-51-H/002	19	12	9		40
Elektrikář – silnoproud	26-51-H/003	7	7	6		20
Autoelektrikář	26-57-H/001	12	11	11		34
Prodavač – smíšené zboží	66-51-H/004	8	8	11		27
Kadeřník	69-51-H/001	14	13	14		41
Podnikání – nást. studium	64-41-L/524	30	29			59
Celkem sekce SOU		138	127	101	28	394
Škola celkem						
		258	236	213	144	851

Vzorek respondentů je následující :

Sekce SPŠ (střední průmyslová škola) - žáci tříd 4-letých maturitních oborů

Tab. II. Vzorek respondentů sekce SPŠ

Rozlišení	Ročník	Třída	Počet žáků
SPŠ	1.	P1 A	19
SPŠ	1.	P1 B	25
SPŠ	2.	P2 A	22
SPŠ	2.	E2 B	22
SPŠ	3.	P3 A	24
SPŠ	3.	P3 C	22
Celkem		6 tříd	134

Sekce SOU (střední odborné učiliště) – žáci tříd 3-letých učebních oborů.

Tab. III. Vzorek respondentů sekce SOU

Rozlišení	Ročník	Třída	Počet žáků
SOU	1.	EK 1	21
SOU	1.	AZ 1	21
SOU	2.	EI 2	30
SOU	2.	PK 2	30
SOU	3.	EK 3	21
SOU	3.	AE 3	17
Celkem		6 tříd	140

Výběr tříd nebyl náhodný. Úmyslně jsme vynechali žáky 4. ročníku, neboť třídy učebních oborů nemají 4. ročníky. Rovněž jsme vynechali třídy nástavbového studia. Zvolili jsme dvě třídy 1., 2. a 3. ročníku v obou sekcích. Počet žáků v sekcích není úplně shodný, ale některé

grafy při hodnocení jsou převedeny na % pro lepší vypovídající hodnotu. U některých otázek byly naopak ponechány grafy v absolutních číslech. Výzkumu se zúčastnilo celkem 274 žáků z 12 tříd.

Tab. IV. Celkový přehled účastníků výzkumu

Výzkumu se zúčastnilo	% žáků školy	% žáků sekce nebo ročníku
274 žáků –respondentů	32,2 %	-
134 žáků SPŠ	15,7 %	29,3 % žáků sekce SPŠ
140 žáků SOU	16,4 %	35,5 % žáků sekce SOU
86 žáků 1.roč.	10,1 %	33,3 % žáků 1.r.
104 žáků 2.roč.	12,2 %	44,0 % žáků 2.r.
84 žáků 3.roč.	9,8 %	39,4 % žáků 3.r.

7.4 Výzkum pomocí sociometrického dotazníku

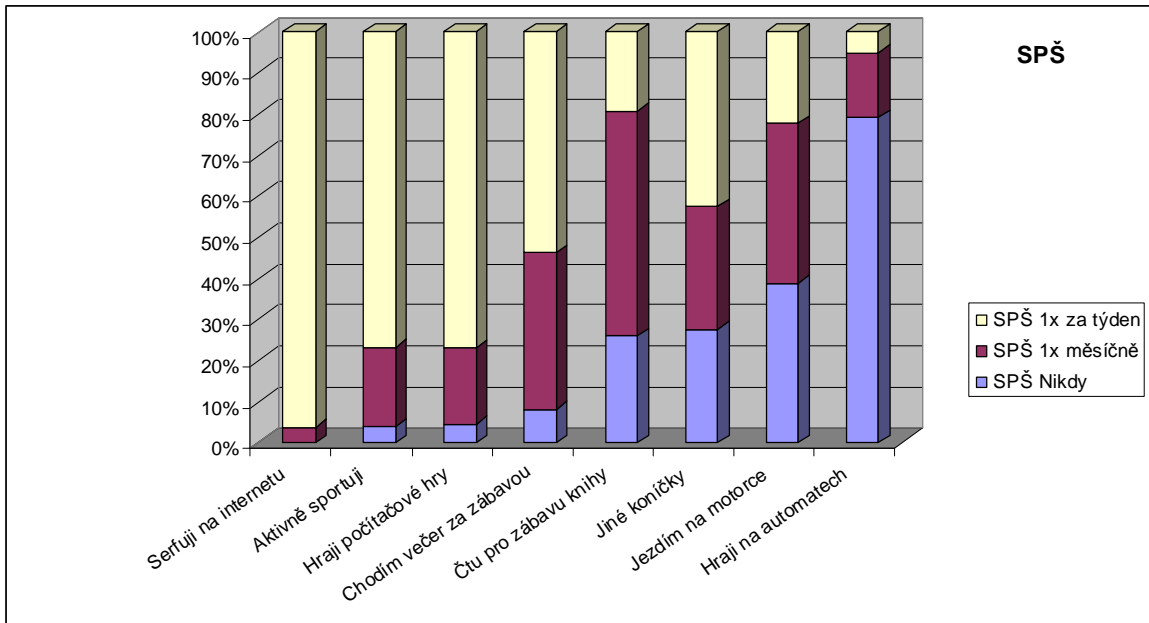
Následuje grafické zpracování 18 otázek. Jednotlivé otázky jsou hodnoceny vlastním komentářem.

7.4.1 Otázka č.1: Jak často (pokud vůbec) děláš následující věci?

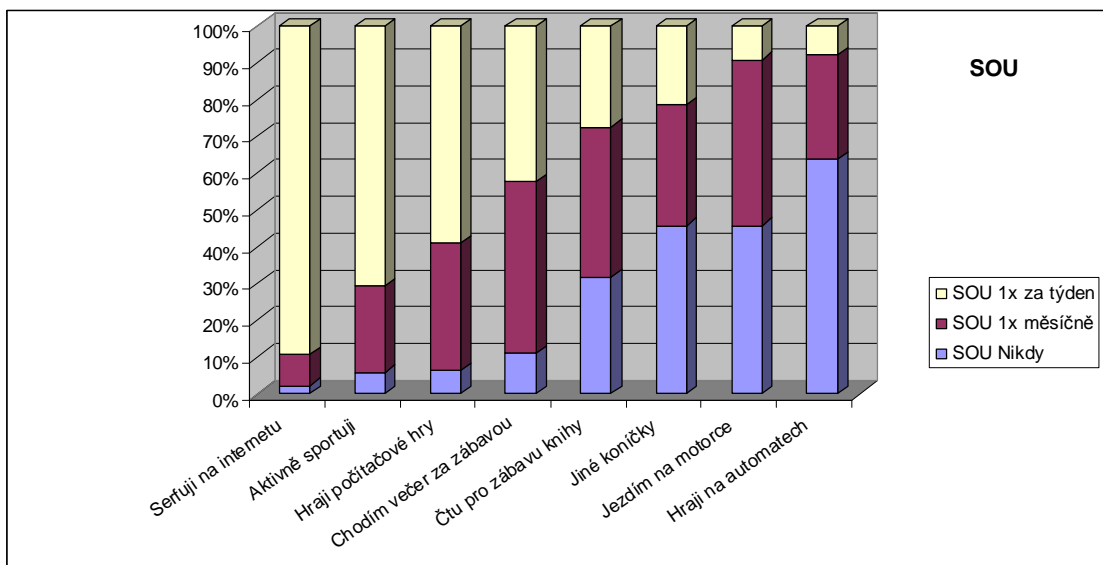
a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů uvádí Tab.V, Obr. 1 a 2

Tab. V. Výsledky otázky č. 1 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ			SOU		
	Ni- kdy	1x měsíčně	1x za týden	Ni- kdy	1x měsíčně	1x za týden
Surfuji na internetu	0	5	129	3	12	126
Aktivně sportuji	5	24	96	8	33	99
Hraji počítačové hry	6	25	103	9	49	84
Chodím večer za zábavou	11	51	72	10	43	39
Čtu pro zábavu knihy	35	74	26	45	58	39
Jiné koníčky	37	40	57	64	46	30
Jezdím na motorce	57	57	33	65	64	13
Hraji na automatech	106	21	7	90	40	11

Obr. 1. Výsledky otázky č. 1 - SPŠ

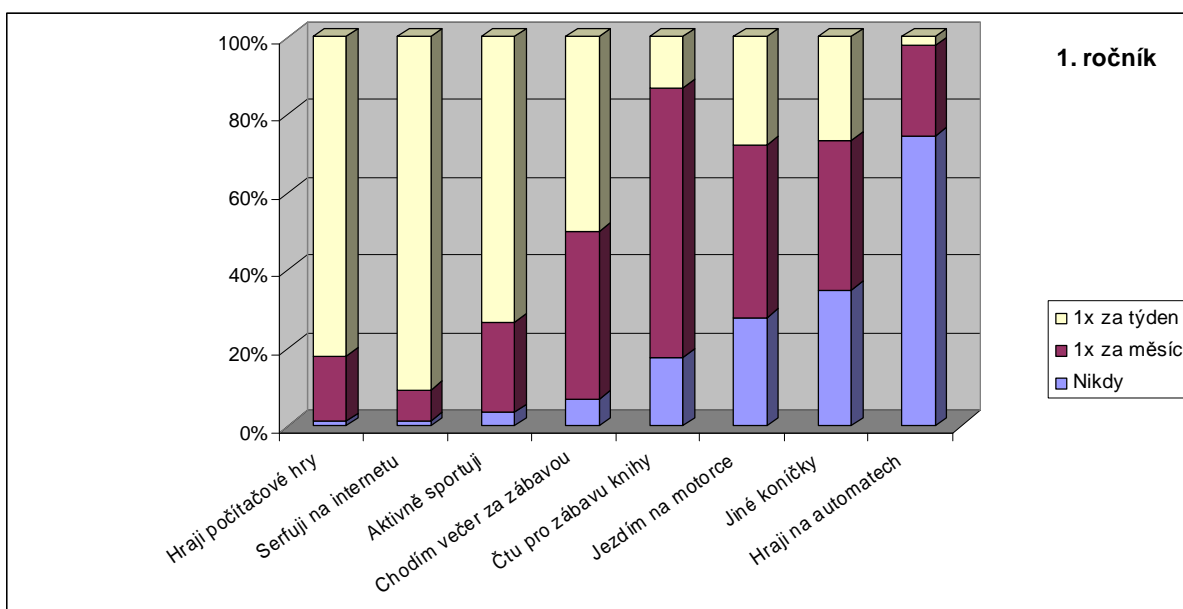
Obr. 2. Výsledky otázky č. 1 - SOU

Otázka zkoumající zájmy žáků ve volném čase dopadla podle očekávání, největší zájem žáků obou sekcí je o surfování na internetu, hraní počítačových her a sportování. Výsledky jsou srovnatelné, drobné rozdíly jsou patrné z grafu. Na automatech hrají více žáci sekce SOU.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník uvádí Tab. VI, VII, VIII a Obr. 3, 4, 5

Tab. VI. Výsledky otázky č. 1 – první ročník

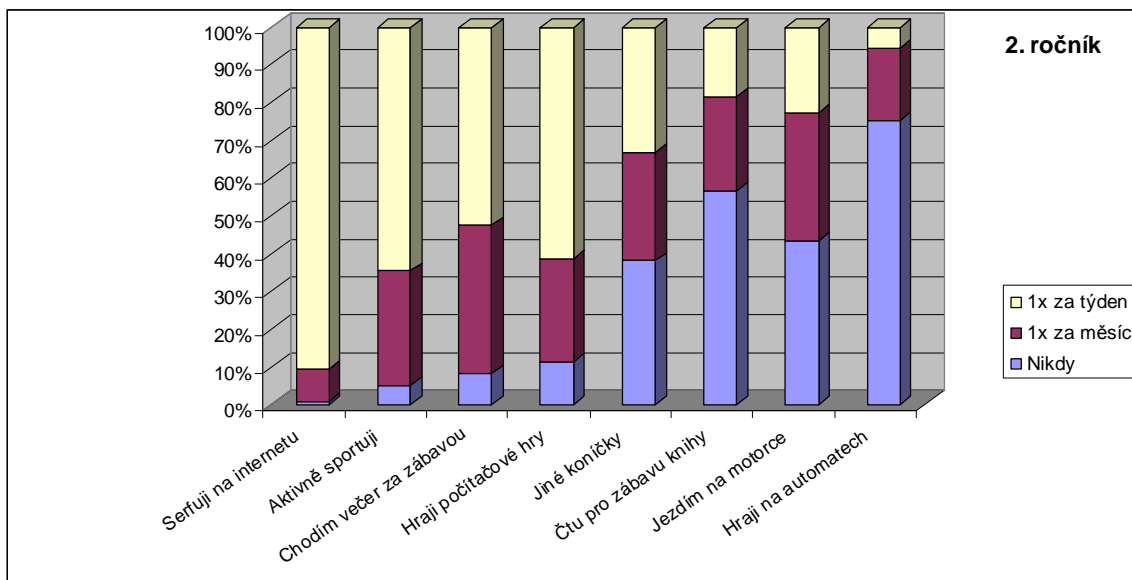
1. ročník	Nikdy	1x za měsíc	1x za týden
Hrají počítačové hry	1	14	68
Surfuji na internetu	1	6	69
Aktivně sportuji	3	20	63
Chodím večer za zábavou	6	37	43
Čtu pro zábavu knihy	12	47	9
Jezdím na motorce	24	38	24
Jiné koníčky	30	33	23
Hrají na automatech	64	20	2

Obr. 3. Výsledky otázky č. 1 – druhý ročník

Tab. VII. Výsledky otázky č. 1 – druhý ročník

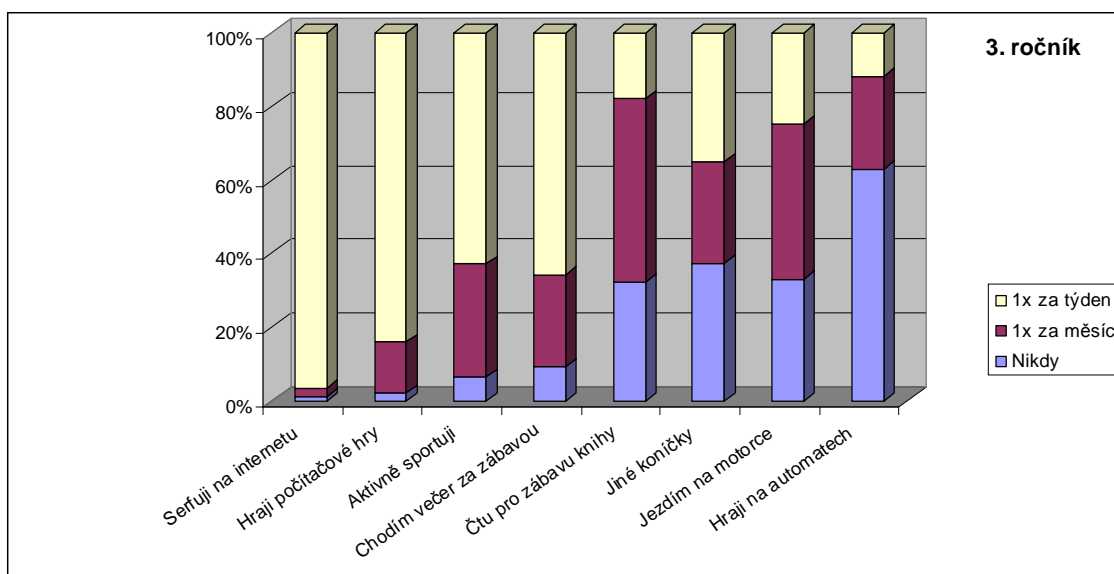
2. ročník	Nikdy	1x za měsíc	1x za týden
Surfuji na internetu	1	9	95
Aktivně sportuji	5	29	62
Chodím večer za zábavou	8	38	51
Hrají počítačové hry	12	29	65
Jiné koníčky	40	30	35
Čtu pro zábavu knihy	43	19	14
Jezdím na motorce	46	36	24
Hrají na automatech	79	20	6

Obr. 4. Výsledky otázky č. 1 – druhý ročník

Tab. VIII. Výsledky otázky č. 1 - třetí ročník

3. ročník	Nikdy	1x za měsíc	1x za týden
Surfuji na internetu	1	2	81
Hraji počítačové hry	2	13	79
Aktivně sportuji	5	24	49
Chodím večer za zábavou	7	19	50
Čtu pro zábavu knihy	27	42	15
Jiné koníčky	31	23	29
Jezdím na motorce	32	41	24
Hraji na automatech	53	21	10

Obr. 5. Výsledky otázky č. 1 – třetí ročník

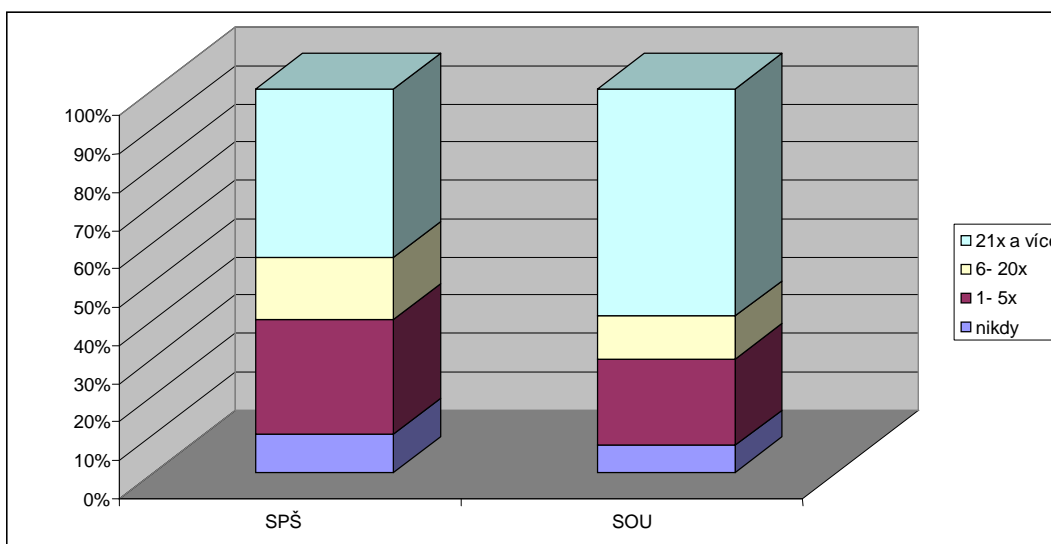
Při porovnání zájmů žáků v jednotlivých ročnících jsou již rozdíly větší, s postupem do vyššího ročníku stoupá zájem o surfování na internetu, ale také o hraní na automatech.

7.4.2 Otázka č. 2: Kolikrát v životě jsi kouřil cigarety?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů je provedeno v Tab. IX a Obr. 6

Tab. IX. Výsledky otázky č. 2 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	nikdy	1- 5x	6- 20x	21x a více
SPŠ	13	39	21	57
SOU	10	32	16	84

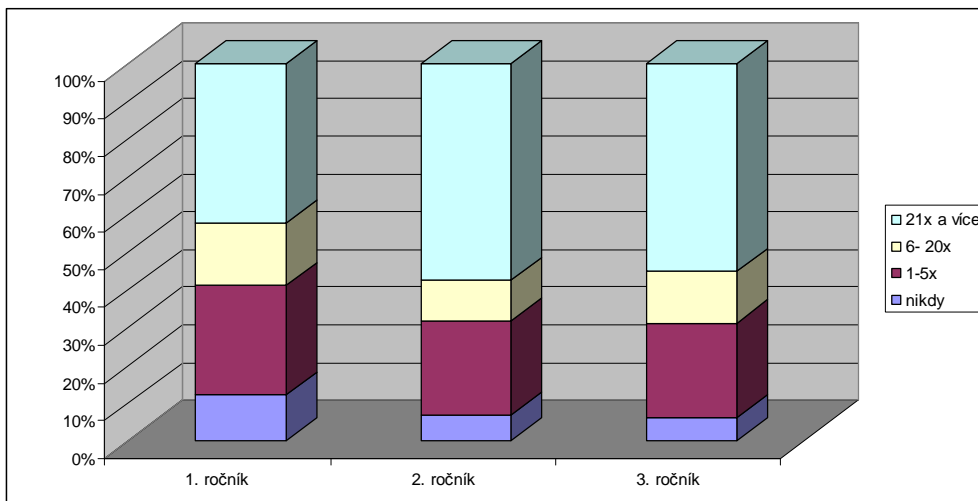
Obr. 6. Výsledky otázky č. 2 – srovnání SOU a SPŠ

Není překvapení, že daleko větší procento žáků sekce SOU kouří, ať už příležitostně nebo pravidelně. Úplných nekuřáků, kteří nikdy nezkoušeli kouřit, je zhruba stejně. Je s podivem, že vůbec existují.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník viz Tab.X a Obr.7

Tab. X. Výsledky otázky č. 2 – srovnání jednotlivých ročníků

	nikdy	1-5x	6- 20x	21x a více
1. ročník	11	26	15	38
2. ročník	7	25	11	58
3. ročník	5	20	11	44

Obr. 7. Výsledky otázky č. 2 – srovnání jednotlivých ročníků

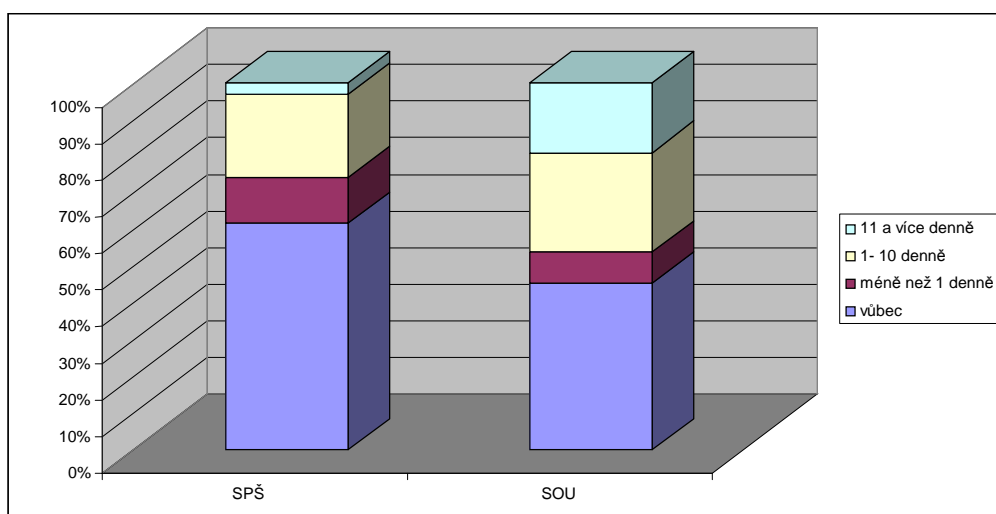
Projevuje se obecný předpoklad, že čím vyšší ročník, tím více negativního se žáci naučí. Nejvíce kouří žáci 2. a 3. ročníku. Čím vyšší ročník, tím méně žáků, kteří to nikdy nezkusili.

7.4.3 Otázka č. 3: Jak často a kolik cigaret jsi kouřil během posledních 30 dní?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů nabízí Tab.XI a Obr. 8

Tab. XI. Výsledky otázky č. 3 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	vůbec	méně než 1 denně	1- 10 denně	11 a více denně
SPŠ	79	16	29	4
SOU	60	11	36	25

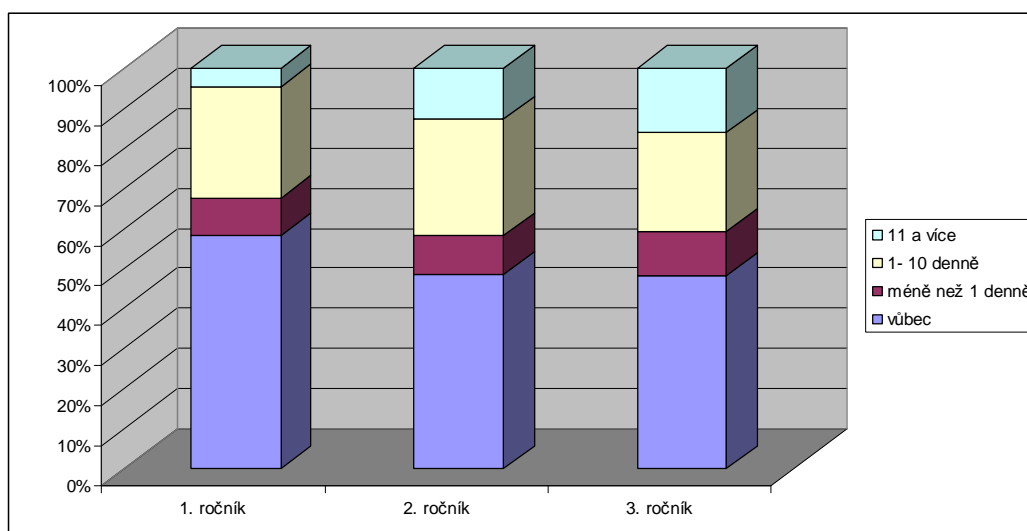
Obr. 8. Výsledky otázky č. 3 – srovnání SOU a SPŠ

Z grafického srovnání vyplývají opravdu velké rozdíly. Pětina žáků sekce SOU pravidelně a hodně kouří. Naopak více žáků sekce SPŠ za poslední měsíc nekouřila vůbec.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník ukazuje Tab. XII a Obr. 9

Tab. XII. Výsledky otázky č. 3 - srovnání jednotlivých ročníků

	vůbec	méně než 1 denně	1- 10 denně	11 a více denně
1. ročník	50	8	24	4
2. ročník	50	10	30	13
3. ročník	39	9	20	13

Obr. 9. Výsledky otázky č. 3 – srovnání jednotlivých ročníků

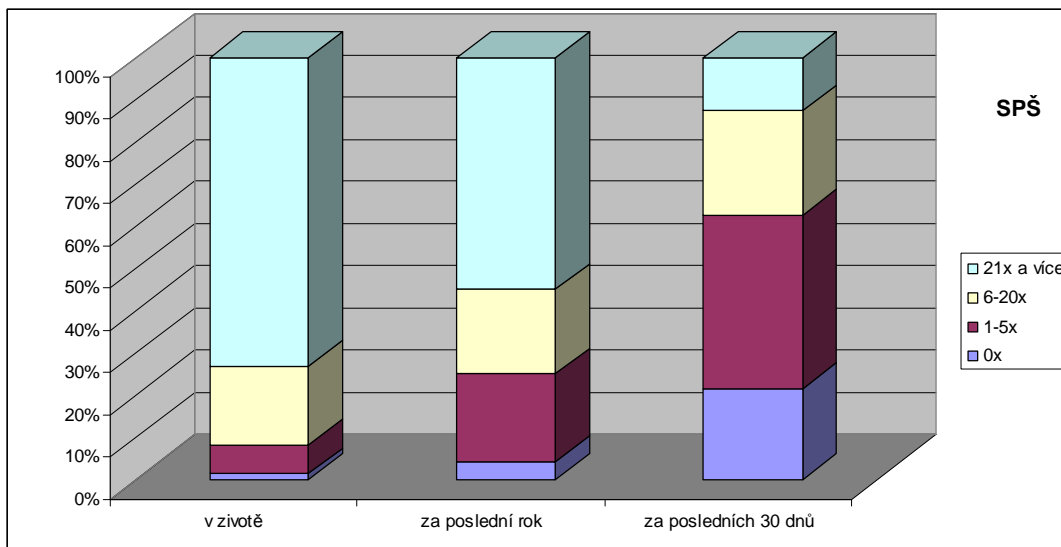
1. ročník vychází ze srovnání kuřáků nejlépe. 2.a 3.ročník jsou na tom srovnatelně.

7.4.4 Otázka č. 4: Jak často (pokud vůbec) jsi pil alkoholický nápoj?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů je provedeno v Tab.XIII, XIV a Obr. 10 a 11

Tab. XIII. Výsledky otázky č. 4 – SPŠ

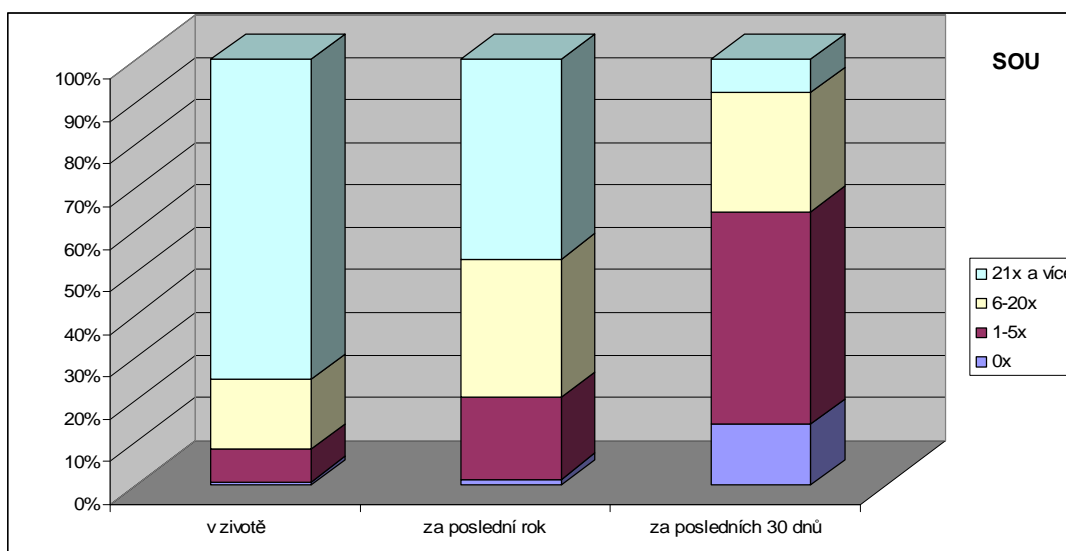
SPŠ	0x	1-5x	6-20x	21x a více
v životě	2	9	25	98
za poslední rok	6	29	28	77
za posledních 30 dnů	29	55	33	17

Obr. 10. Výsledky otázky č. 4 – SPŠ

Tab. XIV. Výsledky otázky č. 4 – SOU

SOU	0x	1-5x	6-20x	21x a více
v životě	1	11	23	106
za poslední rok	2	27	46	66
za posledních 30 dnů	20	70	39	11

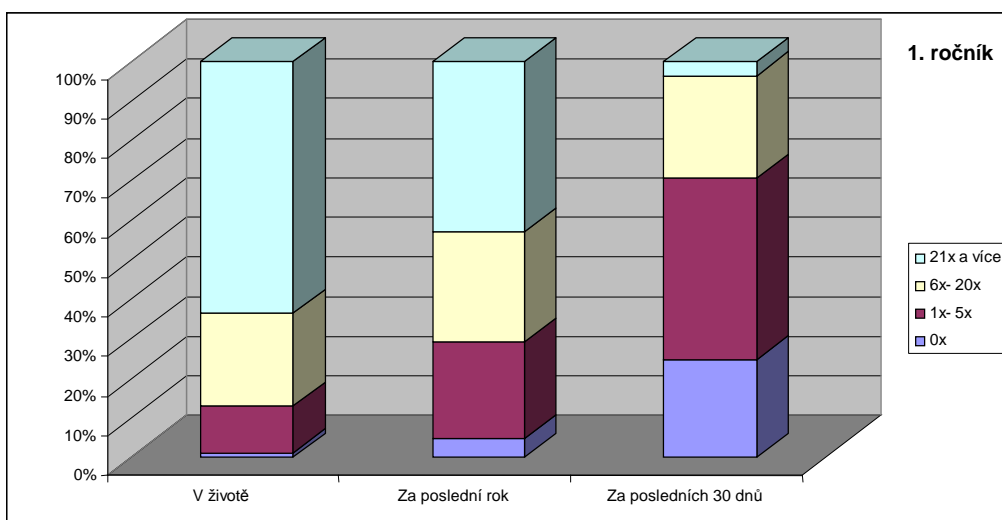
Obr. 11. Výsledky otázky č. 4 – SOU

Konzumace alkoholu je, jak vidíme, už na střední škole běžným jevem. Jen 3 žáci z celého vzorku zatím nepožili alkohol. Za poslední měsíc se pravidelně více opíjejí žáci SPŠ, zároveň však je méně žáků SOU, kteří se úplně vyhnuli konzumaci alkoholu.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3. ročník udává Tab. XV, XVI, XVII a Obr. 12, 13, 14

Tab. XV. Výsledky otázky č. 4 – první ročník

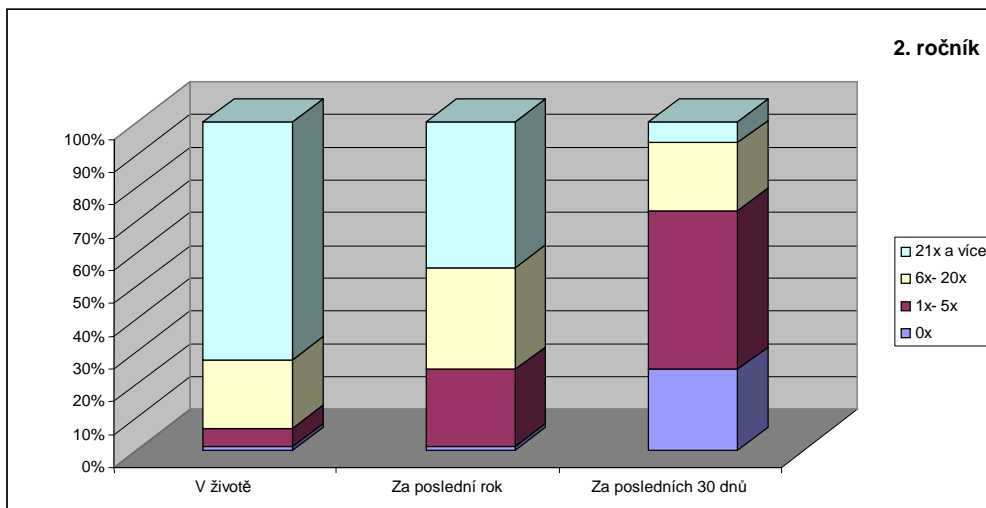
1. ročník	0x	1x- 5x	6x- 20x	21x a více
V životě	1	10	20	54
Za poslední rok	4	21	24	37
Za posledních 30 dnů	21	39	22	3

Obr. 12. Výsledky otázky č. 4 – první ročník

Tab. XVI. Výsledky otázky č. 4 – druhý ročník

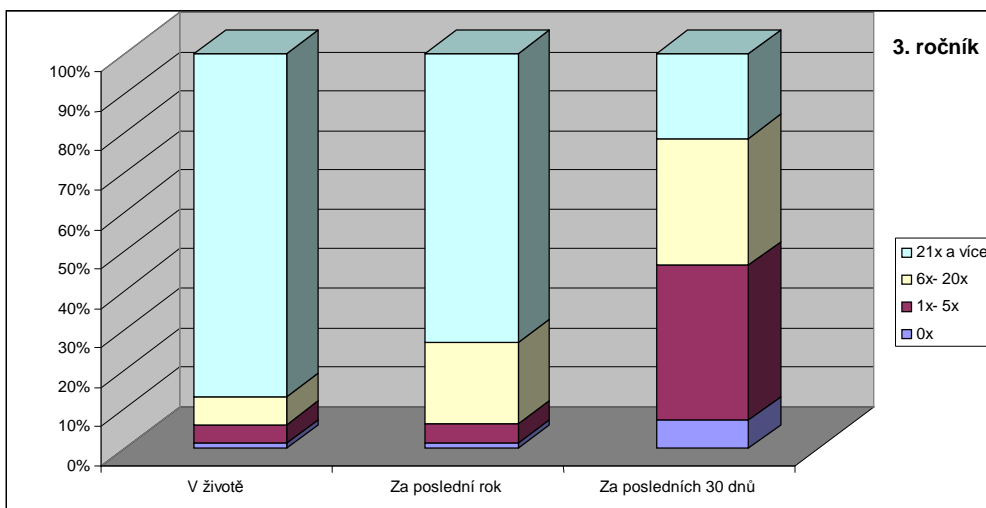
2. ročník	0x	1x- 5x	6x- 20x	21x a více
V životě	1	6	22	77
Za poslední rok	1	25	33	47
Za posledních 30 dnů	27	53	23	7

Obr. 13. Výsledky otázky č. 4 – druhý ročník

Tab. XVII. Výsledky otázky č. 4 – třetí ročník

3. ročník	0x	1x- 5x	6x- 20x	21x a více
V životě	1	4	6	73
Za poslední rok	1	4	17	60
Za posledních 30 dnů	6	33	27	18

Obr. 14. Výsledky otázky č. 4 – třetí ročník

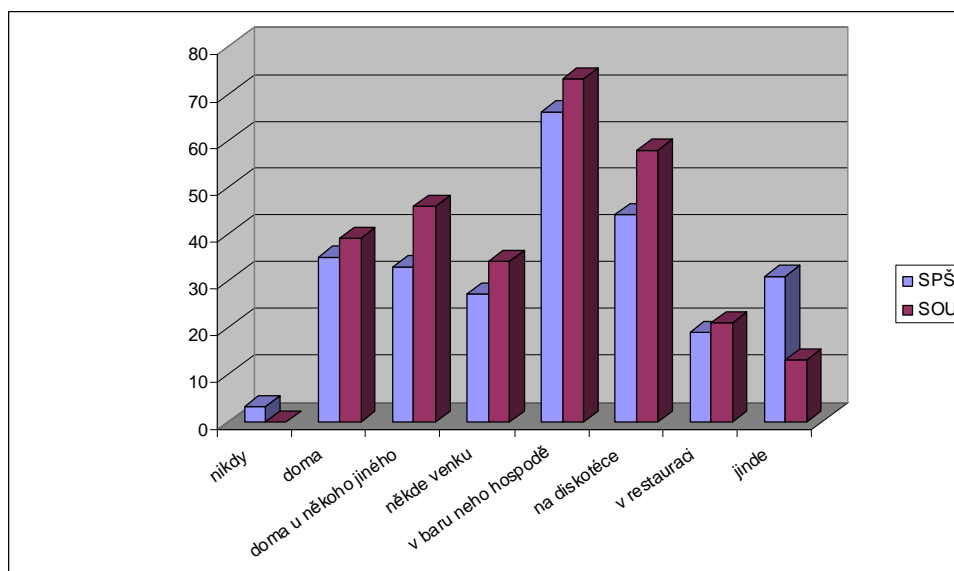
Ve srovnání ročníků, jak často jsi pil alkoholický nápoj, je absolutní abstinence rovnoměrně rozložena, z každého ročníku 1 žák. Při konzumaci alkoholu za poslední měsíc silně domiňuje 3. ročník, kdy 21% žáků 3.r. pravidelně konzumuje alkohol. Je to důvod k zamyšlení, jaké preventivní opatření by bylo účinné.

7.4.5 Otázka č. 5: Když jsi naposled pil alkoholický nápoj, kde to bylo?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů viz Tab.XVIII, Obr.15

Tab. XVIII. Výsledky otázky č. 5 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
nikdy	3	0
doma	35	39
doma u někoho jiného	33	46
někde venku	27	34
v baru nebo hospodě	66	73
na diskotéce	44	58
v restauraci	19	21
jinde	31	13

Obr. 15. Výsledky otázky č. 5 – srovnání SOU a SPŠ

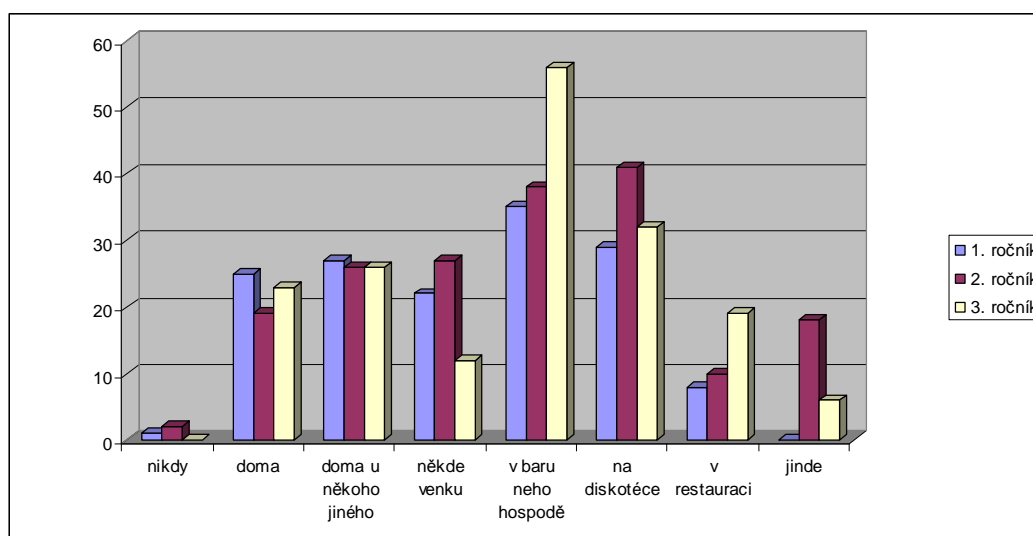
Hodnoty výskytu místa, kde dochází ke konzumaci alkoholu jsou poměrně srovnatelné.

U žáků sekce SPŠ převládá jediná položka – „jinde“: garáž, chata, sport, dovolená, hory, kamarád.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3. ročník uvádí Tab. XIX a Obr. 16

Tab. XIX. Výsledky otázky č. 5 – srovnání jednotlivých ročníků

	1. ročník	2. ročník	3. ročník
nikdy	1	2	0
doma	25	19	23
doma u někoho jiného	27	26	26
někde venku	22	27	12
v baru nebo hospodě	35	38	56
na diskotéce	29	41	32
v restauraci	8	10	19
jinde	0	18	6

Obr. 16. Výsledky otázky č. 5 – srovnání jednotlivých ročníků

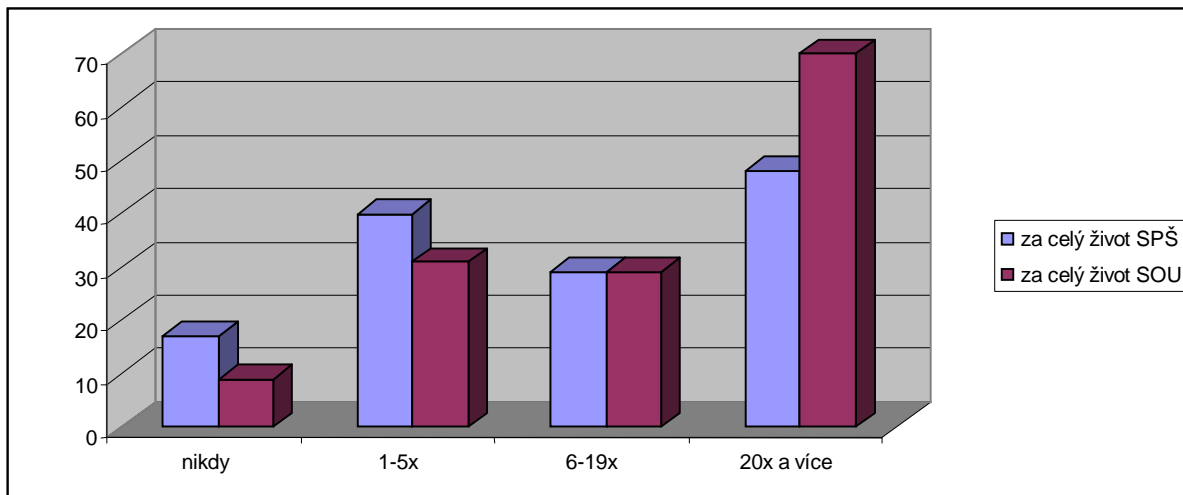
Při srovnání ročníků se plně projevuje role staršího, kde je největší rozdíl u žáků 3. roč. v konzumaci alkoholu v hospodě, kam si ještě mnohý žák 1. ročníku netroufne. Třetřáci pijí v hospodách a na diskotéce, prvňáci a druháci raději doma u kamaráda nebo někde venku.

7.4.6 Otázka č. 6: Kolikrát jsi byl opilý?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů viz Tab. XX, XXI, XXII a Obr. 17, 18 a 19

Tab. XX. Výsledky otázky č. 6 – srovnání mezi SOU a SPŠ

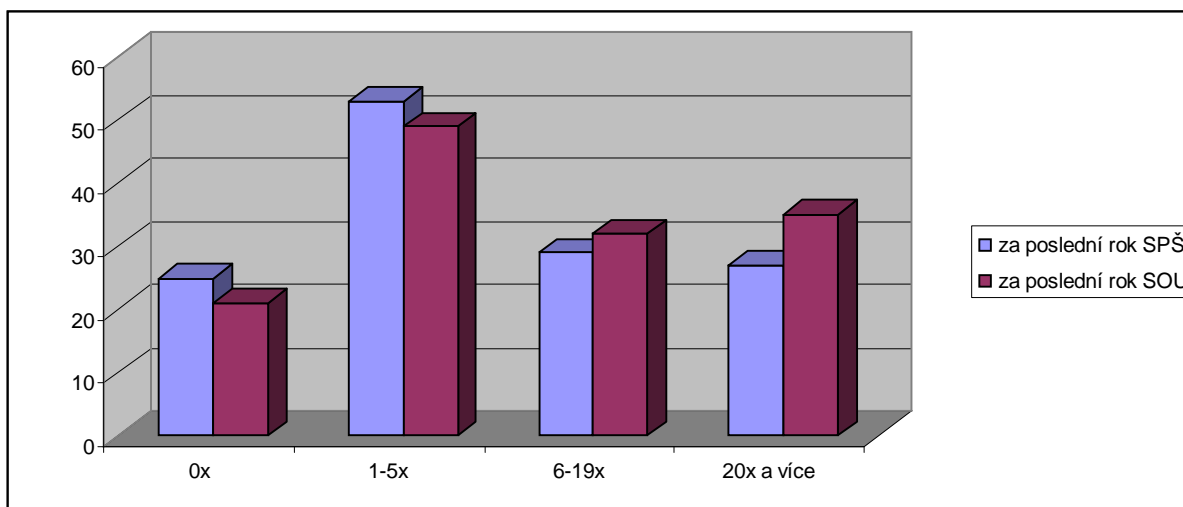
za celý život	nikdy	1-5x	6-19x	20x a více
SPŠ	17	40	29	48
SOU	9	31	29	70

Obr. 17. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ

Tab. XXI. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední rok

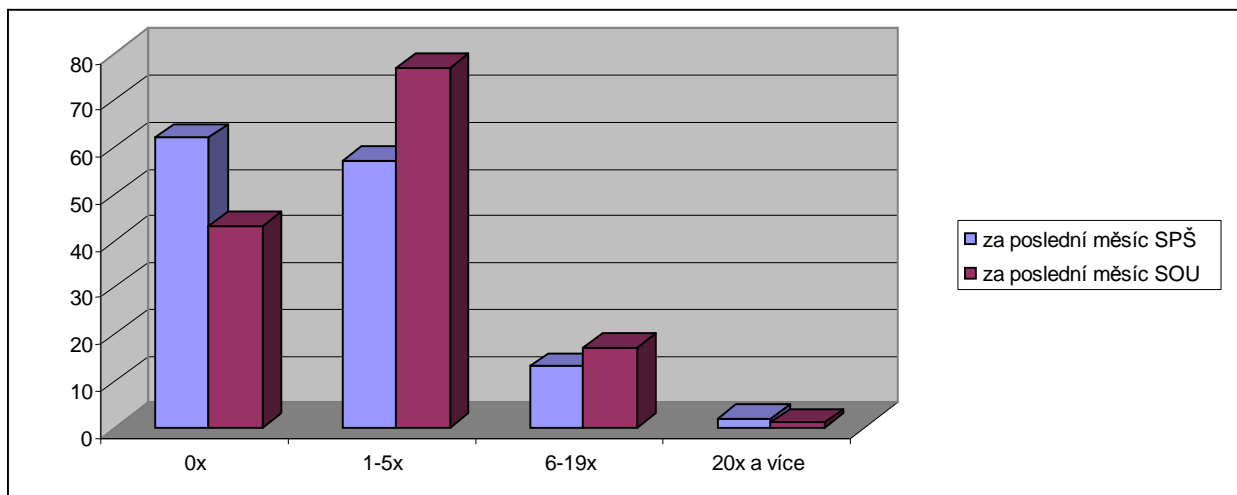
za poslední rok	0x	1-5x	6-19x	20x a více
SPŠ	25	53	29	27
SOU	21	49	32	35

Obr. 18. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední rok

Tab. XXII. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední měsíc

za poslední měsíc	0x	1-5x	6-19x	20x a více
SPŠ	62	57	13	2
SOU	43	77	17	1

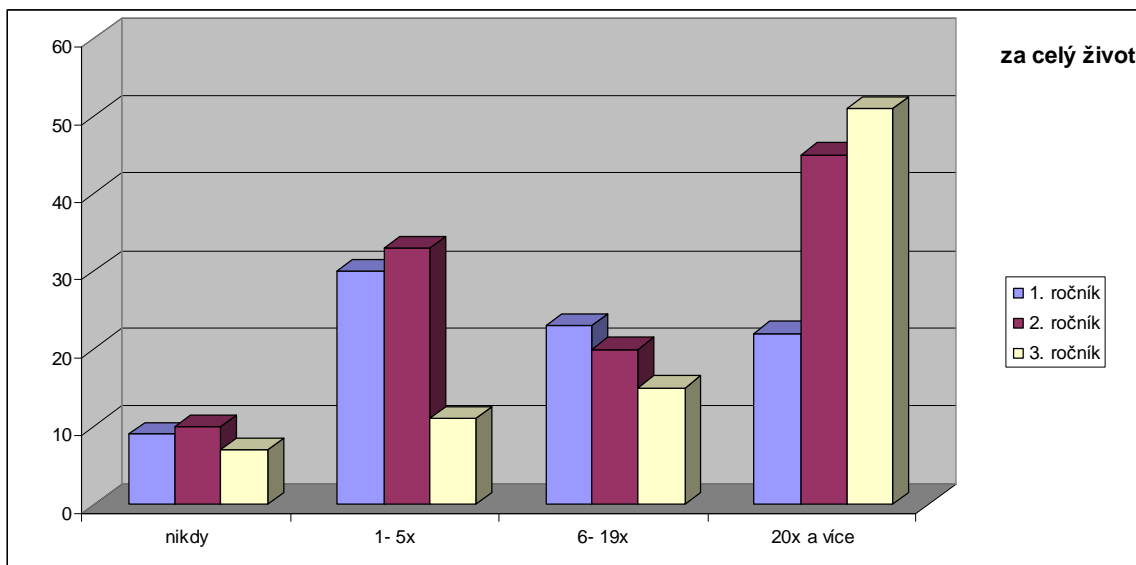
Obr. 19. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední měsíc

Je třeba rozlišit konzumaci alkoholu a opilost. U opilosti se už začíná projevovat velký rozdíl mezi žáky SPŠ a SOU. U varianty „za celý život“ jsou na tom lépe žáci SPŠ, kdy 17 žáků (12%) nebylo nikdy opilý a zároveň 70 žáků SOU (50%) bylo opilý 20x a více. U varianty „za poslední měsíc“ nebylo vůbec opilý 62 žáků SPŠ (46%) a 43 žáků SOU (30%). Naopak „notorické opilce“ jsme našli 2 u SPŠ a jednoho u SOU.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník uvádí Tab. XXIII, XXIV, XXV a Obr. 20, 21 a 22

Tab. XXIII. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, celkově

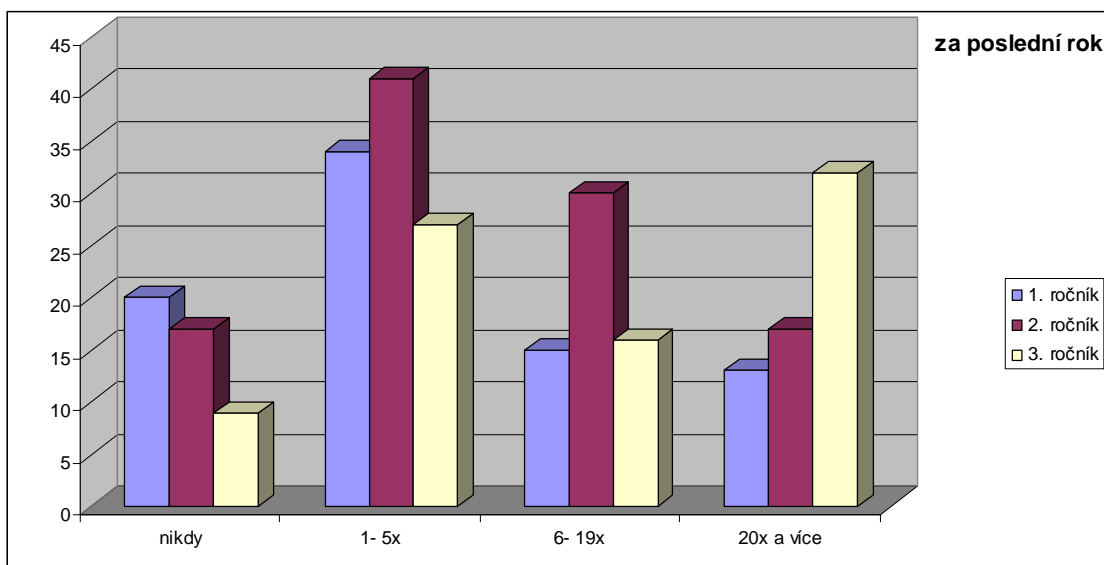
za celý život	nikdy	1- 5x	6- 19x	20x a více
1. ročník	9	30	23	22
2. ročník	10	33	20	45
3. ročník	7	11	15	51

Obr. 20. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, celkově

Tab. XXIV. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední rok

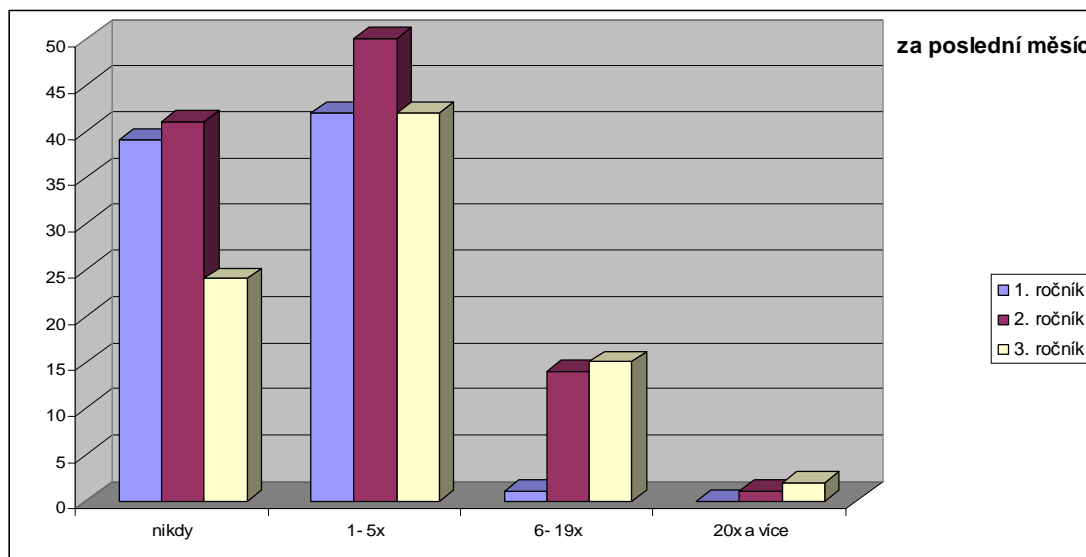
za poslední rok	nikdy	1- 5x	6- 19x	20x a více
1. ročník	20	34	15	13
2. ročník	17	41	30	17
3. ročník	9	27	16	32

Obr. 21. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední rok

Tab. XXV. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední měsíc

za poslední měsíc	nikdy	1- 5x	6- 19x	20x a více
1. ročník	39	42	1	0
2. ročník	41	50	14	1
3. ročník	24	42	15	2

Obr. 22. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední měsíc

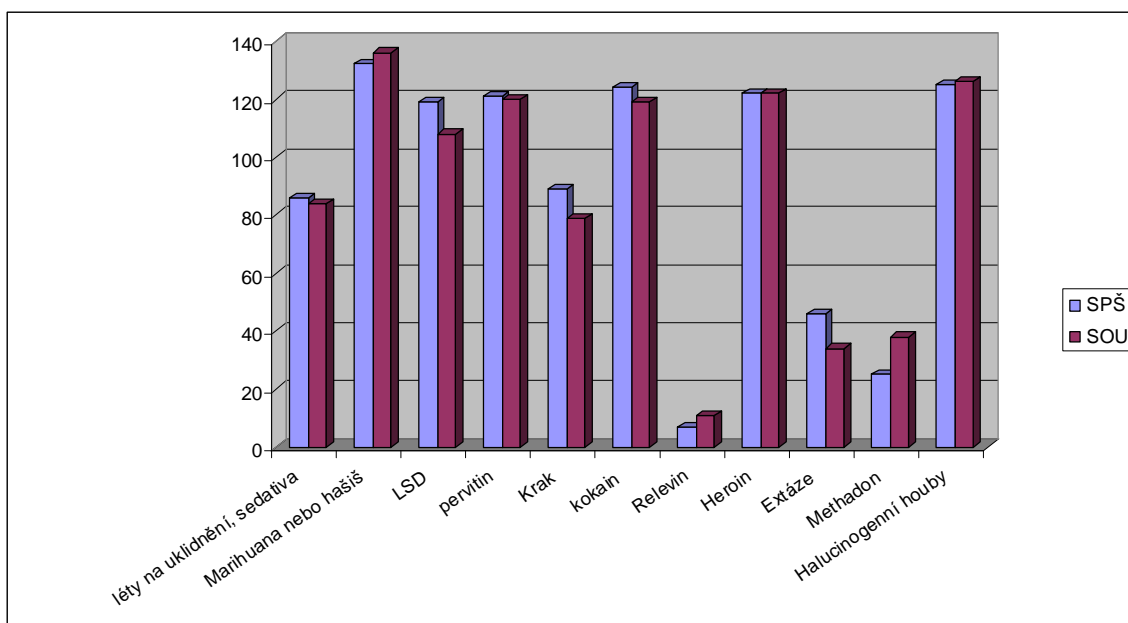
Při srovnání ročníků (kolikrát jsi byl opilý) je na tom nejhůře 3. ročník, kdy u varianty „za celý život“ uvedlo 51 žáků (60%), že se opilo 20x a více. Je otázka, jak by to asi dopadlo u žáků 4. ročníku, které jsme z výzkumu vynechali.

7.4.7 Otázka č.7: Slyšel jsi někdy o následujících drogách?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů viz Tab.XXVI a Obr. 23

Tab. XXVI. Výsledky otázky č. 7 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
Léky na uklidnění, sedativa	86	84
Marihuana nebo hašiš	132	136
LSD	119	108
Pervitin	121	120
Krak	89	79
Kokain	124	119
Relevin	7	11
Heroin	122	122
Extáze	46	34
Methadon	25	38
Halucinogenní houby	125	126

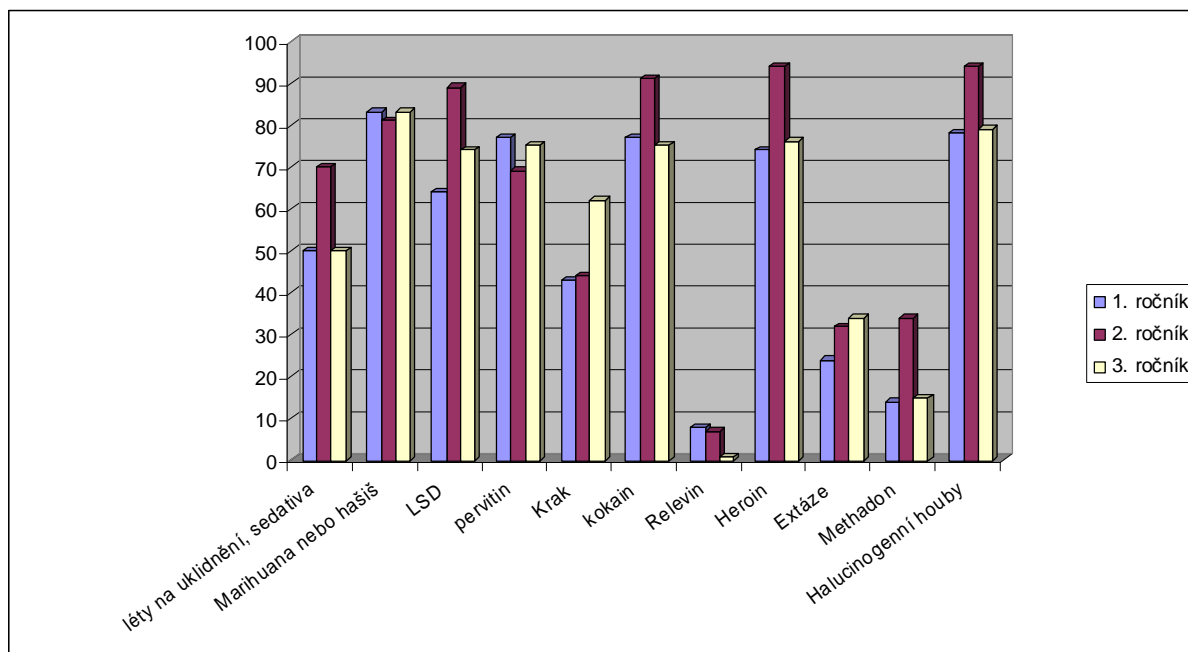

Obr. 23. Výsledky otázky č. 7 – srovnání SOU a SPŠ

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3. ročník nabízí Tab. XXVII a Obr. 24

Tab. XXVII. Výsledky otázky č. 7 – srovnání jednotlivých ročníků

	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Léky na uklidnění, sedativa	50	70	50
Marihuana nebo hašiš	83	81	83
LSD	64	89	74
Pervitin	77	69	75
Krak	43	44	62
Kokain	77	91	75
Relevin	8	7	1
Heroin	74	94	76
Extáze	24	32	34
Methadon	14	34	15
Halucinogenní houby	78	94	79

Obr. 24. Výsledky otázky č. 2 – srovnání jednotlivých ročníků

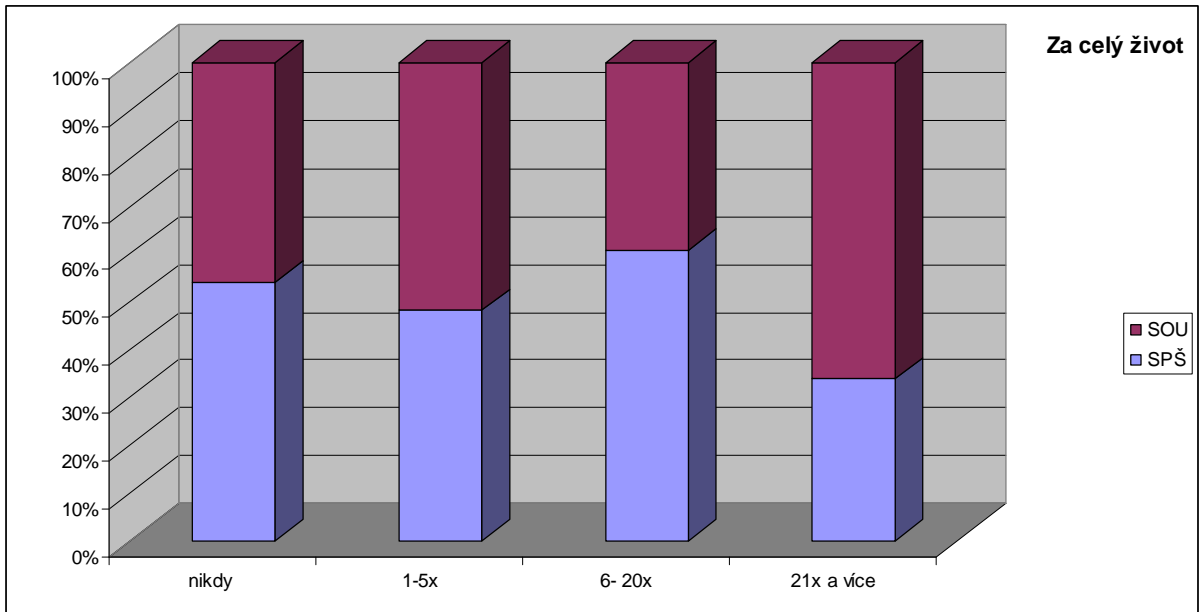
Povědomí o drogách je relativně dobré, srovnatelné u obou skupin i vyrovnané u jednotlivých ročníků. Úmyslně nastrčený pojem „relevin“ označilo 18 žáků (6%), což upozorňuje výzkumníka na možnost nadsazených údajů ze strany žáků, ohledně konzumace různých drog.

7.4.8 Otázka č. 8: Kolikrát jsi užil marihuanu nebo hašiš?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů viz. Tab. XXVIII, XXIX, XXX a Obr. 25, 26 a 27

Tab. XXVIII. Výsledky otázky č. 8 – srovnání mezi SOU a SPŠ

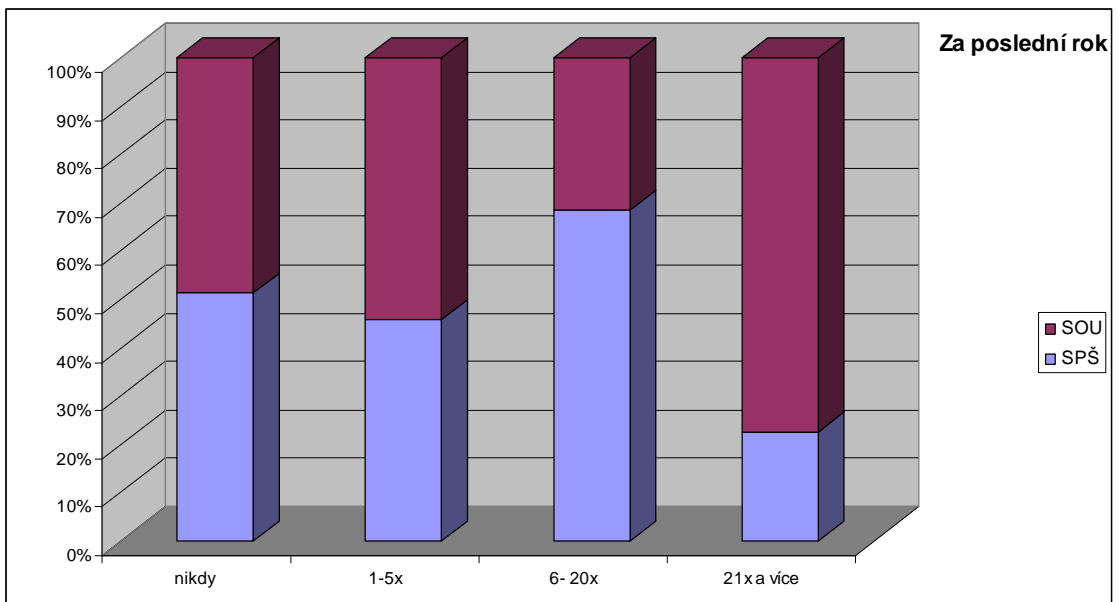
Za celý život	nikdy	1-5x	6- 20x	21x a více
SPŠ	58	26	31	20
SOU	49	28	20	39

Obr. 25. Výsledky otázky č. 8 – srovnání SOU a SPŠ

Tab. XXIX. Výsledky otázky č. 8 – srovnání mezi SOU a SPŠ, za poslední rok

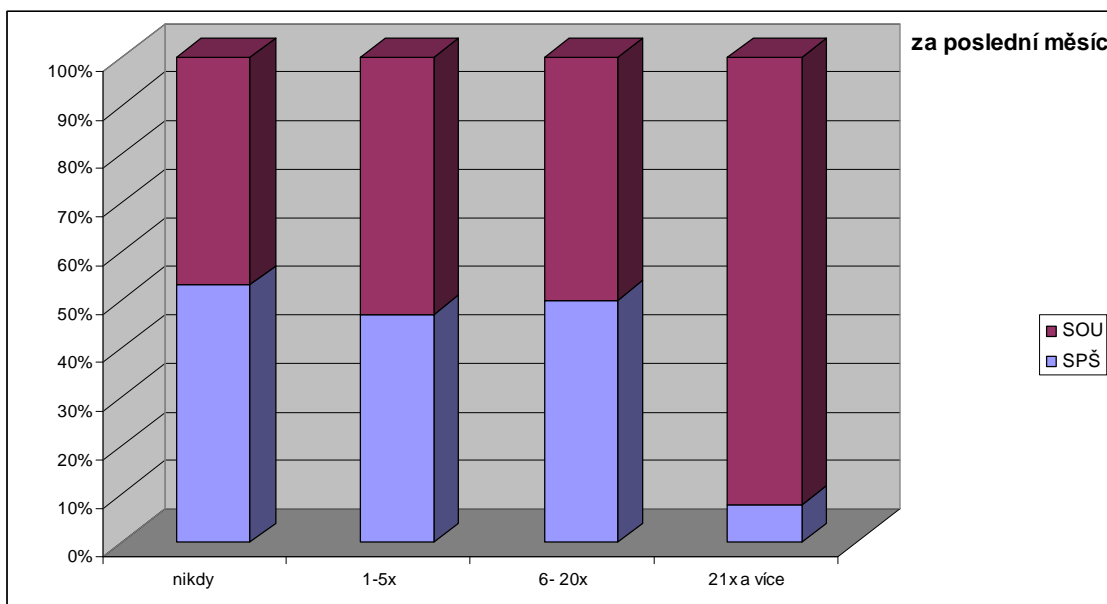
za poslední rok	nikdy	1-5x	6- 20x	21x a více
SPŠ	74	28	26	7
SOU	70	33	12	24

Obr. 26. Výsledky otázky č. 8 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední rok

Tab. XXX. Výsledky otázky č. 8 – srovnání mezi SOU a SPŠ, za poslední měsíc

za poslední měsíc	nikdy	1-5x	6- 20x	21x a více
SPŠ	111	16	5	1
SOU	98	18	5	12

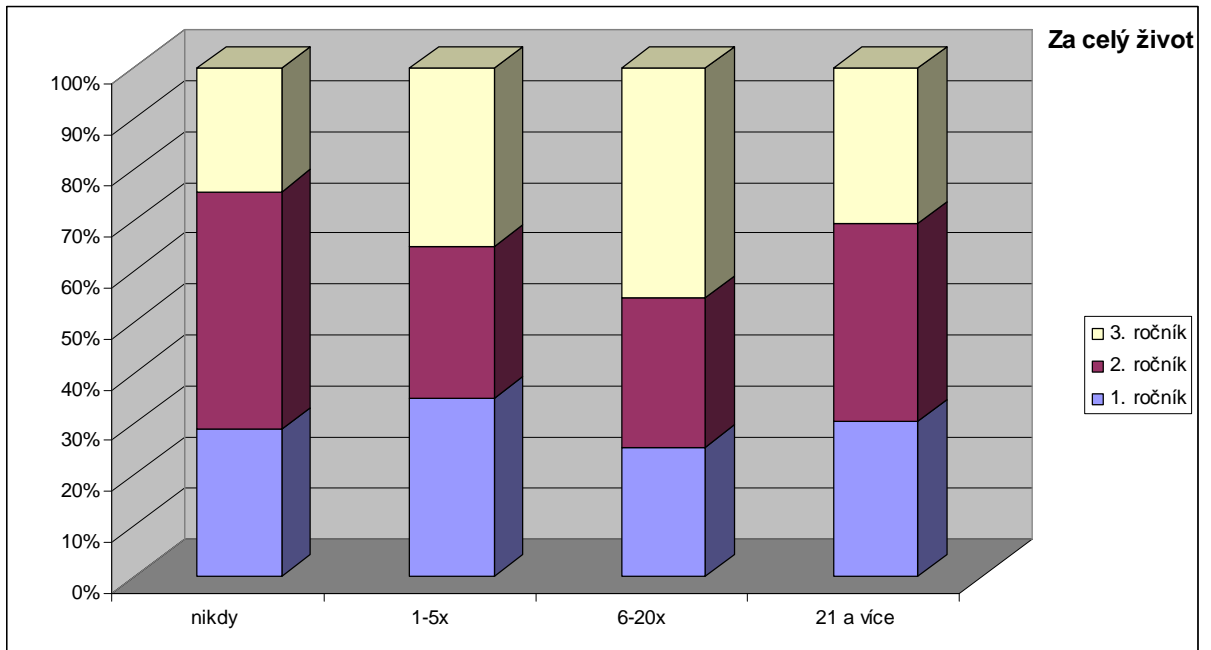
Obr. 27. Výsledky otázky č. 8 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední měsíc

Evidentně rizikovou skupinou při užívání marihuany je sekce SOU. 39 žáků (28%) ji kouřilo 20x a více, naopak 58 žáků (43%) sekce SPŠ ji nekouřilo vůbec. V posledním měsíci kouřil marihuanu jen jeden žák SPŠ, zatímco ze sekce SOU jich bylo 12.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník udává Tab. XXXI, XXXII, XXXIII a Obr. 28, 29 a 30

Tab. XXXI. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků

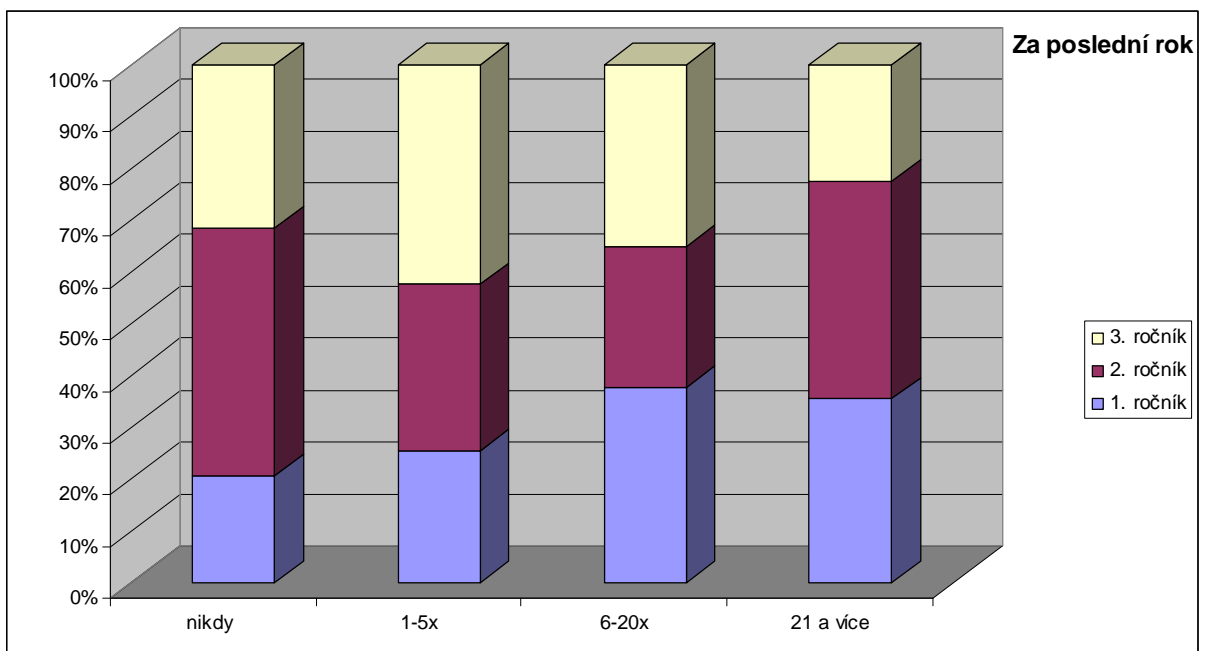
Za celý život	nikdy	1-5x	6-20x	21 a více
1. ročník	31	19	13	18
2. ročník	50	16	15	23
3. ročník	26	19	23	18

Obr. 28. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků

Tab. XXXII. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední rok

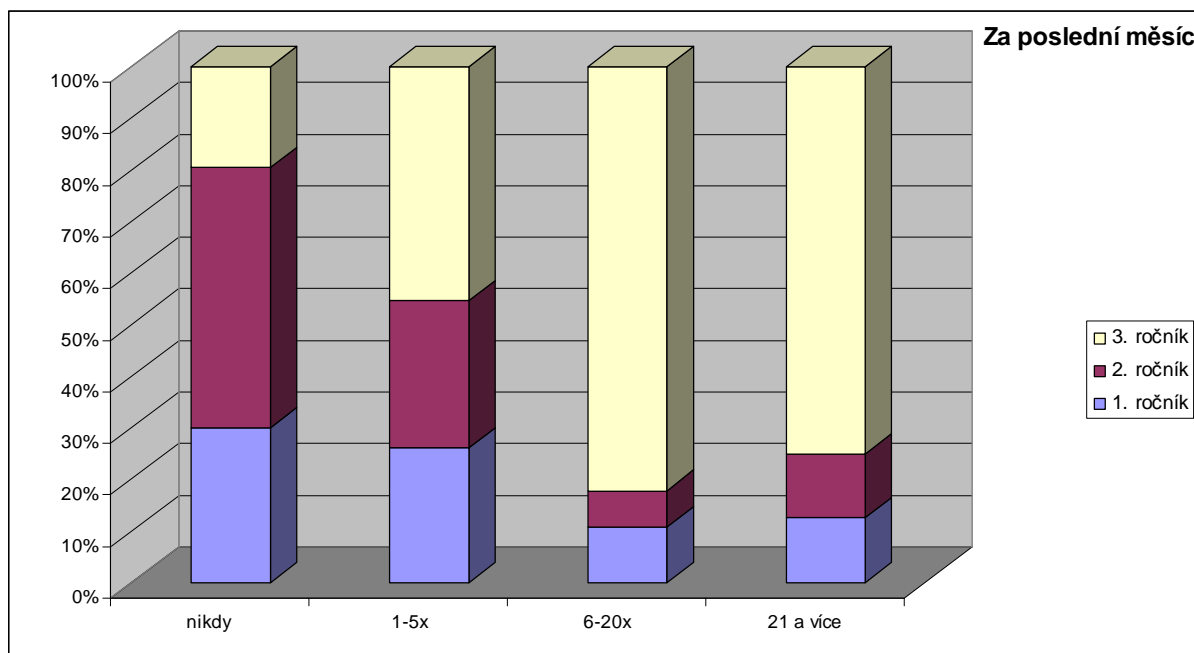
za poslední rok	nikdy	1-5x	6-20x	21 a více
1. ročník	27	15	14	11
2. ročník	62	19	10	13
3. ročník	41	25	13	7

Obr. 29. Výsledky otázky č. 2 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední rok

Tab. XXXIII. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední měsíc

za poslední měsíc	nikdy	1-5x	6-20x	21 a více
1. ročník	40	11	3	3
2. ročník	67	12	2	3
3. ročník	26	19	23	18

Obr. 30. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední měsíc

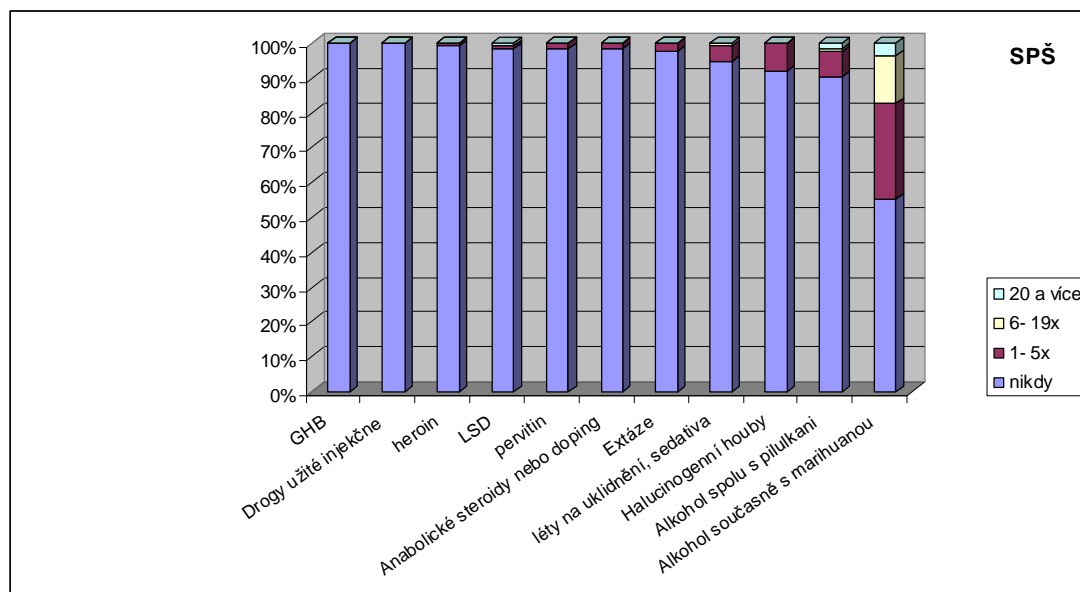
Ve srovnání ročníků v otázce kuřáctví je na tom nejlépe 2.ročník, kdy 50 žáků (48%) nekouřilo marihuanu vůbec. Za poslední měsíc nejvíce kouřili marihuanu žáci 3.ročníku. 18 žáků (21%) kouří marihuanu pravidelně.

7.4.9 Otázka č. 9: Kolikrát za svůj život jsi užíval některou z následujících drog?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů uvádí Tab. XXXIV, XXXV a Obr. 31, 32

Tab. XXXIV. Výsledky otázky č. 9 – SPŠ

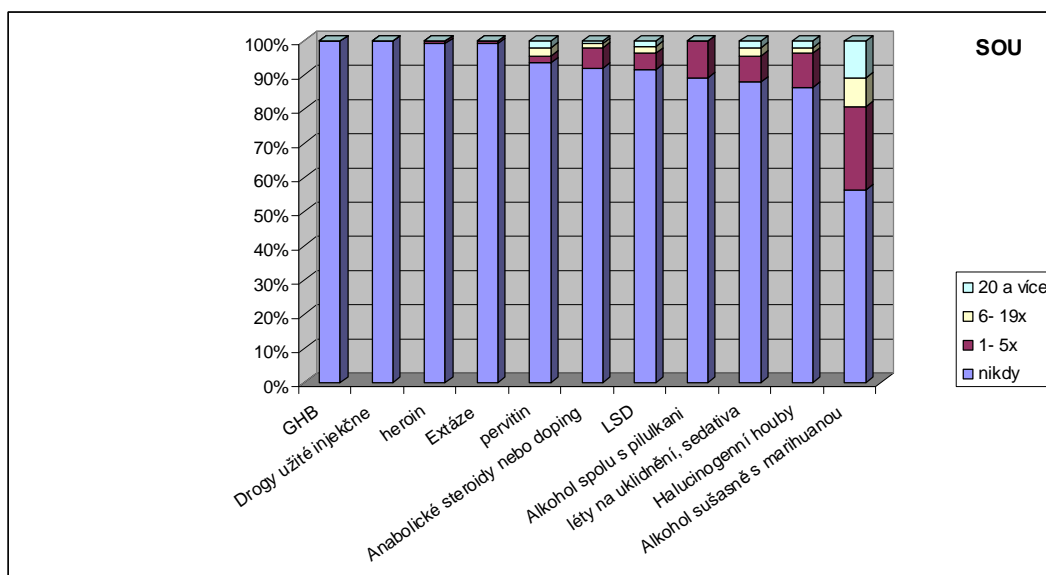
SPŠ	nikdy	1- 5x	6- 19x	20 a více	a
GHB	134	0	0	0	0
Drogy užívané injekčně	134	0	0	0	0
Heroin	133	1	0	0	0
LSD	132	1	0	1	1
Pervitin	132	2	0	0	0
Anabolické steroidy nebo doping	132	2	0	0	0
Extáze	131	3	0	0	0
Léky na uklidnění, sedativa	127	6	1	0	0
Halucinogenní houby	123	11	0	0	0
Alkohol spolu s pilulkami	121	10	1	2	2
Alkohol současně s marihuanou	74	37	18	5	5

Obr. 31. Výsledky otázky č. 9 –SPŠ

Tab. XXXV. Výsledky otázky č. 9 – SOU

SOU	nikdy	1- 5x	6- 19x	20 a více	a
GHB	140	0	0	0	0
Drogy užívané injekčně	140	0	0	0	0
Heroin	139	1	0	0	0
Extáze	139	1	0	0	0
Pervitin	131	3	3	3	3
Anabolické steroidy nebo doping	129	8	2	1	1
LSD	128	7	3	2	2
Alkohol spolu s pilulkami	125	15	0	0	0
Léky na uklidnění, sedativa	123	11	3	3	3
Halucinogenní houby	121	14	2	3	3
Alkohol současně s marihuanou	79	34	12	15	15

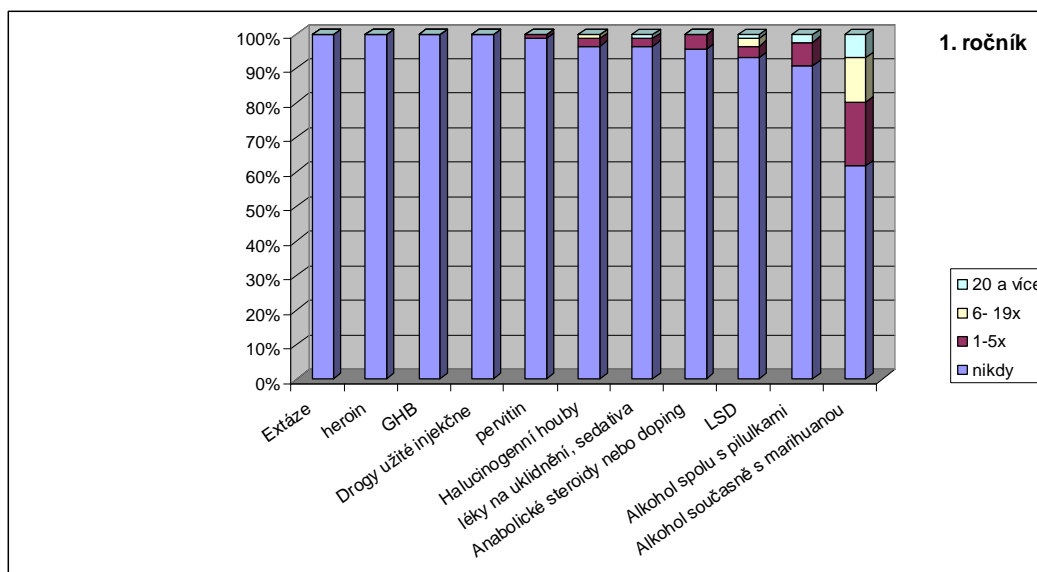
Obr. 32. Výsledky otázky č. 9 – SOU

Srovnání kombinací při užívání drog je docela překvapivé, rozdíly nejsou velké. Nikdo z žáků nikdy neužil GHB a drogy užívané injekčně, heroin vyzkoušel 1 žák z každé sekce. Větší zkušenosti s drogami mají žáci sekce SOU. Největší rozdíl je ve variantě „20 a více“, kdy alkohol současně s marihuanou užívá 15 žáků sekce SOU (11%).

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník viz Tab.XXXVI, XXXVII, XXXVIII a Obr.33, 34 a 35

Tab. XXXVI. Výsledky otázky č. 9 – první ročník

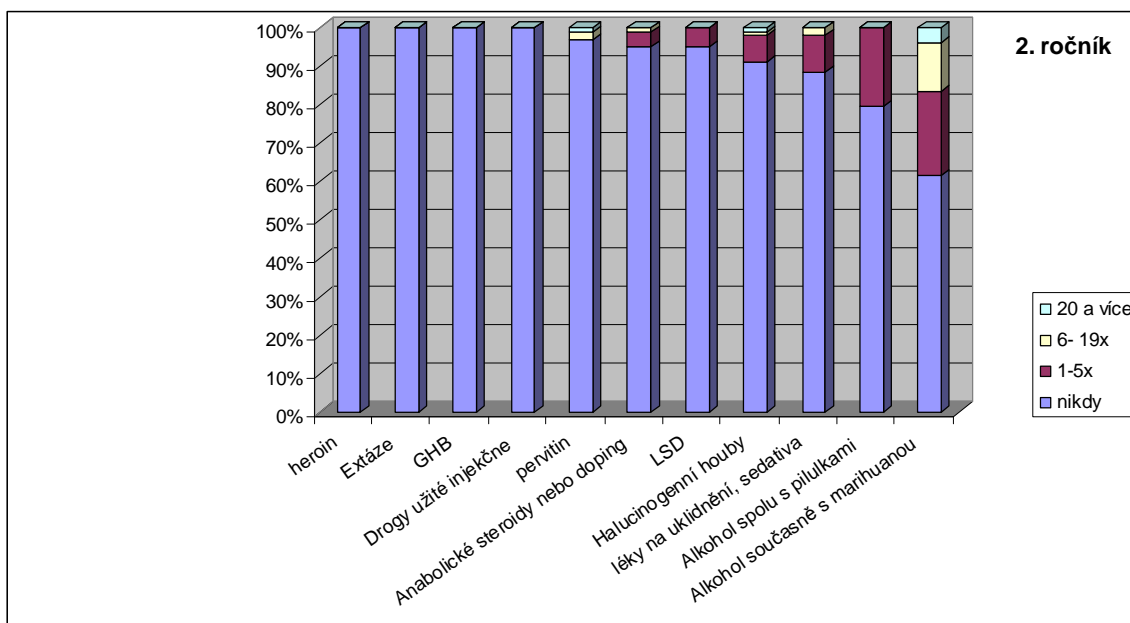
1. ročník	nikdy	1-5x	6- 19x	20 a více
Extáze	86	0	0	0
Heroin	86	0	0	0
GHB	86	0	0	0
Drogy užívané injekčně	86	0	0	0
Pervitin	85	1	0	0
Halucinogenní houby	83	2	1	0
Léky na uklidnění, sedativa	83	2	0	1
Anabolické steroidy nebo doping	82	4	0	0
LSD	80	3	2	1
Alkohol spolu s pilulkami	78	6	0	2
Alkohol současně s marihuanou	53	16	11	6

Obr. 33. Výsledky otázky č. 9 – první ročník

Tab. XXXVII. Výsledky otázky č. 9 – druhý ročník

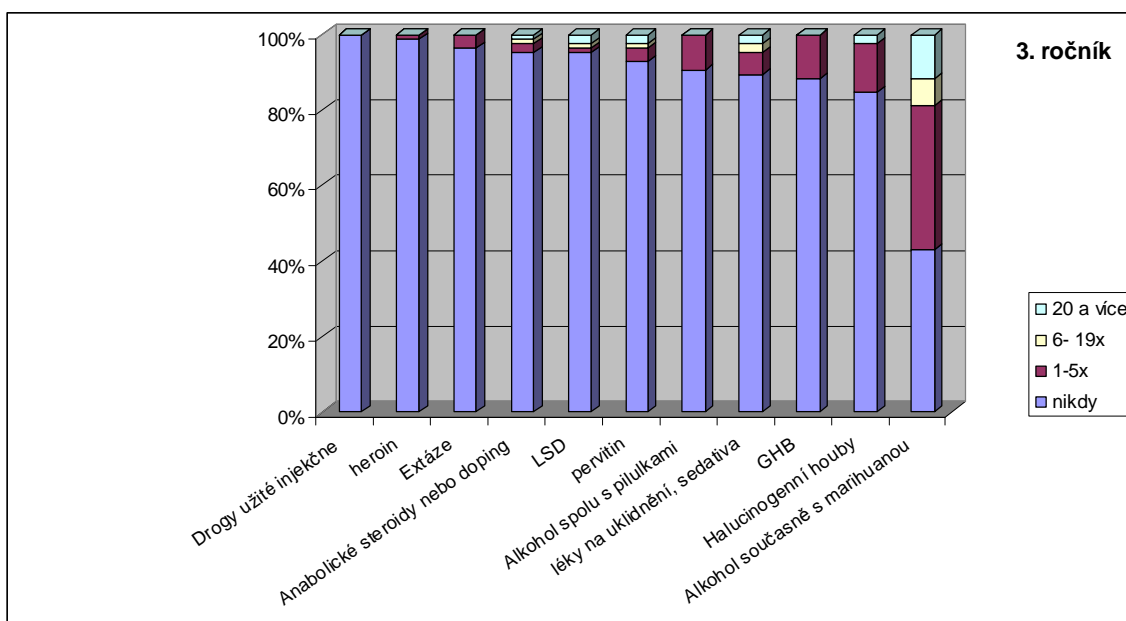
2. ročník	nikdy	1-5x	6- 19x	20 a více	a
Heroin	104	0	0	0	0
Extáze	104	0	0	0	0
GHB	104	0	0	0	0
Drogy užívané injekčně	104	0	0	0	0
Pervitin	101	0	2	1	1
Anabolické steroidy nebo doping	99	4	1	0	0
LSD	99	5	0	0	0
Halucinogenní houby	95	7	1	1	1
Léky na uklidnění, sedativa	92	10	2	0	0
Alkohol spolu s pilulkami	83	21	0	0	0
Alkohol současně s marihuanou	64	23	13	4	4

Obr. 34. Výsledky otázky č. 9 – druhý ročník

Tab. XXXVIII. Výsledky otázky č. 9 – třetí ročník

3. ročník	nikdy	1-5x	6- 19x	20 a více
Drogy užitě injekčně	84	0	0	0
Heroin	83	1	0	0
Extáze	81	3	0	0
Anabolické steroidy nebo doping	80	2	1	1
LSD	79	1	1	2
Pervitin	78	3	1	2
Alkohol spolu s pilulkami	76	8	0	0
Léky na uklidnění, sedativa	75	5	2	2
GHB	74	10	0	0
Halucinogenní houby	71	11	0	2
Alkohol současně s marihuanou	36	32	6	10

Obr. 35. Výsledky otázky č. 9 – třetí ročník

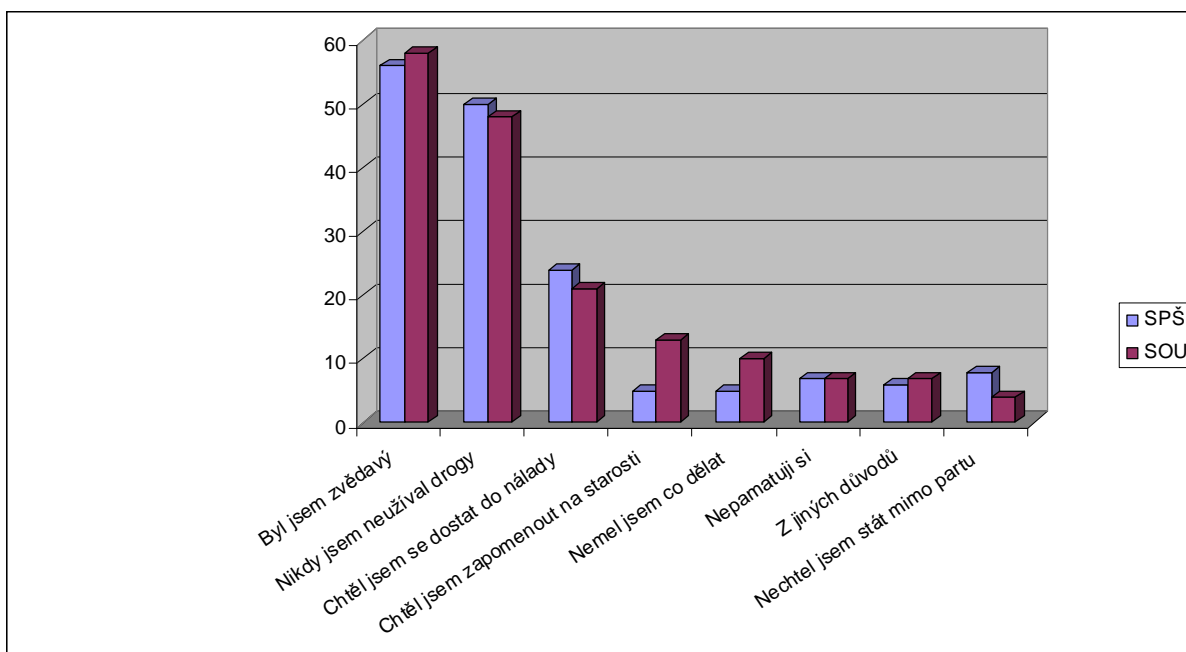
Srovnání ročníků v užívání drog je poměrně vyrovnané, rozdíly jsou malé.

7.4.10 Otázka č.10: Z jakého důvodu jsi zkusil poprvé drogu?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů nabízí Tab. XXXIX a Obr. 36

Tab. XXXIX. Výsledky otázky č. 10 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
Byl jsem zvědavý	56	58
Nikdy jsem neužíval drogy	50	48
Chtěl jsem se dostat do nálady	24	21
Chtěl jsem zapomenout na starosti	5	13
Neměl jsem co dělat	5	10
Nepamatuji si	7	7
Z jiných důvodů	6	7
Nechtěl jsem stát mimo partu	8	4

Obr. 36. Výsledky otázky č. 10 – srovnání SOU a SPŠ

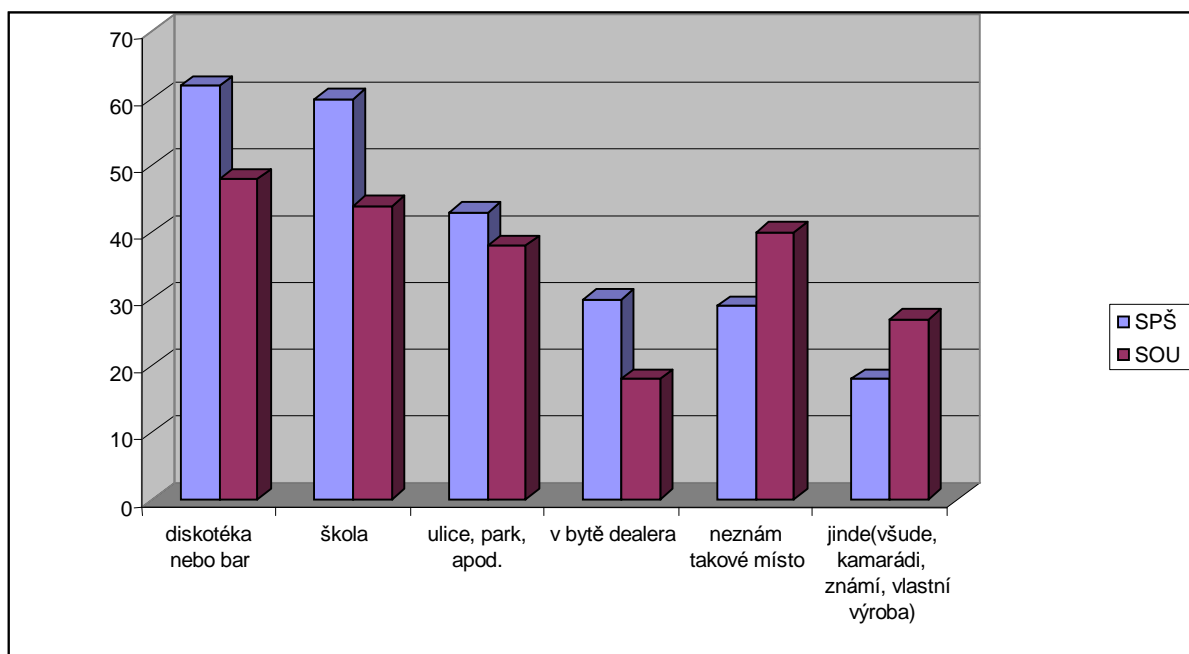
Nejvíce žáků zkusilo drogu ze zvědavosti, což se dalo předpokládat. Celkem 98 žáků uvedlo, že nikdy nezkoušeli drogy, což je 35,7%. To znamená, že 64,3% žáků zkušenosti s drogou má. Je to velice závažná informace.

7.4.11 Otázka č.11.: Kde se dá podle tebe koupit marihuana nebo hašiš?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů uvádí Tab. XL a Obr. 37

Tab. XL. Výsledky otázky č. 11 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
diskotéka nebo bar	62	48
škola	60	44
ulice, park, apod.	43	38
v bytě dealera	30	18
neznám takové místo	29	40
jinde(všude, kamarádi, známí, vlastní výroba)	18	27

Obr. 37. Výsledky otázky č. 11 – srovnání SOU a SPŠ

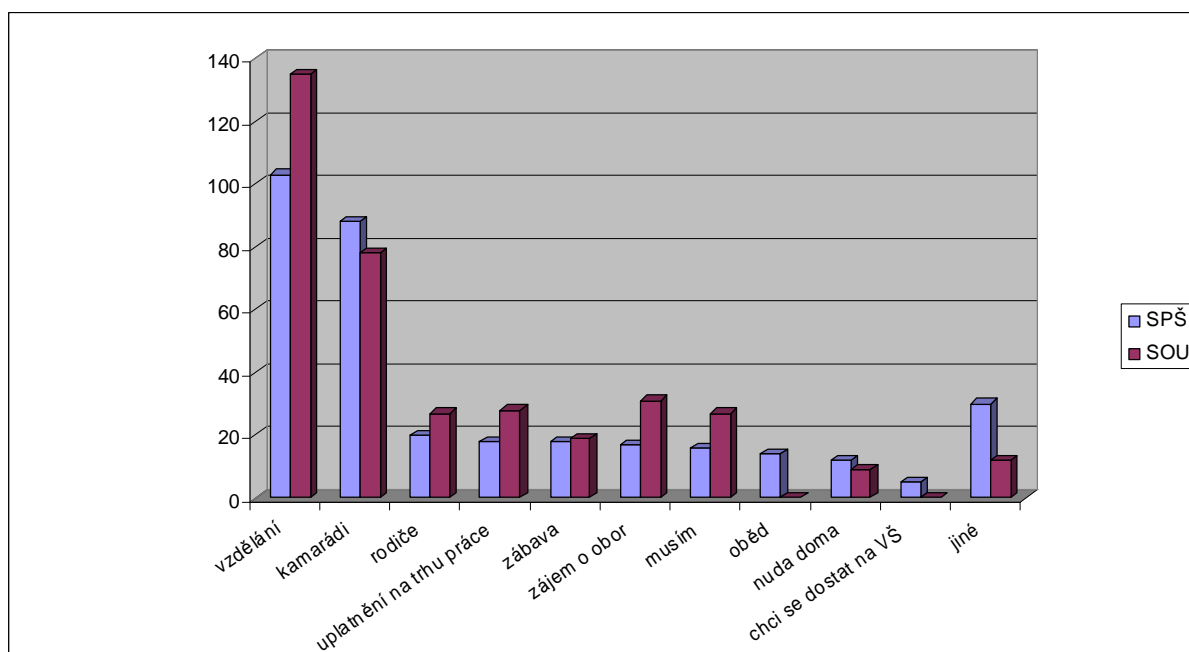
Velmi šokující zjištění, že škola je místem, kde se dá snadno sehnat droga. Uvedlo to celkem 104 žáků, což je 38%. Podle mě je to jedno z nejzávažnějších zjištění tohoto šetření, které bude vedení školy jistě zajímat.

7.4.12 Otázka č.12: Napiš všechny důvody, které tě vedou k tomu, že chodíš do školy.

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů uvádí Tab. XLI a Obr. 38

Tab. XLI. Výsledky otázky č. 12 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
vzdělání	103	135
kamarádi	88	78
rodiče	20	27
uplatnění na trhu práce	18	28
zábava	18	19
zájem o obor	17	31
musím	16	27
oběd	14	0
nuda doma	12	9
chci se dostat na VŠ	5	0
jiné	30	12

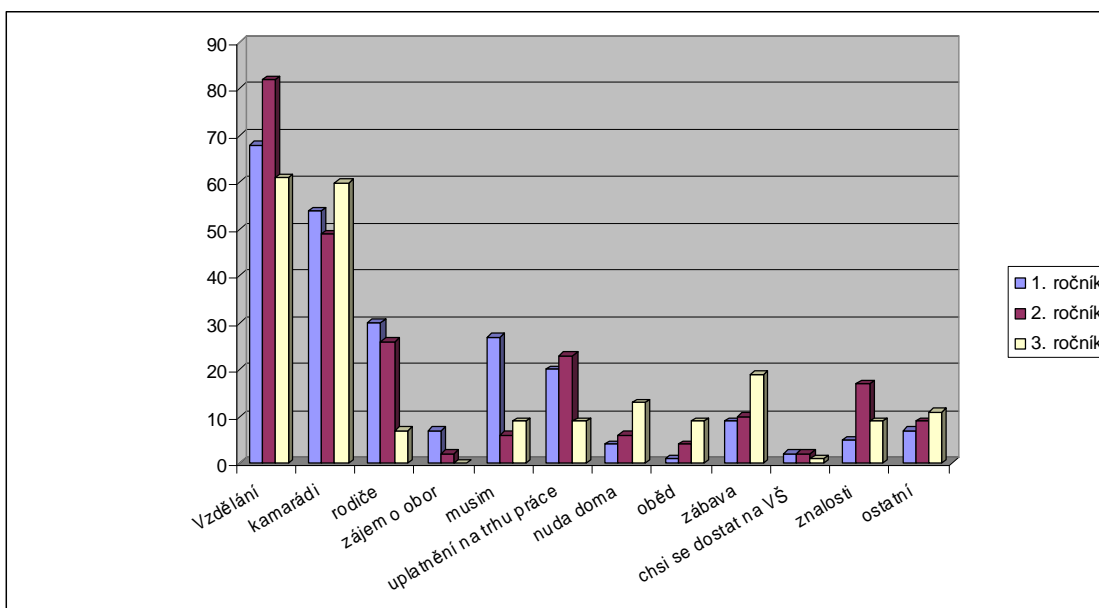
Obr. 38. Výsledky otázky č.1 2 – srovnání SOU a SPŠ

Vyšel najevo velmi překvapivý výsledek: 135 žáků sekce SOU (96%) uvedlo, že chce získat vzdělání, zatímco skupina sekce SPŠ uvádí jako stejný důvod jen 103 žáků (77%). Druhým nejčastějším důvodem docházky do školy jsou kamarádi. Pouze 5 žáků sekce SPŠ uvedlo jako důvod, že se chtějí dostat na vysokou školu.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník viz Tab. XLII a Obr. 39

Tab. XLII. Výsledky otázky č. 12 – srovnání jednotlivých ročníků

	1. ročník	2. ročník	3. ročník
vzdělání	68	82	61
kamarádi	54	49	60
rodiče	30	26	7
zájem o obor	7	2	0
musím	27	6	9
uplatnění na trhu práce	20	23	9
nuda doma	4	6	13
oběd	1	4	9
zábava	9	10	19
chci se dostat na VŠ	2	2	1
znalosti	5	17	9
ostatní	7	9	11

Obr. 39. Výsledky otázky č. 12 – srovnání jednotlivých ročníků

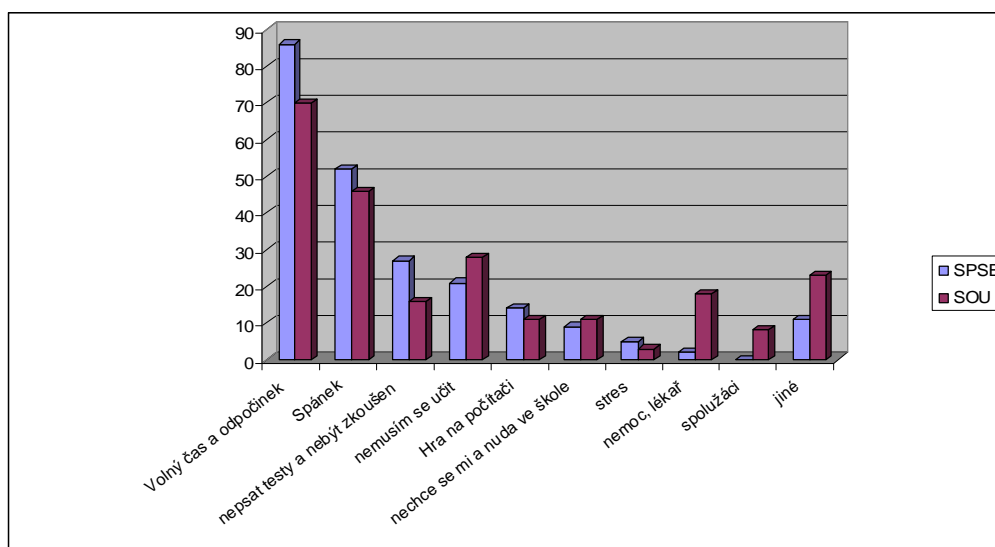
Vzdělání je nejzávažnějším důvodem školní docházky u žáků 2.ročníku.

7.4.13 Otázka č.13.: Proč nechodíš do školy?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů nabízí Tab. XLIII a Obr. 40

Tab. XLIII. Výsledky otázky č. 13 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
volný čas a odpočinek	86	70
spánek	52	46
nepsat testy a nebýt zkoušen	27	16
nemusím se učit	21	28
hra na počítači	14	11
nechce se mi a nuda ve škole	9	11
stres	5	3
nemoc, lékař	2	18
spolužáci	0	8
jiné	11	23

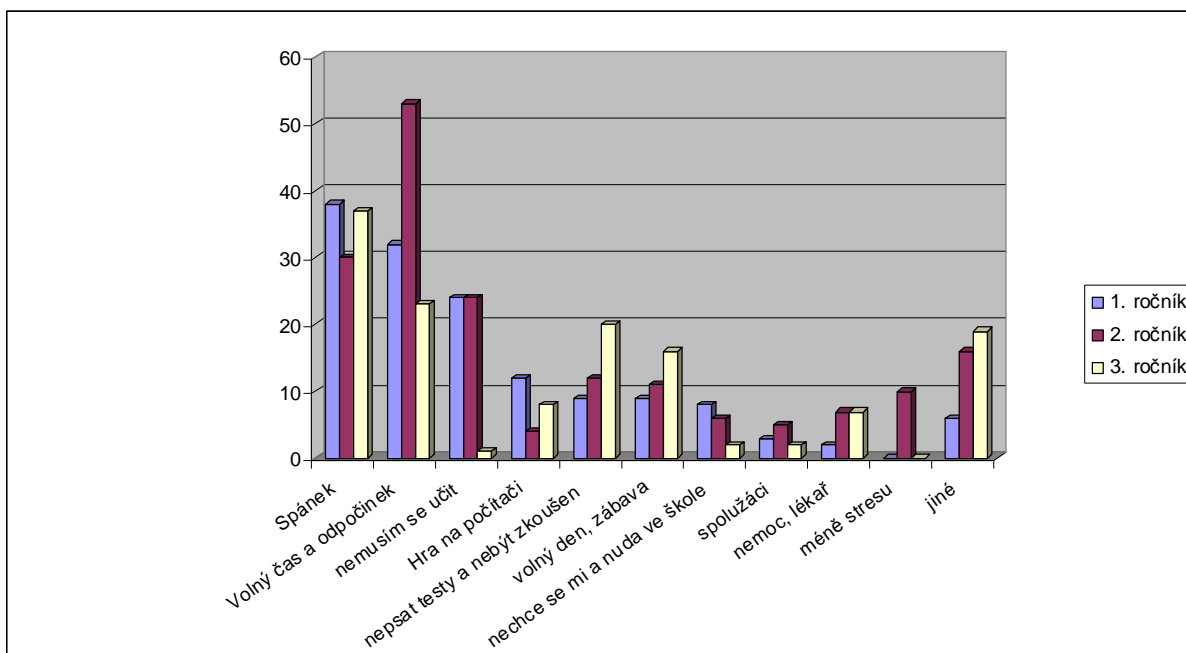
Obr. 40. Výsledky otázky č. 13 – srovnání SOU a SPŠ

Výsledky ve výskytu záškoláctví jsou srovnatelné. Pro obě skupiny je nejlákavějším důvodem k záškoláctví udělat si volno a odpočinout si nebo se vyspat.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3. ročník uvádí Tab. XLIV a Obr. 41

Tab. XLIV. Výsledky otázky č. 13 – srovnání jednotlivých ročníků

	1. ročník	2. ročník	3. ročník
spánek	38	30	37
volný čas a odpočinek, nemám starosti	32	53	23
nemusím se učit	24	24	1
nepsat testy a nebýt zkoušen	9	12	20
hra na počítači	12	4	8
nechce se mi a nuda ve škole	8	6	2
volný den, zábava	9	11	16
spolužáci	3	5	2
nemoc, lékař	2	7	7
méně stresu	0	10	0
Jiné(lékař, brigáda, dlouhé vyučování, sám doma, rod. důvody)	6	16	19

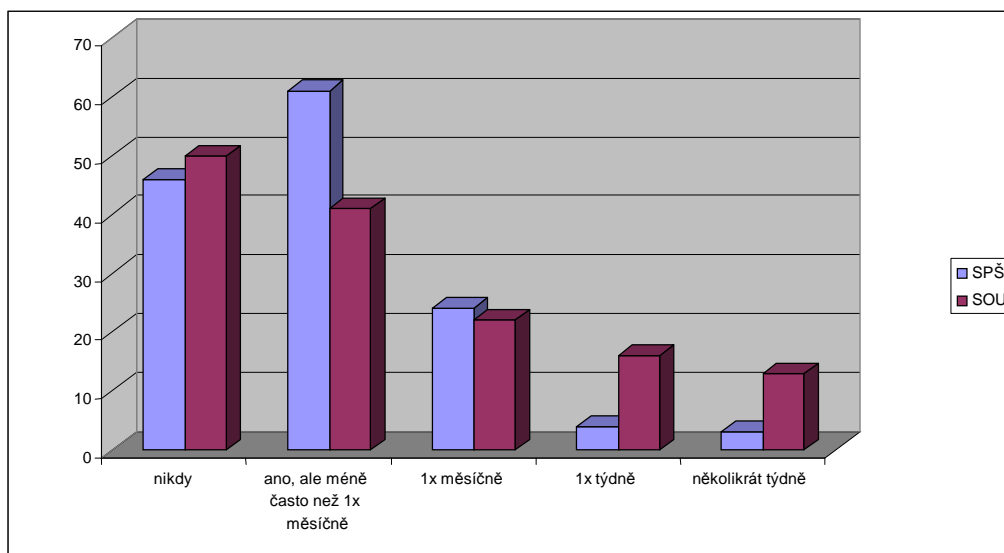
Obr. 41. Výsledky otázky č. 13 – srovnání jednotlivých ročníků

7.4.14 Otázka č.14: Už se někdy stalo, že jsi nešel záměrně do školy?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů uvádí Tab. XLV a Obr. 42

Tab. XLV. Výsledky otázky č. 14 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
nikdy	46	50
ano, ale méně často než 1x měsíčně	61	41
1x měsíčně	24	22
1x týdně	4	16
několikrát týdně	3	13

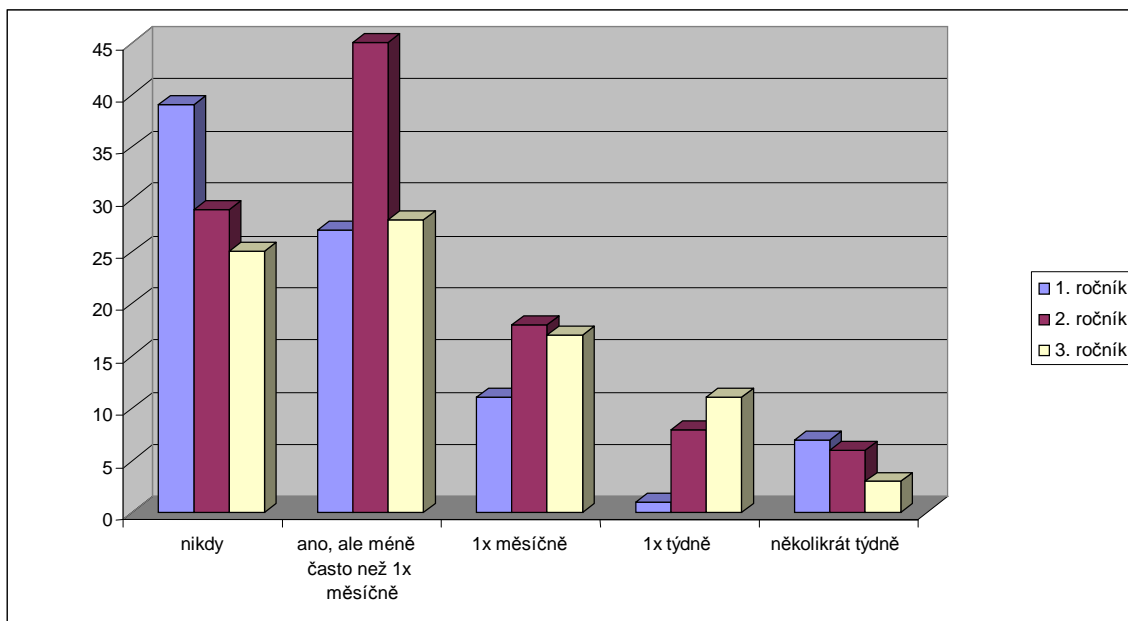
Obr. 42. Výsledky otázky č. 14 – srovnání SOU a SPŠ

Celkem 16 žáků (6%) se přiznává k záměrnému záškoláctví, dominují žáci sekce SOU. Naopak jenom celkem 96 žáků (35%) nikdy nebylo za školou, z čehož vyplývá, že 65% žáků má zkušenost se záškoláctvím

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník uvádí Tab. XLVI a Obr. 43

Tab. XLVI. Výsledky otázky č. 14 – srovnání jednotlivých ročníků

	1. ročník	2. ročník	3. ročník
nikdy	39	29	25
ano, ale méně často než 1x měsíčně	27	45	28
1x měsíčně	11	18	17
1x týdně	1	8	11
několikrát týdně	7	6	3

Obr. 43. Výsledky otázky č. 14 – srovnání jednotlivých ročníků

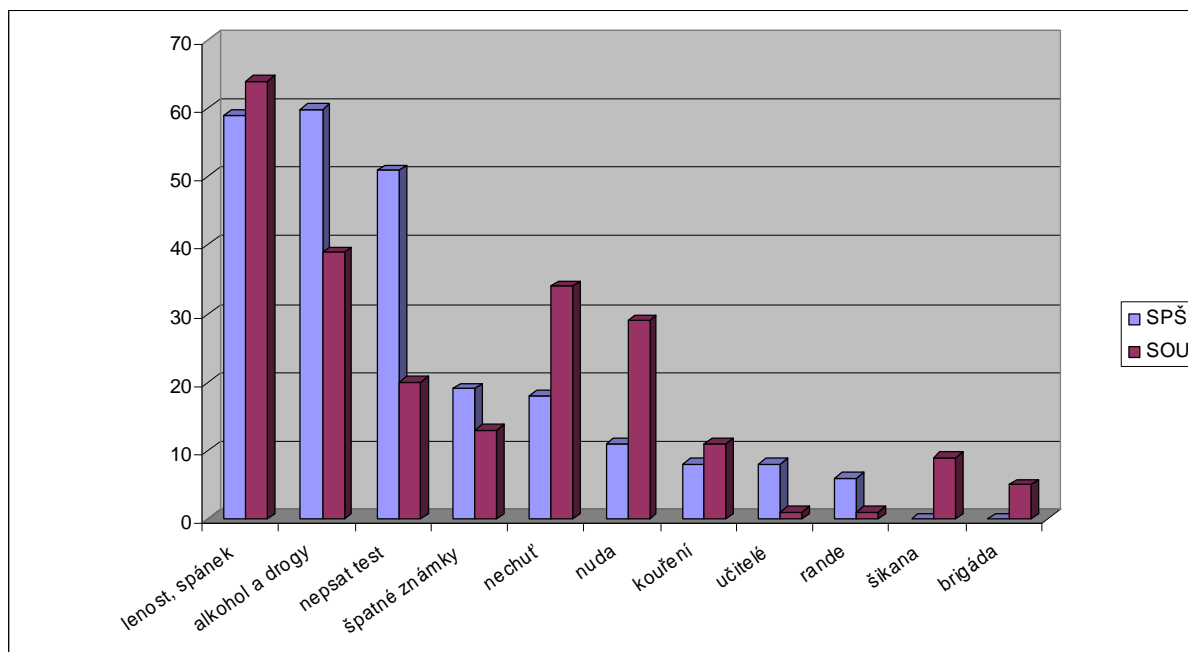
Ve variantě „nikdy jsem nešel za školu“ jsou sice nejlepší žáci 1.ročníku, kdy 39 žáků (45%) nikdy nebylo za školou, ale zároveň jich nejvíce chodí za školu pravidelně. Pravidelné záškoláctví označilo 7 žáků (8%).

7.4.15 Otázka č.15: Jaké jsou podle tebe 3 nejčastější příčiny záškoláctví ve tvé třídě?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů uvádí Tab. XLVII a Obr. 44

Tab. XLVII. Výsledky otázky č. 15 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
alkohol a drogy	60	39
lenost, spánek	59	64
nepsat test	51	20
špatné známky	19	13
nechuť	18	34
nuda	11	29
kouření	8	11
učitelé	8	1
rande	6	1
šikana	0	9
brigáda	0	5

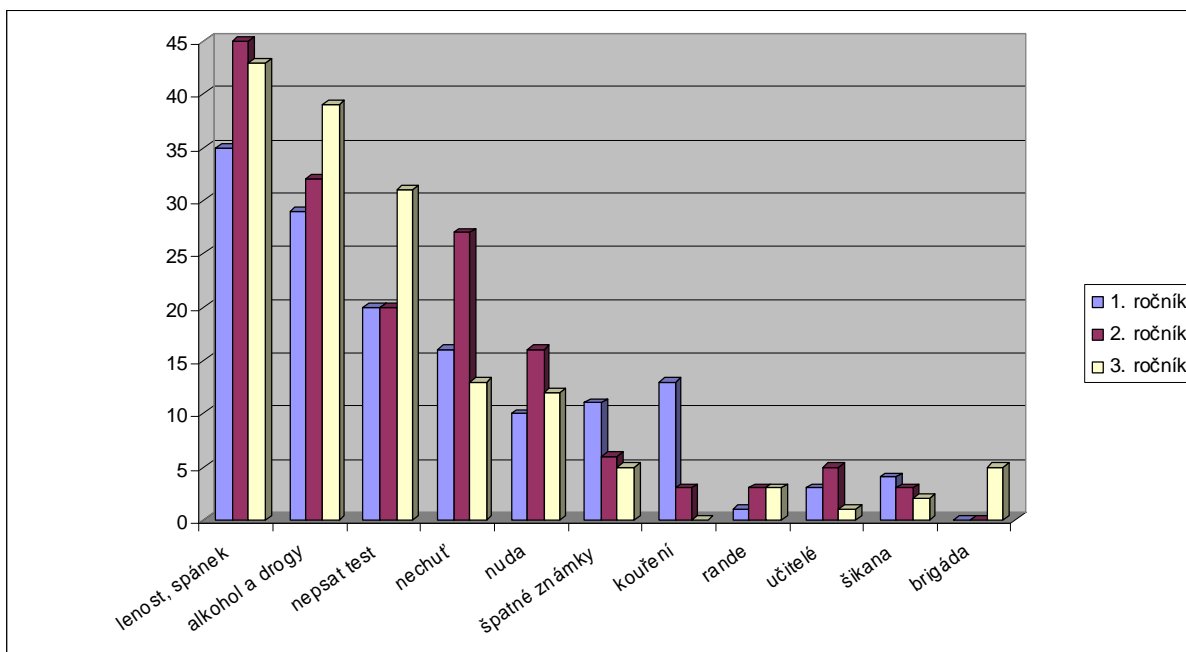
Obr. 44. Výsledky otázky č. 15 – srovnání SOU a SPŠ

Žáci si myslí, že nejčastější příčiny záškoláctví jsou lenost se spánkem a alkohol s drogami. První důvod odpovídá zjištěné skutečnosti (viz otázka č.13), ale alkohol a drogy žáci jako důvod záškoláctví nevedli. Jen si to mohou myslet.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník podává Tab. XLVIII a Obr. 45

Tab. XLVIII. Výsledky otázky č. 15 – srovnání jednotlivých ročníků

	1. ročník	2. ročník	3. ročník
lenost, spánek	35	45	43
alkohol a drogy	29	32	39
nepsat test	20	20	31
nechut'	16	27	13
nuda	10	16	12
špatné známky	11	6	5
kouření	13	3	0
rande	1	3	3
učitelé	3	5	1
šikana	4	3	2
brigáda	0	0	5

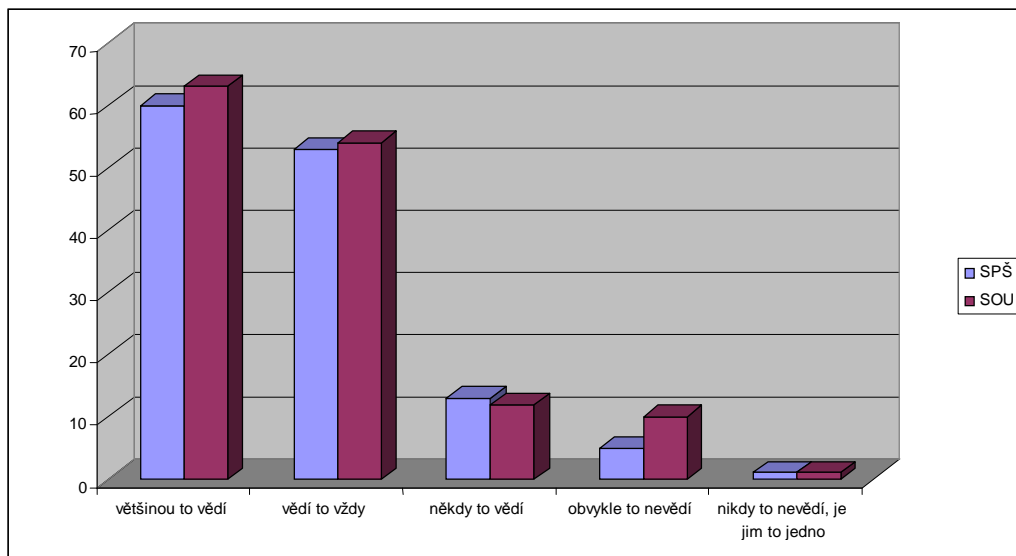
Obr. 45. Výsledky otázky č. 15 – srovnání jednotlivých ročníků

7.4.16 Otázka č.16: Vědí tvoji rodiče, kde trávíš páteční a sobotní večery?

a) srovnání 4-letých maturitních a 3-letých učebních oborů viz Tab. XLIX a Obr. 46

Tab. XLIX. Výsledky otázky č. 16 – srovnání mezi SOU a SPŠ

	SPŠ	SOU
většinou to vědí	60	63
vědí to vždy	54	54
někdy to vědí	13	12
obvykle to nevědí	5	10
nikdy to nevědí, je jim to jedno	1	1

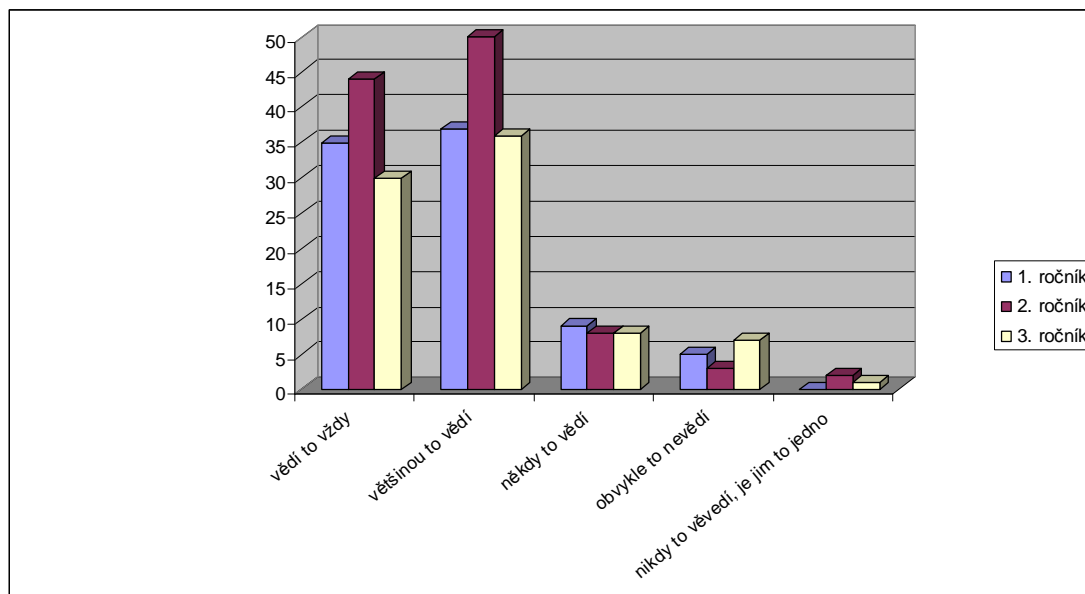
Obr. 46. Výsledky otázky č. 16 – srovnání SOU a SPŠ

Z odpovědí se dá usoudit, že rodiče převážně vědí, kde děti tráví víkendové večery. Srovnatelné jsou odpovědi v sekci SOU i SPŠ.

b) srovnání 1. ročník, 2. ročník, 3.ročník podává Tab. L a Obr. 47

Tab. L. Výsledky otázky č. 16 – srovnání jednotlivých ročníků

	1. ročník	2. ročník	3. ročník
vědí to vždy	35	44	30
většinou to vědí	37	50	36
někdy to vědí	9	8	8
obvykle to nevědí	5	3	7
nikdy to nevědí, je jim to jedno	0	2	1

Obr. 47. Výsledky otázky č. 16 – srovnání jednotlivých ročníků

Kde tráví víkendové večery se rodiče žáků 3. ročníku už zajímají méně, což je pochopitelné.

7.4.17 Otázka č.17: Závislost průměrného prospěchu tříd na počtu zameškaných hodin ve 2. pololetí školního roku 2007/08

Seřazeno podle prospěchu od nejlepší třídy po nejhorší nabízí Tab. LI, LII a Obr. 48

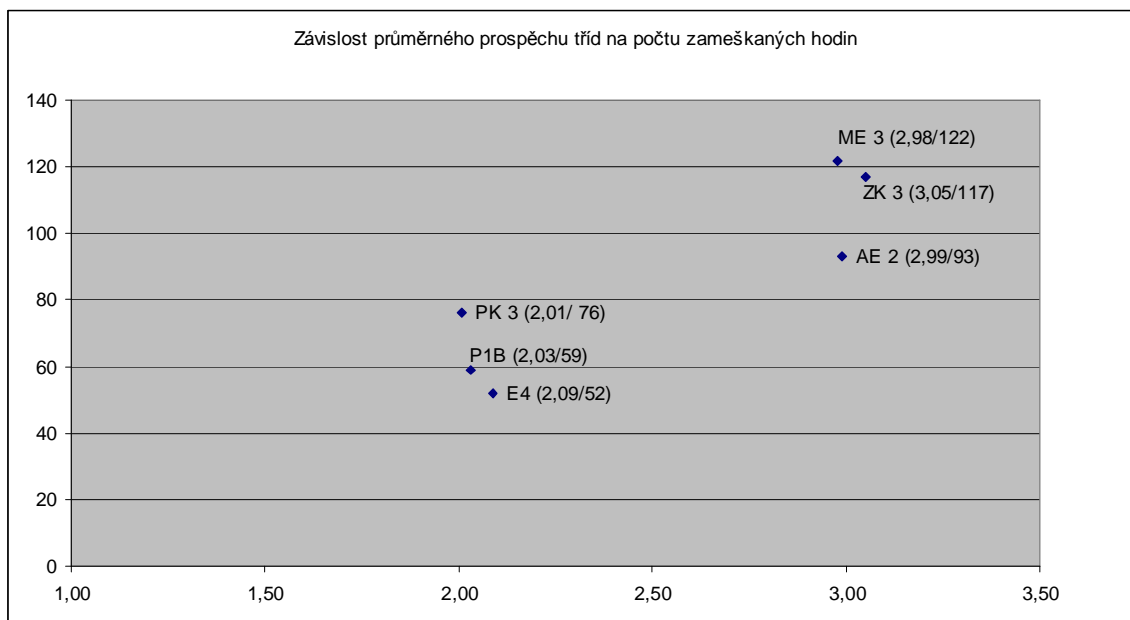
Tab. LI. Výsledky otázky č. 17 – srovnání všech tříd

Rozlišení	Třída	ø počet zameškaných hodin na žáka	průměrný prospěch třídy
SOU- tříleté	PK 3	76	2,01
SPŠ- maturitní	P1B	59	2,03
SPŠ- maturitní	E4	52	2,09
SPŠ- maturitní	E1B	84	2,16
SOU- tříleté	PK 2	88	2,20
SPŠ- maturitní	P4A	43	2,20
SPŠ- maturitní	E2	55	2,21
SPŠ- maturitní	P3A	56	2,22
SPŠ- maturitní	E1A	76	2,26
SPŠ- maturitní	E3	81	2,26
SPŠ- maturitní	P3B	73	2,28
SPŠ- maturitní	P3C	70	2,28
SPŠ- maturitní	P2B	60	2,31
SPŠ- maturitní	P2A	50	2,37
SOU- tříleté	PK 1	98	2,39
SPŠ- maturitní	P1A	74	2,42
SOU- maturitní	PO 1	84	2,43
SOU- maturitní	PO 2	51	2,45

SPŠ- maturitní	P4B	55	2,45
SPŠ- maturitní	P2C	60	2,48
SPŠ- maturitní	S4	64	2,62
SOU- tříleté	EK 2	110	2,67
SOU- maturitní	ME 4	67	2,71
SOU- maturitní	ME 1	74	2,77
SOU- maturitní	ME 2	96	2,80
SOU- tříleté	AE 3	123	2,82
SOU- tříleté	EI 1	108	2,86
SOU- tříleté	AZ 1	74	2,90
SOU- maturitní	ME 3	122	2,98
SOU- tříleté	AE 2	93	2,99
SOU- tříleté	ZK 3	117	3,05

Tab. LII. Výsledky otázky č. 17 – nejlepší a nejhorší třídy

	Rozlišení	Třída	Ø počet zameškaných hodin na žáka	průměrný prospěch třídy	pořadí
3 nejlepší	SOU- tříleté	PK 3	76	2,01	1.
	SPŠ- maturitní	P1B	59	2,03	2.
	SPŠ- maturitní	E4	52	2,09	3.
3 nejhorší	SOU- maturitní	ME 3	122	2,98	29.
	SOU- tříleté	AE 2	93	2,99	30.
	SOU- tříleté	ZK 3	117	3,05	31.

Obr. 48. Závislost průměrného prospěchu tříd na počtu zameškaných hodin

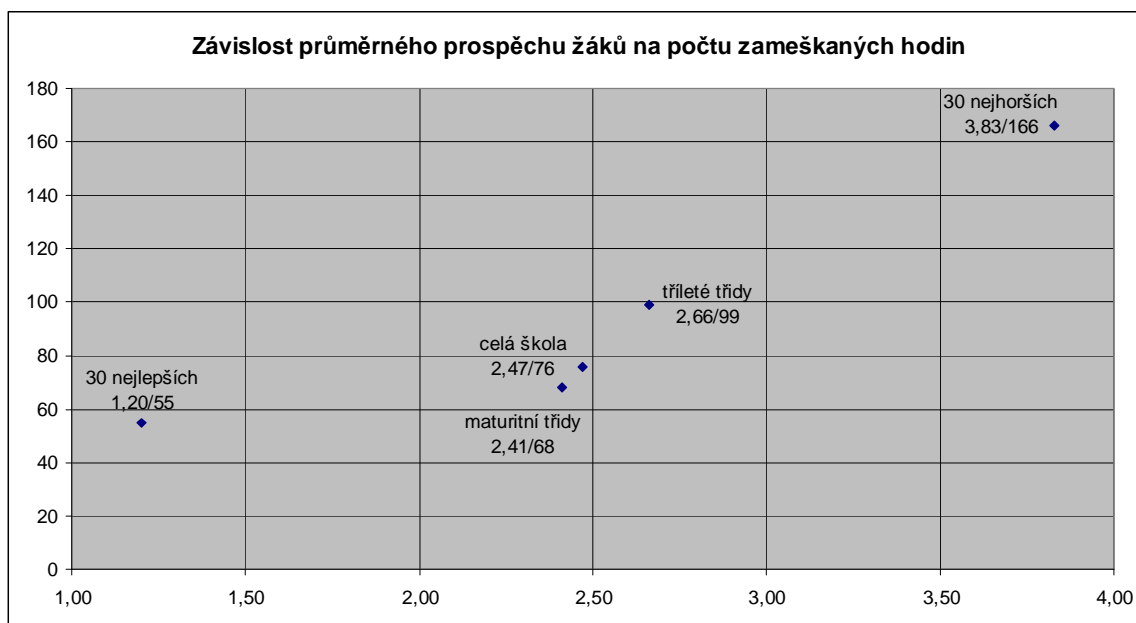
Je zcela evidentní, že prospěch žáků je přímo závislý na školní docházce. Čím lepší je docházka do školy, tím lepší je prospěch. Prokázalo se to jednoznačně u jednotlivců, u celých tříd je výsledek někdy zkreslován výjimkami, které potvrzují pravidlo.

7.4.18 Otázka č.18: Závislost průměrného prospěchu jednotlivců na počtu zameškaných hodin ve 2. pololetí školního roku 2007/08.

Uvádí Tab. LIII a Obr. 49

Tab. LIII. Výsledky otázky č. 18 – obecné srovnání

Zkoumaný vzorek	ø počet zameškaných hodin	průměrný prospěch
30 nejlepších žáků školy	55	1,20
30 nejhorších žáků školy	166	3,83
všichni žáci školy	76	2,47
žáci maturitních oborů	68	2,41
žáci tříletých oborů	99	2,66

Obr. 49. Závislost průměrného prospěchu žáků na počtu zameškaných hodin

Průměrný prospěch žáků školy je 2,47, průměrný počet zameškaných hodin je 76. 30 nejlepších žáků školy s průměrným prospěchem 1,20 má průměr zameškaných hodin 55. 30 nejhorších žáků s průměrným prospěchem 3,83 má průměr zameškaných hodin 166. Tento výsledek je zcela vypovídající.

7.5 Shrnutí závěrů a ověření hypotéz

7.5.1 Kouření

Kouření je u žáků středních škol jevem zcela běžným, je to patrné i z tohoto výzkumu. Jde tedy spíše o zjištění zkoumaného jevu, hypotézu jsem na toto téma nestanovila.

Podle předpokladů více kouří žáci sekce SOU, variantu „20x a více“ vyplnilo 84 žáků SOU (60%) a 57 žáků SPŠ (42%). Rozdíl tedy činí 18%. Je otázka, jestli tento rozdíl je významný. Za poslední měsíc vůbec nekouřilo celkem 140 žáků (51%), z čehož vyplývá, že polovina žáků školy si za poslední měsíc zapálila jednu cigaretu. To už je významný počet, nicméně není překvapivý.

Ve škole je přísný zákaz kouření a ten se dodržuje. Úniky jednotlivců o přestávkách jsou zanedbatelné. Určitě je možné zintenzivnit osvětu proti kouření a prodeji tabákových výrobků, ale to je úkol celospolečenský. Apelovat na rodiče, aby byli přísnější, mi v dnešní době připadá bezvýsledné.

7.5.2 Konzumace alkoholu

Náš výzkum potvrdil, že konzumace alkoholu je pro dnešní mládež běžná záležitost. 98 žáků sekce SPŠ (73%) a 106 žáků sekce SOU (76%) uvedlo, že již v životě požívali alkohol „20x a více“.

Navíc 18 žáků 3. ročníku (21%) téměř denně konzumuje alkohol. Tady si musím položit otázky. Jak je to možné? Tito žáci ještě převážně nejsou plnoletí, proč jim tedy v obchodech a hospodách alkohol prodají? Ve škole alkohol prokazatelně nepijí, takové případy jsou výjimečné, nakonec to potvrdil i výzkum. Tedy ke konzumaci alkoholu dochází u žáků odpoledne a večer ve volném čase. To rodiče nepoznají doma, že dítě pilo alkohol?

Na třídních schůzkách je nutné opakovaně na toto téma mluvit a žádat rodiče o větší kontrolu dětí. Ale i to je málo. Zde by měl tvrdě zasáhnout stát. Kontrolovat a následně přísně trestat všechny, kdo umožňují konzumaci alkoholu mladistvým.

7.5.3 Opilost

70 žáků sekce SOU (50%) bylo ve svém životě opilých 20x a více. Z uvedených důvodů vyplývá, že pro děti je prokazatelně alkohol a stav opilosti zcela běžnou záležitostí. Souvisí to s tím, co jsem konstatovala v předchozím odstavci. Jak je to možné? To rodičům nevadí?

7.5.4 Drogy

Hypotéza č.1 : *Naše škola není místem, kde se dají sehnat drogy.*

Celkem 104 žáků (38%) uvedlo, že marihuana nebo hašiš se dají sehnat ve škole. To je velmi závažné zjištění, dá se z něj usoudit, že máme mezi žáky několik dealerů drog.

Hypotéza se nepotvrdila !

Hypotéza č.2 : *Ve škole je maximálně 15 % žáků, kteří mají zkušenosti s drogou.*

Z výzkumu vyplývá (otázka č.10), že celkem 98 žáků (36%) nikdy neužilo drogu, neboli 64% žáků má s drogou nějaké zkušenosti. Opět velmi závažné zjištění.

Hypotéza se nepotvrdila !

Z odpovědí na otázku č. 8 vyplývá, že celkem 107 žáků (39%) neužilo nikdy marihuanu nebo hašiš, neboli 61% žáků ji někdy vyzkoušelo. Kouření marihuany současně s konzumací alkoholu se děje nejčastěji, přičemž těch, kdo se takto baví, je 3x více ze sekce SOU. Což není překvapivé.

7.5.5 Záškoláctví

Hypotéza č. 3 : *Se záškoláctvím má zkušenosti více než třetina žáků.*

Celkem 96 žáků (35%) uvedlo, že nikdy „nebyli za školou“. Z toho vyplývá, že 65% žáků alespoň jednou „za školou“ bylo. Celkem 16 žáků (6%) je notorických záškoláků (uvedli variantu „několikrát týdně“), podle předpokladu převažují žáci sekce SOU.

Hypotéza se potvrdila !

Jako důvod záškoláctví žáci nejčastěji uvádějí volný čas a odpočinek nebo spánek. Výsledky obou sekcí i jednotlivých ročníků jsou srovnatelné.

Zajímavé zjištění vyplývá z porovnání otázky č.13 (Proč nechodíš do školy?) a č.15 (Jaké jsou nejčastější příčiny záškoláctví ve tvé třídě?). Zatímco z otázky č.15 vyplývá, že žáci si myslí, že důležitým důvodem k záškoláctví je alkohol a drogy, výsledky otázky č.13 potvrdily, že skutečnost taková není. Žáci si tudíž o sobě navzájem myslí to horší. I zde je nejdůležitějším důvodem záškoláctví lenost a spánek!

7.5.6 Závislost prospěchu na počtu zameškaných hodin

Hypotéza č.4 : *Vysoká absence ve škole negativně ovlivňuje prospěch žáků.*

Z šetření otázky č.18 (Závislost průměrného prospěchu jednotlivců na počtu zameškaných hodin) jednoznačně vyplývá, že čím poctivější docházka do školy, tím lepší prospěch žáků.

Hypotéza se potvrdila !

30 nejlepších žáků školy s průměrným prospěchem 1,20 má průměr zameškaných hodin 55, z čehož 21 žáků má průměr zameškaných hodin nižší než je průměr školy (76 hodin). 30 nejhorsích žáků s průměrným prospěchem 3,83 má průměr zameškaných hodin 166, z čehož jen 3 žáci mají tento průměr nižší než je průměr školy a 9 žáků má počet zameškaných hodin více než 200.

Nejpřekvapivějším výstupem z informačního systému Bakalář bylo pro mě srovnání prospěchu tříd. Nejlepší třídou je PK3, v popředí jsou i třídy PK2 a PK1. Jsou to třídy tříletých učebních oborů kadeřnice a prodavačka. Jejich prospěch je srovnatelný s výsledky tříd maturitních oborů sekce SPŠ. Na druhou stranu je to odůvodnitelné tím, že u oboru kadeřnice bývá značný převis poptávky a do školy jsou přijaty jen ty prospěchově nejlepší žákyně. Přesto bylo toto zjištění pro mě velmi zajímavé.

ZÁVĚR

V poslední době v našich středních školách narůstají problémy v chování žáků. Začínají používat hrubých výrazů, pokračují šikanou mezi žáky a následují problémy s kouřením, alkoholem a zneužíváním návykových látek. Výzkum prokázal, že naše škola není žádnou výjimkou.

Kouření a konzumace alkoholu je u žáků naší školy zcela běžnou záležitostí, ve škole se dají sehnat drogy a většina žáků s nimi má již zkušenost. Více než třetina žáků má zkušenosti se záškoláctvím, z čehož asi 6% to má jako koníčka. Jsou to poměrně alarmující výsledky, nikoliv však překvapivé.

Zajímavé je srovnání tohoto výzkumu s „Analýzou problémových uživatelů drog ve Zlínském kraji v roce 2006“ (KHS ZK, 2006), kde je uvedeno, že nejoblíbenější drogou ve zlínském regionu, tak jako v celé ČR, je pervitin následovaný marihuanou. Tento výzkum však jednoznačně prokázal, že nejoblíbenější drogou u našich žáků je marihuana. Tuto variantu uvedlo celkem 120 žáků (43%). Pervitin uvedlo 11 žáků (4%).

Protože je povinností školy vytvářet bezpečné prostředí a jedním z cílů mé práce jsou návrhy k opatřením pro vedení školy, navrhla jsem zpracovat postupy pro krizové situace. Není nutné dělat ze situací, kdy někoho přistihneme, ještě větší problém například tím, že začneme „velké vyšetřování“ na vlastní pěst, že budeme prohledávat osobní věci, anebo naopak celou „aféru“ budeme maskovat. Existuje řada metodických pokynů, zákonů a taky školní řád. Je nutné, aby pedagogové tohle všechno dobře znali, aby věděli, jak v různých situacích postupovat. Například při zjištění či objevení důkazů, že někdo z žáků ve škole prodává drogy, nezbyvá nic jiného než kontaktovat policii. Zavedením postupů pro krizové situace, které mohou nastat, se vyhneme zbytečné panice. A hlavně je žádoucí o těchto pravidlech a systému sankcí diskutovat se žáky. Ti musí v první řadě vědět, že nesmí jakékoliv drogy do školy nosit, nabízet je nebo konzumovat. V současné době na pokyn ředitele školy zpracovávají metodicky prevence SPJ návrhy pro krizové postupy včetně postupu v situaci, kdy se dostaneme k jedinci, který jeví známky nezvládnutelné intoxikace drogou. Protože je to reálná hrozba, měli bychom si s tím vědět rady.

Na závěr je nutné konstatovat, že nelze vytvořit svět bez drogy. Škola, která se nepotýká s problematikou drog, je spíše naivním ideálem než realitou každodenní práce. Je to sice smutné zakončení, ale zároveň nás pedagogy osvobozuje od pocitu selhání a nekompe-

tentnosti. Přeji proto všem kolegům dostatek elánu a energie při jejich preventivním počínání.

Na úplný závěr je nutno ještě znovu zdůraznit, že k volbě (vlastně jeho změně) tématu mé bakalářské práce došlo na základě žádosti rodiče, pozornosti a péči vedení školy. Domnívám se, že jsem splnila všechny cíle práce, které jsem si stanovila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- KYRIACOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha : Portál, 2005. ISNB 80-7178-945-3.
- KYRIACOU, CH. *Klíčové dovednosti učitele: cesty k lepšímu vyučování*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-022-7.
- ŠVEC, V. *Cesty k učitelské profesi: utváření a rozvíjení pedagogických schopností*. Brno : Paido, 2002. ISBN 80-7315-035-2.
- PRŮCHA, J. *Učitel. Současné poznatky o profesi*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-621-7.
- KRESTOVÁ, J. *Koncepce prevence MŠMT a minimální preventivní program. IN: Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi. Ústí nad Labem: UJEP, 1998.*
- PELIKÁN, J. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava : Amosem Servis, 1995. ISBN 80-85498-27-8.
- Kolektiv autorů. *Mládež-drogy-společnost*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 1997. ISBN 0802-4461.
- GINSBERGR, A. *Kvílení*. In Kolektiv autorů. *Mládež-drogy-společnost*. Praha : 1995. ISBN 0802-4461.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-078-6.
- NEŠPOR, K., CSÉMY, L. *Alkohol, drogy a vaše děti : Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat, jak je zvládat*. Praha : Sportprag, 1994.
- JEDLIČKA, R., KOŤA, J. *Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže: aktuální problémy výchovy*. Praha : Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-555-8.
- KOLEKTIV AUTORU SDRUŽENÍ SANANIM. *Drogy, otázky, odpovědi*. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-223-2.

- Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi.* Sborník přednášek pro školní metodiky prevence. Ústí nad Labem : Univerzita J. E. Turkyňe, 1998. ISBN 80-7044-206-9.
- NEŠPOR, K., CSÉMY, L., PERNICOVÁ, H. *Prevence problémů působených návykovými látkami.* Praha : Besip MV, Příručka pro pedagogy, 1995.
- BRICHČÍN, M. *Co ukládá školám a školským zařízením za povinnost realizovat primárně preventivní aktivity v oblasti sociálně patologických jevů u dětí a mládeže.* Prevence, 2006, roč. 3, č. 7, s. 4 – 5. ISBN 1214-8717.
- MŠMT ČR. *Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví.* Praha : MŠMT, 2002. Č.j.:10 194/2002-14.
- MŠMT ČR. *Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005-2008.* Praha : MŠMT, 2004. 55 s. „Prevence a řešení sociálně patologických jevů na školách.“ Řízení školy 2009, č. 1 a č. 2.
- MŠMT ČR. *Programy na podporu aktivit v oblasti sociálně patologických jevů u dětí a mládeže na rok 2009,* Č.j.:14734/2008-61.
- MAJER, M. *Jak se domluvit a nezačít válku s rodiči I. a II.,* Časopis Prevence, ročník 2/2005 (č. 9,10), vyd. Občanské sdružení Život bez závislostí, Praha.
- ČERNÝ, M., LEJČKOVÁ, P. *Systémový přístup v prevenci užívání návykových látek: Co funguje a nefunguje v primární prevenci.* Zaostřeno na drogy 2/2007.
- Kolektiv autorů. *Studijní texty pro metodiky prevence SPJ.* Olomouc: FF UP, 2007. ISBN 80-7326-118-9.
- ZÁVISLOSTI A MY: *Sociodemografická syntéza podmínek rodinného života v ČR.* 2/2008.
- KHS ZK, 2006. *Analýza problémových uživatelů drog ve ZK v roce 2006.*

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ŠMP	Školní metodik prevence
SPJ	Sociálně patologické jevy
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PPP	Pedagogicko psychologická poradna
SŠIEŘ	Střední škola informatiky, elektrotechniky a řemesel
MPP	Minimální preventivní program
SOU	Střední odborné učiliště
SPŠ	Střední průmyslová škola
ČR	Česká republika

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Výsledky otázky č. 1 - SPŠ.....	47
Obr. 2. Výsledky otázky č. 1 - SOU.....	47
Obr. 3. Výsledky otázky č. 1 – druhý ročník	48
Obr. 4. Výsledky otázky č. 1 – druhý ročník	49
Obr. 5. Výsledky otázky č. 1 – třetí ročník.....	49
Obr. 6. Výsledky otázky č. 2 – srovnání SOU a SPŠ.....	50
Obr. 7. Výsledky otázky č. 2 – srovnání jednotlivých ročníků.....	51
Obr. 8. Výsledky otázky č. 3 – srovnání SOU a SPŠ.....	51
Obr. 9. Výsledky otázky č. 3 – srovnání jednotlivých ročníků.....	52
Obr. 10. Výsledky otázky č. 4 – SPŠ	53
Obr. 11. Výsledky otázky č. 4 – SOU	53
Obr. 12. Výsledky otázky č. 4 – první ročník	54
Obr. 13. Výsledky otázky č. 4 – druhý ročník	55
Obr. 14. Výsledky otázky č. 4 – třetí ročník.....	55
Obr. 15. Výsledky otázky č. 5 – srovnání SOU a SPŠ.....	56
Obr. 16. Výsledky otázky č. 5 – srovnání jednotlivých ročníků.....	57
Obr. 17. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ.....	58
Obr. 18. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední rok.....	58
Obr. 19. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední měsíc	59
Obr. 20. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, celkově.....	60
Obr. 21. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední rok	60
Obr. 22. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední měsíc	61
Obr. 23. Výsledky otázky č. 7 – srovnání SOU a SPŠ.....	62
Obr. 24. Výsledky otázky č. 2 – srovnání jednotlivých ročníků.....	63
Obr. 25. Výsledky otázky č. 8 – srovnání SOU a SPŠ.....	64
Obr. 26. Výsledky otázky č. 8 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední rok.....	64
Obr. 27. Výsledky otázky č. 8 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední měsíc	65
Obr. 28. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků.....	66
Obr. 29. Výsledky otázky č. 2 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední rok	66
Obr. 30. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední měsíc	67
Obr. 31. Výsledky otázky č. 9 –SPŠ	68

Obr. 32. Výsledky otázky č. 9 – SOU	69
Obr. 33. Výsledky otázky č. 9 – první ročník	70
Obr. 34. Výsledky otázky č. 9 – druhý ročník	71
Obr. 35. Výsledky otázky č. 9 – třetí ročník.....	72
Obr. 36. Výsledky otázky č. 10 – srovnání SOU a SPŠ	73
Obr. 37. Výsledky otázky č. 11 – srovnání SOU a SPŠ	74
Obr. 38. Výsledky otázky č. 12 – srovnání SOU a SPŠ	75
Obr. 39. Výsledky otázky č. 12 – srovnání jednotlivých ročníků.....	76
Obr. 40. Výsledky otázky č. 13 – srovnání SOU a SPŠ	77
Obr. 41. Výsledky otázky č. 13 – srovnání jednotlivých ročníků.....	78
Obr. 42. Výsledky otázky č. 14 – srovnání SOU a SPŠ	79
Obr. 43. Výsledky otázky č. 14 – srovnání jednotlivých ročníků.....	80
Obr. 44. Výsledky otázky č. 15 – srovnání SOU a SPŠ	81
Obr. 45. Výsledky otázky č. 15 – srovnání jednotlivých ročníků.....	82
Obr. 46. Výsledky otázky č. 16 – srovnání SOU a SPŠ	83
Obr. 47. Výsledky otázky č. 16 – srovnání jednotlivých ročníků.....	84
Obr. 48. Závislost průměrného prospěchu tříd na počtu zameškaných hodin.....	85
Obr. 49. Závislost průměrného prospěchu žáků na počtu zameškaných hodin.....	86

SEZNAM TABULEK

Tab. I. Počty žáků v jednotlivých oborech a ročnících.....	44
Tab. II. Vzorek respondentů sekce SPŠ.....	45
Tab. III. Vzorek respondentů sekce SOU	45
Tab. IV. Celkový přehled účastníků výzkumu	46
Tab. V. Výsledky otázky č. 1 – srovnání mezi SOU a SPŠ.....	46
Tab. VI. Výsledky otázky č. 1 – první ročník.....	48
Tab. VII. Výsledky otázky č. 1 – druhý ročník.....	48
Tab. VIII. Výsledky otázky č. 1 - třetí ročník.....	49
Tab. IX. Výsledky otázky č. 2 – srovnání mezi SOU a SPŠ.....	50
Tab. X. Výsledky otázky č. 2 – srovnání jednotlivých ročníků.....	50
Tab. XI. Výsledky otázky č. 3 – srovnání mezi SOU a SPŠ.....	51
Tab. XII. Výsledky otázky č. 3 - srovnání jednotlivých ročníků.....	52
Tab. XIII. Výsledky otázky č. 4 – SPŠ	52
Tab. XIV. Výsledky otázky č. 4 – SOU	53
Tab. XV. Výsledky otázky č. 4 – první ročník	54
Tab. XVI. Výsledky otázky č. 4 – druhý ročník	54
Tab. XVII. Výsledky otázky č. 4 – třetí ročník	55
Tab. XVIII. Výsledky otázky č. 5 – srovnání mezi SOU a SPŠ	56
Tab. XIX. Výsledky otázky č. 5 – srovnání jednotlivých ročníků.....	57
Tab. XX. Výsledky otázky č. 6 – srovnání mezi SOU a SPŠ	57
Tab. XXI. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední rok.....	58
Tab. XXII. Výsledky otázky č. 6 – srovnání SOU a SPŠ, za poslední měsíc	58
Tab. XXIII. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, celkově	59
Tab. XXIV. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední rok.....	60
Tab. XXV. Výsledky otázky č. 6 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední měsíc	61
Tab. XXVI. Výsledky otázky č. 7 – srovnání mezi SOU a SPŠ.....	61
Tab. XXVII. Výsledky otázky č. 7 – srovnání jednotlivých ročníků.....	62
Tab. XXVIII. Výsledky otázky č. 8 – srovnání mezi SOU a SPŠ	63
Tab. XXIX. Výsledky otázky č. 8 – srovnání mezi SOU a SPŠ, za poslední rok.....	64
Tab. XXX. Výsledky otázky č. 8 – srovnání mezi SOU a SPŠ, za poslední měsíc.....	65
Tab. XXXI. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků.....	65

Tab. XXXII. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků, za posední rok	66
Tab. XXXIII. Výsledky otázky č. 8 – srovnání jednotlivých ročníků, za poslední měsíc.....	67
Tab. XXXIV. Výsledky otázky č. 9 – SPŠ.....	68
Tab. XXXV. Výsledky otázky č. 9 – SOU.....	69
Tab. XXXVI. Výsledky otázky č. 9 – první ročník.....	70
Tab. XXXVII. Výsledky otázky č. 9 – druhý ročník	71
Tab. XXXVIII. Výsledky otázky č. 9 – třetí ročník.....	72
Tab. XXXIX. Výsledky otázky č. 10 – srovnání mezi SOU a SPŠ	73
Tab. XL. Výsledky otázky č. 11 – srovnání mezi SOU a SPŠ.....	74
Tab. XLI. Výsledky otázky č. 12 – srovnání mezi SOU a SPŠ	75
Tab. XLII. Výsledky otázky č. 12 – srovnání jednotlivých ročníků.....	76
Tab. XLIII. Výsledky otázky č. 13 – srovnání mezi SOU a SPŠ.....	77
Tab. XLIV. Výsledky otázky č. 13 – srovnání jednotlivých ročníků	78
Tab. XLV. Výsledky otázky č. 14 – srovnání mezi SOU a SPŠ.....	79
Tab. XLVI. Výsledky otázky č. 14 – srovnání jednotlivých ročníků	79
Tab. XLVII. Výsledky otázky č. 15 – srovnání mezi SOU a SPŠ	80
Tab. XLVIII. Výsledky otázky č. 15 – srovnání jednotlivých ročníků.....	81
Tab. XLIX. Výsledky otázky č. 16 – srovnání mezi SOU a SPŠ.....	82
Tab. L. Výsledky otázky č. 16 – srovnání jednotlivých ročníků	83
Tab. LI. Výsledky otázky č. 17 – srovnání všech tříd	84
Tab. LII. Výsledky otázky č. 17 – nejlepší a nejhorší třídy.....	85
Tab. LIII. Výsledky otázky č. 18 – obecné srovnání.....	86

SEZNAM PŘÍLOH

PI: Sociometrický dotazník.

PII: Disk CD s bakalářskou prací.

PŘÍLOHA P I: SOCIOMETRICKÝ DOTAZNÍK

7. Zamysli se nad UPLYNULYMI 30 DNY. Jak často (pokud vůbec) jsi pil některý z následujících nápojů? (Zaškrtněte jedno okénko v každém řádku)

	Kolikrát						
	0	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 nebo vícekrát
a) Pivo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Víno	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Destilát (vodka, rum, slivovice aj., včetně míchaných nápojů např. gin s tonikem)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Když jsi naposled pil/a nějaký alkoholický nápoj, kde to bylo? (Označ každou odpověď, která se hodí)

- a Nikdy nepil/a alkoholický nápoj
- b Doma
- c Doma u někoho jiného
- d Na ulici, v parku, u vody nebo jinde venku
- e V baru nebo v hospodě
- f Na diskotéce
- g V restauraci
- h Jinde (uvedte kde)

9. Zamysli se nad POSLEDNÍMI 30 DNY. Kolikrát (pokud vůbec) jsi vypil/a během posledních 30 dnů pět nebo více sklenic alkoholu za sebou? ("Sklenice alkoholu" znamená dvoudecovou sklenici vína nebo půllitru piva, nebo jednu skleničku (půldoci) destilátu).

- r Ani jednou
- z Jednou
- š Dvakrát
- 4 Třikrát až pětkrát
- 5 6 až 9x
- 6 10x a vícekrát

10. Kolikrát (pokud vůbec) jsi byl/a opilý/á? (Označ jeden rámeček v každém řádku)

	nikdy	1-2 krát	3-5 krát	6-9 krát	10-19 krát	20-39 krát	40 nebo vícekrát
a) Za celý život	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Za posledních 12 měsíců	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Za posledních 30 dnů	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11. Pokud jsi již někdy byl/a opilý/á, pokus se prosím označit na této škále od 1 do 10, jak silně jsi byl/a opilý/á při poslední takové situaci.

Byl/a jsem trochu víc veselý/á					Byl/a jsem silně opilý/á, tak, že jsem nebyl/ schopou/na stát na nohách				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

r Nikdy jsem nebyl/a opilý/á

16. Jakou drogu (pokud vůbec nějakou) jsi zkusil/a POPRVE?

(Označ jen jednu z uvedených možností)

- 01 Nikdy jsem neužil/a žádnou z látek níže vyjmenovaných
- 02 Tisíci prostředky nebo sedativa bez lékařského předpisu
- 03 Marihuana nebo hašiš
- 04 LSD
- 05 Pervitin, jiné amfetaminy
- 06 Krak
- 07 Kokain
- 08 Relevin
- 09 Heroin
- 10 Ecstasy
- 11 Halucinogenní houby
- 12 Nevím, co to bylo

17. Z jakého důvodu jsi zkusil/a tuto drogu?

(Z uvedených možností označ tu nebo ty, které tě k tomu vedly.)

- a Nikdy jsem neužíval/a drogy uváděné v otázce 28
- b Chtěl/a jsem se dostat do nálady
- c Nechtěl/a jsem stát mimo partu
- d Neměl/a jsem co dělat
- e Byl/a jsem zvědavý/á
- f Chtěl/a jsem zapomenout na starosti
- g Bylo to z jiných důvodů, uveďte jakých:.....
- h Nevzpomínám si

18. Kdyby sis chtěl/a koupit marihuanu nebo hašiš, co myslíš, kde by se dala

sehnat? (Můžeš označit jednu nebo více možností.)

- a Neznám takové místo
- b Na ulici, v parku, apod.
- c Ve škole
- d Na diskotéce nebo v baru apod.
- e V bytě dealera
- f Jinde, uveď kde:.....

19. Měl/a jsi někdy některé z následujících problémů?

(Zaškrtni jedno okénko v každém řádku)

	Nikdy	Ano, souviselo to s požitím alkoholu	Ano, souviselo to s požitím drog	Ano, nemělo to ale souvislost s požitím alkoholu ani drog
a) Hádka nebo spor	☐	☐	☐	☐
b) Rvačka	☐	☐	☐	☐
c) Nehoda nebo zranění (úraz).....	☐	☐	☐	☐
d) Ztráta peněz nebo cenností	☐	☐	☐	☐
e) Poškození předmětů nebo oděvu.....	☐	☐	☐	☐
f) Problémy ve vztazích s rodiči.....	☐	☐	☐	☐
g) Problémy ve vztazích s přáteli	☐	☐	☐	☐
h) Problémy ve vztazích s učiteli	☐	☐	☐	☐
i) Snížená výkonnost ve škole nebo v práci.....	☐	☐	☐	☐
j) Oběť loupeže nebo krádeže	☐	☐	☐	☐
k) Nesnáze s policií	☐	☐	☐	☐
l) Přijetí do nemocnice nebo na jednotku intenzivní péče nebo do krizového centra	☐	☐	☐	☐
m) Sexuální zkušenost, již jste druhý den litoval/a.....	☐	☐	☐	☐
n) Sex bez ochrany	☐	☐	☐	☐

20 Napiš všechny důvody, které Tě vedou k tomu, že chodíš do školy :

.....

.....

.....

21 Zkus napsat všechny výhody, které pro Tebe plynou z toho, že do školy nejdeš :

.....

.....

.....

22 Označuj důvody pro školu a proti škole v otázce č. 20 a č. 21 známkou od 1 – 5 (známkování jako ve škole : 1 = nejlepší, 5 = nejhorší , známky se mohou opakovat)

23 Podtrhni nejdůležitější důvod, proč chodíš do školy, v otázce č. 20

24 Podtrhni hlavní důvod, proč do školy nechodit, v otázce č. 21

25 Už se někdy stalo, že jsi nešel záměrně do školy ?

- 1 nikdy
- 2 často, i několikrát týdně
- 3 ano, tak 1x týdně
- 4 ano, tak 1x měsíčně
- 5 ano, ale méně často než 1x měsíčně

26 Kolik vyučovacích dnů jsi chyběl za zhruba poslední měsíc ?

		Ani jeden	1 den	2 dny	3-4 dny	5-6 dní	7 dní nebo více
1	Pro nemoc	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	„Ulil jsem se“	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	Z jiných důvodů	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27 Jestliže jsem nešel záměrně do školy, bylo to z důvodu :

- 1 nikdy jsem se to neudělal
- 2 nechtělo se mi vstávat do školy, zůstal jsem raději v posteli
- 3 nebyl jsem naučený, bál jsem se špatné známky
- 4 předešlý večer jsem popíjel s kamarády, nebyl jsem ráno v pohodě
- 5 šel jsem na brigádu vydělat peníze
- 6 měl jsem strach ze šikany od spolužáků
- 7 šel jsem s děvčetem/chlapcem na rande
- 8 šel jsem místo školy s kamarády na pivo
- 9 musel jsem se postarat o některého člena rodiny
- 10 jiný důvod (popiš jaký)

28 Jaké jsou podle tebe 3 nejčastější příčiny záškoláctví ve tvé třídě ?

.....

.....

29 Kolikrát jsi nešel do školy za účelem „partičky“ (cigarety, alkohol) ?

- 1 zásadně nikdy
- 2 jednou výjimečně, už to nemíním opakovat
- 3 vícekrát, 2-5 x
- 4 vícekrát, 5x a více
- 5 dělám to skoro pravidelně a rád

30 Kdy se stalo poprvé, že jsi úmyslně nešel do školy ?

- 1 nikdy
- 2 ještě na základní škole
- 3 v 1.ročníku
- 4 ve 2.ročníku
- 5 ve 3.ročníku

31 Má podle Tebe velká absence vliv na prospěch ve škole ? Měl by se žák snažit chodit do školy poctivě ?

- 1 určitě ano
- 2 spíše ano
- 3 jen z části
- 4 spíše ne
- 5 určitě ne

32 Za jakého žáka se považuješ ?

- 1 jsem výborný a poctivě se učím
- 2 jsem výborný, ale učení moc nedávám
- 3 jsem průměrný
- 4 jsem spíše slabší, ale snažím se to učením dohnat
- 5 jsem spíše slabší a navíc to flinkám, neučím se
- 6 jsem velmi slabý, začínám pochybovat, jestli to zvládnu

33 Vědí tvoji rodiče, kde trávíš páteční a sobotní večery ?

- 1 vědí to vždy
- 2 většinou to vědí
- 3 někdy to vědí
- 4 obvykle to nevědí
- 5 nikdy to nevědí, je jim to jedno

34 Kdo z následujících lidí s tebou žije v téže domácnosti ?

(Označ každou z odpovídajících možností)

1	☐	žiji úplně sám	6	☐	sourozenci (vlastní i nevlastní)
2	☐	otec	7	☐	dědeček, babička
3	☐	nevlastní otec	8	☐	jiní příbuzní
4	☐	matka	9	☐	jiní lidé než příbuzní
5	☐	nevlastní matka			

35 Následující věty jsou o tom, jaký máš pocit sám ze sebe.

(svůj názor vyjádři zakřížkováním okénka v každém řádku)

		zcela	spíše	spíše	vůbec
		souhlasím	souhlasím	nesouhlasím	nesouhlasím
1	Jsem sám se sebou spokojený/á	☐	☐	☐	☐
2	Někdy si myslím, že nestojím za nic	☐	☐	☐	☐
3	Vím, že mám řadu dobrých vlastností	☐	☐	☐	☐
4	Zvládám věci stejně dobře jako jiní lidé	☐	☐	☐	☐
5	Není toho moc, na co jsem hrdý/á	☐	☐	☐	☐
6	Někdy se cítím úplně zbytečný/á	☐	☐	☐	☐
7	Mám pocit, že jsem neúspěšný/á	☐	☐	☐	☐
8	Chci to daleko dotáhnout, dělám pro to vše, co se dá	☐	☐	☐	☐

Děkujeme za vyplnění dotazníku !

Ještě než dotazník odevzdáš, překontroluj, jestli jsi nezapomněl/a vyplnit nějakou otázku.